

Arkest. O. 112/23. J. 1995

M

**KITTILÄ [71] VANHAINKOTI**  
**Kivikautisen asuinpaikan kaivaus**

**Petro Pesonen 1994**

KITTILÄ [71] VANHAINKOTI

Pk. 2732 11 KITTILÄ

x= 7509 38-68, y= 2537 93-2538 02, z= 175-177.5

Kivikautisen asuinpaikan kaivaus

Museovirasto

Kaivauksenjohtaja: HuK Petro Pesonen

Kittilän Vanhainkodin asuinpaikalla kaivettiin elokuussa 1994 yhteensä 227.75 m<sup>2</sup>, joista tasokaivauksena 140 m<sup>2</sup> ja koekaivauksena 87.75 m<sup>2</sup>. Tutkimusten tarkoituksena oli selvittää asuinpaikan laajuutta ja käyttöhistoriaa. Asuinpaikka sijaitsee Kittilän kirkonkylässä ns. Ollilantörmän tuntumassa lähellä Aakenus- ja Ounasjokien haaraa. Asuinpaikka-alueella on molemmin puolin kapeaa Ollilanojaa.

Tasokaivauksella tehty tarkka löytöjen ja palaneiden kivien tarkka dokumentointi osoittaa aktiviteettivyöhykkeitä, jotka saattavat olla eri-ikäisiäkin. Toisaalta myöhemmät toiminnot kuten niitynauraus ja tukkilanssi ovat tuhonneet asuinpaikkaa. Koekaivauksien perusteella asuinpaikka jatkuu Ollilanojan pohjoispuolella kapeana rannansuuntaisena vyöhykkeenä aina vanhainkodille asti. Ollilanojan eteläpuolella asuinpaikan rajautuminen etelään päin on epävarmempaa.

Vanhainkodin asuinpaikalta saadut löydöt viittaavat lähinnä myöhäisneoliittiseen aikaan, varsinkin meripihkanappi ja kvartsiittikärki. Historiallisen ajan löydöt puolestaan kertovat ainakin viime vuosisadan lopun oleskelusta paikalla. Kiinteistä rakenteista mielenkiintoisin on punaisen maan kuoppa, mahdollinen hautauksen jäännös koeojassa 290. Sen yhteydestä löytyi sekä meripihkanappi että pohjalainen taltta. Kuopasta saatu radiohiiliajoitus viittaa samaan aikaan kuin esineistökin (4580±90 BP, Su-2557). Tasokaivausalueella tutkittiin myös historiallisen ajan tulisija.

Löydöt: KM 28555:1-519

Ajoitus: kivikausi (myöhäiskivikausi), 4580±90 BP (Su-2557)

Tutkitun alueen laajuus: tasokaivaus 140 m<sup>2</sup>, koeojat ja -kuopat 87.75 m<sup>2</sup>

Tutkimuskustannukset: valtion työllisyystyöohjelma

Tutkimusraportti: P.Pesonen 23.3.1995 museoviraston arkeologian osaston arkisto

**KITTELÄ VANHAINKOTI JA KURJENNIVA**  
**Petro Pesonen 1994**

Museoviraston arkeologian osaston arkistossa säilytettävällä levykkeellä olevat tiedostot:

- \* kkurj94.kto (SOAR 6.60), sis. Kurjenniva, löytökortisto
- \* kurjen94.krt (WP 5.1), sis. Kurjenniva, kaivauskertomus
- \* kurjen94.lue (WP 5.1), sis. Kurjenniva, löytöluettelo
- \* kurjen94.ref (WP 5.1), sis. Kurjenniva, referaatti
- \* kvkoti1.kto (SOAR 6.60), sis. Vanhainkoti, tarkka löytökortisto
- \* kvkoti1r.kto (SOAR 6.60), sis. Vanhainkoti, ruudutettu löytökortisto
- \* vkoti94.lue (WP 5.1), sis. Vanhainkoti, löytöluettelo
- \* vkoti94.krt (WP 5.1), sis. Vanhainkoti, kaivauskertomus
- \* vkoti94.ref (WP 5.1) sis. Vanhainkoti, referaatti

**SISÄLLYSLUETTELO**

1. JOHDANTO . . . . .	1
2. PERUSTIEDOT KOHTEESTA . . . . .	3
3. TUTKIMUSHISTORIA, ASUINPAIKAN SIJAINTI JA TOPOGRAFIA . .	4
4. KAIVAUSTEKNIikka . . . . .	7
5. KAIVAUSHAVAINNOT . . . . .	9
5.1 Tasokaivausalue . . . . .	9
5.2 Koeoja 290 . . . . .	11
5.3 Koeoja 500 . . . . .	14
5.4 Koeoja 520 . . . . .	14
5.5 Koeoja 540 . . . . .	15
5.6 Koekuopat . . . . .	15
6. LÖYDÖT . . . . .	20
7. YHTEENVETO . . . . .	27
Negatiiviluettelo . . . . .	28
Diapositiiviluettelo . . . . .	30
Karttaluettelo . . . . .	32
Kartat . . . . .	34
Kuvataulut . . . . .	75
Makrofossiilianalyysi . . . . .	89
Radiohiiliajoitukset . . . . .	91
Luuanalyysi	97

## 1. JOHDANTO

V. 1994 Kittilässä kaivettiin kahdella kivi- ja/tai varhaismetallikautisella asuinpaikalla. Kohteina olivat Kittilä [71] Vanhainkoti ja Kittilä [85] Kurjenniva. Kaivausten rahoittajana oli valtion työllisyysohjelma alunperin 250.000,- markan määrärahalla, joka supistui 180.000,- markkaan. Kohteet valittiin lähinnä sijaintinsa perusteella. Vanhainkodin asuinpaikkaa saattaa lisäksi lähiaikoina uhata vesistörakentaminen.

Vanhainkodin asuinpaikkaa tutkittiin taso- ja koekaivauksin 2.-25.8.1994 HuK Petro Pesosen johdolla. Piirtäjänä oli HuK Pirjo Hamari ja tutkimusavustajana fil.yo Jari Hautio. Kohteessa työllistettiin 4.-25.8.1994 yhdeksän kittiläläistä, työvoimatoimiston osoittamaa nuorta: Jani Ollikainen, Päivi Rönköharju, Iris Hettula, Tarja-Sinikka Markuksela, Mirva Haataja, Anja Karvinen, Sami Huutola, Sami Karvonen ja Satu Auno.

Kaivausten tavoitteena oli selvittää asuinpaikan laajuutta ja sen tilaa, ehjyyttä. Laajuuden selvittämiseksi kaivettiin neljä koeojaa (74 m<sup>2</sup>) ja 55 kpl 0.25 m<sup>2</sup> kokoista koekuoppaa (13.75 m<sup>2</sup>). Tasokaivausalueella pyrittiin selvittämään, millaisia asuinpaikan rakenteet ovat ja kuinka ne ovat säilyneet. Tasokaivausalueen laajuus oli 140 m<sup>2</sup>. Molempien kaivaustapojen tavoitteena oli myös saada selvyyttä asuinpaikan ajoitukseen ja käyttöhistoriaan. Yhteensä Vanhainkodin asuinpaikalla kaivettiin 227.75 m<sup>2</sup>.

Kentällä kartoitustyö oli Pirjo Hamarin vastuulla ja löytöjen tallennus lähinnä Jari Haution vastuulla. Jari Hautio myös valmisti erinomaiset seulat, joiden malli on peräisin museoviraston Vantaan Jokiniemen kaivauksilta. Jälkitöitä on tehnyt Jari Hautio löytöjen puhdistuksessa ja Pirjo Hamari karttojen piirtämisessä sekä valokuvataulujen teossa. Allekirjoittanut on luetteloinut löydöt sekä kirjoittanut kaivauskertomuksen. Helsingin yliopiston arkeologian laitoksen jälkityöharjoittelija fil.yo Ria Berg on mm. puhdistanut löytöjä, kirjoittanut negatiivikuoret ja kehystänyt diapositiivit. Makrofossiilinäytteet on analysoinut FK Pirjo Jussila Mikroliitti Oy:stä ja hiillinäytteet on analysoitu Geologian tutkimuskeskuksessa.

Yhteistyötä tehtiin kaivaukseen liittyvissä asioissa Kittilän maaseutuammattien oppilaitoksen ja Kittilän kunnan kanssa. Maaseutuammattien oppilaitos avusti vuokraamalla työvälineitä ja työmaakopin sekä antamalla jätepuuta kaivauspaaluiksi. Kittilän kunnasta saatiin kaivauksen kuluessa löydettyjen uusien muinaisjäännöskohteiden maanomistajatiedot sekä varastotilaa seuloja ja muita työvälineitä varten. Nämä jätettiin kunnan varastoon tulevia kaivauksia silmälläpitäen.

Helsingissä 23.3.1995



Petro Pesonen, HuK

## 2. PERUSTIEDOT KOHTEESTA

Kittilä [71] Vanhainkoti

Kivikautisen asuinpaikan kaivaus ja koekaivaus 1994

Kunta: Kittilä

Kylä: Kittilä

Tilat ja maanomistajat:

- Oja 42:23, Anna-Liisa ja Juhani Hietala, Valtatie 306, 99100  
Kittilä

- 190:0, Kittilän kunta, Valtatie 15, 99100 Kittilä

Peruskartta: 2732 11 KITTILÄ

Asuinpaikan koordinaatit:

- eteläpää: x= 7509 38, y= 2537 93, z= 177.5 mmpy

- pohjoispää: x= 7509 68, y= 2538 02, z= 175 mmpy

Tutkimukset ja löydöt:

- Eino Lappalaisen kirje, verif. 24268

- Hannu Kotivuori, tarkastus 1988, KM 24268:1-13, diar. 28.1.1988

- Markku Torvinen, tarkastus 1992 (ei kertomusta)

- Petro Pesonen, kaivaus 1994, KM 28555:1-519, diar. 13.12.1994

Valokuvat ja diapositiivit:

- negatiivit 98620-98669

- diapositiivit 31605-31634

### 3. TUTKIMUSHISTORIA, ASUINPAIKAN SIJAINTI JA TOPOGRAFIA

Kittilän Vanhainkodin asuinpaikan ensimmäiset viitteet löysi valtionegeologi Eino Lappalainen jo vuonna 1979 Kittilän vanhainkodin rannasta puupinojen paljastamasta hiekasta. Hän toimitti kvartsia ja palanutta luuta (KM 24268:1-4) Lapin Maakuntamuseoon. Löydöt ja tieto paikasta kuitenkin hautautuivat, kunnes ne löydettiin uudelleen v. 1988 museon varastoista. Museon tutkija Hannu Kotivuori tarkasti paikan Enontekiölle suuntautuneen tarkastusmatkan yhteydessä ja keräsi löydöt KM 24268:5-13 samoin maan pintakerroksesta kuoriutuneelta alueelta. Kotivuori totesi myös ohuita palo- ja likamaakerrostumia Ollilanojan purouoman suun lounaisella reunamalla. Markku Torvinen tarkasti asuinpaikan vuonna 1992 ja totesi tilanteen samaksi kuin vuonna 1988. V. 1994 kaivaus toteutui, koska kaksivuotiseksi aiottuun Kittilän Kurjenpolven kalmiston kunnostusprojektiin riittivät v. 1993 työt ja rahaa jäi muiden kohteiden kaivamiseen v. 1994.

Asuinpaikka sijaitsee Kittilän kirkosta 250-500 m pohjoiskoilliseen. Asuinpaikkahavaintoja on tehty aiempien tarkastusten ja v. 1994 tutkimusten perusteella vanhainkodin kaakkoisimman rakennuksen edustalta rantatörmältä, siitä etelään nykyisen parkkipaikan kohdalta ja etenkin tästä edelleen etelään rantatörmältä niittyalueen edustalta, kuluneelta alueelta (Kustulanniemi). Myös Ollilanojan eteläpuolen koekuoppahavainnot osoittavat asuinpaikan jatkumisen sinne (Ollilantörmä).

Kustulanniemi on toiminut puuvarastona, lanssipaiikkana, josta tukkeja on vieritetty veteen. Erään paikallisen asukkaan mukaan kulunut alue on syntynyt siten, että alueella on pidetty tukkipinoja ja eräänä kevättalvena, kun tukkeja oli roudan aikana lähdetty siirtelemään, myös sulaa pintamaata oli lähtenyt jokeen tukkien mukana. Kotivuoren arvio oli, että maata olisi lähtenyt n. 10 cm. Kaivauksen perusteella näyttäisi siltä, että ainakin joissakin paikoissa maata olisi hävinnyt jopa 20 cm. Maata on kuoriutunut n. 40 x 10 m kokoiselta alueelta, jolle on jonkin verran ehtinyt juurtua heinää. Paikalla käyneiden ihmisten mukaan Kustulanniemen niitty on myös aiemmin ollut usein tulvan alla, jolloin vesi on noussut lähes vanhainkodin pihalle asti.



Kustulanniemen kasvillisuus on vyöhykkeistä. Aivan rantatörmässä ja luhdan rajassa sekä Ollilanojan rannoilla kasvaa paju- ym. pensaikkaa, niemen eteläkärjessä on taimikkoa, lähinnä mäntyä ja haapaa, mutta myös koivua. Niityllä kasvaa heinää. Ollilanojan pohjoispuolella, niityn ja ojanvarsipensaikon viertä kulkevan polun välissä on myös pieni mäntymetsikkö. Joitakin isoja mäntyjä on myös rantatörmällä vanhainkodin parkkipaikan tuntumassa, eteläisin aivan kuluneen alueen pohjoisreunalla. Ilmeisesti paikalla on ennen tukinuittoaktiviteetteja kasvanut enemmänkin puita. Parkkipaikasta lounaaseen oleva metsikkö on kuusivaltaista. Ollilantörmän puusto on myös havupuuvalltaista sekametsää. Ollilanojan rannalla kasvaa pensaikkaa.

Asuinpaikan ympäristöä hallitsevat sen itäpuolella Ounasjoen ja Aakenusjoen yhtymäkohta, kortetta ja ruokoa kasvava Luhta. Nykyään asuinpaikka on lähinnä Aakenusjoen rannalla, vaikka onkin mahdollista että sen uomassa on aiemmin kulkenut itse Ounasjoki. Eino Lappalainen mainitsee kirjeessään, että "alue kuuluu glasifluvialisen deltan kerrostumiin, jossa jokieroosio meanderoi". Pohjoispuolella (Pääskylänniemi) ovat nykyään vanhainkodin rakennukset ja siellä maata on muokattu voimakkaasti. Lähes koko piha-alueelle on tuotu täytemaata, joka oli havaittavissa myös pohjoisimmassa koekuopassa (596/340). Kustulanniemen länsipuolella jatkuvat niityt ja pienet metsäsaarekkeet. Valtatien 79 tuntumassa, vanhainkodille johtavan tien eteläpuolella on myös joitakin omakotitaloja ja edelleen niiden eteläpuolella vanha maalaistalo, jonka entisiä peltoja em. niityt lienevät olleet. Ollilanojan eteläpuolella on metsää valtatielle asti ja sen eteläpuolella, Ollilantörmällä, peltoa. Tänne, rn:o 42:26<sup>1</sup> alueelle on 1980-luvulla rakennettu omakotitalo piharakennuksineen keskelle peltoa. Pellon luoteiskulmassa oleva lato on vanhempaa perua.

Kustulanniemen myöhempien aikojen käyttöhistoriasta kertoivat useatkin paikalla käyneet vanhukset. Erään naisen mukaan alueella on ennen sotia ollut talo, jossa on ollut "muuri". Eräs vanhus taas muisti niityn aurauksen joitakin vuosikymmeniä sitten. Varsinkin Eino Junttila oli tietoinen vanhoista asioista ja alueen

---

<sup>1</sup> Omistajat Elina Takala (†), Elma Huuskonen, os. Perälänkatu 10, 20540 Turku ja Oili Ollila.

paikannimistä. Juuri hänen mukaansa niemen nimi oli Kustulanniemi; Ollilanojan vanha nimi taas oli Hautoja, Kittilän vanhan hautausmaan mukaan. Hänen mukaansa Kustulanniemellä on 1900-luvun alussa ollut talo, joka jo 1920-1930 -lukujen tienoilla oli ollut rauniolina. Tämä talo oli kuulunut "Jänsi-Pekalle", jonka toimenkuvaan kuului ruumiiden sulattaminen talvisin joessa lääkärin kuolinsyytutkimuksia varten. Talon koko oli ollut n. 4 x 5 m, siinä oli ollut nurkkakivet, mutta muutoin maapenkat ja sisällä "piisi".

#### 4. KAIVAUSTEKNIikka

Aluksi tulevat kaivausalueet raivattiin taimista ja heinistä. Tasokaivausalueen reunat paalutettiin 2 m:n välein ja reunoille vedettiin rajaksi narut. Alueen sisälle laitettiin keltaisia tikkuja 2 m:n välein. Koeojat merkittiin paaluin ja naruin. Koe-kuopat paaluin, tikuin ja naruin.

Kaivauksella noudatettiin koordinaatistoa, jossa x kasvaa pohjoiseen ja y itään. Peruslinja  $y=300$  sijoitettiin siten, että se oli linjassa Kittilän kirkon tornin kanssa, joka näkyy hyvin Kustulan-niemelle. Kiintopisteenä käytettiin kantoa koeojan 520 vieressä, kuluneen alueen pohjoisrajalla (ks. yleiskartta). Kiintopisteen korkeus on 176.04 mmpy. Sen korkeus siirrettiin valtakunnallisesta kiintopisteestä (nro 742341) Äkäslompolon tien varresta. Valtakunnallinen kiintopiste on talon sokkelissa. Kaivauksella vaaitut pisteet on laskettu osin kentällä, osin jälkitöiden yhteydessä absoluuttisiksi arvoiksi.

Kaivamisessa käytettiin kaivauslastoja, lapioida ja 5 mm:n seuloja, joita rakennettiin kolme kappaletta. Tasokaivausalueella pintamaa poistettiin lapiolla ehjiltä kohdilta alueen länsipäässä ja pieneltä kaistaleelta alueen kaakkoisnurkassa. Kuluneelta alueelta irrotettiin tiukkaan juurtuneita heinätuppoja lastalla ennen varsinaisen kaivamisen aloittamista. Turpeen alaisesta tasosta käytettiin nimeä taso 0 ja siitä tehdyt löydöt on luetteloitu kerrokseen 0. Tämän jälkeen aluetta kaivettiin lastoilla 5 cm:n kerroksissa, tason 0 alla on kerros 1, seuraava dokumentointitaso on taso 1 jne. Aluetta kaivettiin kokonaan tasoon 2 asti. Kolmatta kerrosta kaivettiin 73 m<sup>2</sup> ja neljättä 20 m<sup>2</sup>. Lisäksi vielä erottuvia likamaaläikkiä kaivettiin syvemmälle. Ne eivät kuitenkaan jatkuneet juurikaan; kahden läikän profiilit dokumentoitiin. Vaaitukset tehtiin alueella metrin välein joka tasossa, kaikki löydöt kerättiin 5 cm:n tarkkuudella ja palaneiden kivien esiintyminen dokumentoitiin kerroskohtaisille kartoille. Myöhemmin alueen löydöt on luetteloon yhdistetty neliömetrin ruudun tarkkuudelle. Löytökartat ovat kuitenkin tarkkojen löytötietojen perusteella tehtyjä. Taso- ja muita karttoja piirrettiin ja valokuvia otettiin tarpeen mukaan.

Koeojat pintavaaittiin metrin välein. Turve poistettiin lapioilla, koeojan 520 itäpää oli kuluneella alueella, joten sieltä turvetta ei tarvinnut poistaa. Koeojassa 290 edettiin siten, että turpeenpoiston jälkeen taso puhdistettiin, mutta sitä ei dokumentoitu. Ensimmäinen 10 cm:n paksuinen kerros kaivettiin pelkoilla, jonka jälkeen taso 1 piirrettiin ja vaaittiin metrin välein. Seuraavaa kerrosta kaivettiin ojan keskivaiheilta 5 cm:n kerros pelkoilla, osin seulomalla n. 5,5 m<sup>2</sup>. Tässä vaiheessa koeojaa myös laajennettiin 6 m<sup>2</sup>, josta kaivettiin vastaavat kerrokset. Kolmas kerros oli laajuudeltaan 10 m<sup>2</sup>, 7-8 cm paksu ja se seulottiin. Seuraavaa kerrosta kaivettiin 4 m<sup>2</sup> ja edelleen kerroksia 5-8 2 m<sup>2</sup>. Kerrospaksuus oli yleensä n. 5 cm ja maa seulottiin. Kaikki tasot piirrettiin ja vaaittiin metrin välein. Lopuksi kaivettiin vielä viimeistä likamaaläikkää lähes 20 cm, josta vaaittiin pohjaluku. Koeojassa löydöt dokumentoitiin metrin ruudun tarkkuudella ja palaneet kivet laskettiin kustakin ruudusta.

Koeojaa 500 kaivettiin vain yksi 10 cm:n kerros seulomalla. Taso 1 dokumentoitiin. Koeojan pohjalle kaivettiin lisäksi joitakin koekuoppia syvemmälle. Samoin koeojaa 520 kaivettiin vain yksi 10 cm:n kerros, mutta vain pelkoilla. Pohjaa tarkastettiin kaivamalla koeojan toinen sivu syvemmälle profiilikarttaa varten. Taso 1 dokumentoitiin. Koeojaa 540 kaivettiin seulomalla 10 cm:n kerros, jonka jälkeen taso 1 dokumentoitiin. Kerrosta 2 kaivettiin aivan koeojan itäpästä 3 m<sup>2</sup> seulomalla 10 cm. Taso 2 dokumentoitiin. Koeojissa 500, 520 ja 540 löydöt ja palaneet kivet dokumentoitiin samalla tavalla kuin koeojassa 290.

Koekuopat kaivettiin lapioilla ja seulomalla maa-aines. Kaikki koekuopat tehtiin 50 x 50 cm kokoisina, eikä niitä laajennettu. Tutkimusten jälkeen kaikki kaivausalueet ja koekuopat täytettiin, turve aseteltiin ja pintakarikkeet heiteltiin päälle. Osa koeojista ja koekuopista täytettiin jo kaivauksen kuluessa kylminä aamuihin. Vanhainkodin alueelle jätettiin seuraavat paalut: 490/290, 490/300, 480/300, 470/290 ja 480/310.

## 5. KAIVAUSHAVAINNOT

### 5.1 Tasokaivausalue

Kaivausalueen yleisenä piirteenä oli sen kaksijakoisuus kuluneeseen ja ehjään alueeseen. Kuluneella alueella oli jo maan pinnalla suhteellisen paljon löytöjä ja palaneita kiviä. Ehjillä alueilla kaivausalueen länsiosassa ja kaakkoisnurkassa heinä oli juurtunut hyvin sitkeästi maahan ja maa oli erittäin kovaa kaivettavaa. Kuluneella alueella hiekka oli taas hyvinkin pehmeää. Kulttuurikerroksesta oli vain pieniä jälkiä siellä täällä. Alueen länsiosassa oli havaittavissa selviä kyntöjälkiä, jotka näkyvät erityisen selvästi profiilissa y= 300 (s. 51) ylösalaisin olevana podsolina. Tämä viittaisi siihen, että alue on kynnetty vain kerran, koska podsoli ei ole ehtinyt sekoittua. Matalan (15-20 cm) kyntökerroksen alapuolella osa rikastumiskerroksesta oli ehjänä. Alueen kaakkoisnurkassa podsoli lienee ollut osittain ehjää, mutta vahva laikullisuus sielläkin viittaa sekoittumiseen. Mahdollisesti niityn yli pyyhkineet kevättulvat ovat sekoittaneet maata täällä. Tasokaivausalueella havaitut palaneen maan laikut liittyvät, varsinkin länsipäässä, myöhempään toimintaan. Syvälle jatkuvat likamaaläikät sen sijaan saattavat liittyä kivikautiseen asuinpaikkaan.

### Rakenteet

Kivetty tulisija? ruudussa 496-497/305-306. Mahdollinen kivetyn tulisijan jäännös hahmoittui ympäristöä runsaampana palaneiden kivien keskittymänä kerroksissa 0-1. Kivien halkaisija oli tässä keskimäärin 5 cm. Kiviveitsen kanta (KM 28555:152) löydettiin aivan kivikeskittymän tuntumasta. Sekä veitsen kanta, että joitakin tasoon 1 jääneitä kiviä näkyvät tason 1 kartassa (s. 39). Palaneiden kivien keskittymä näkyy erityisesti palaneiden kivien kartassa, kerros 1 (s. 44).

Kuoppa profiilissa 494/300. Kuoppa erottuu profiilissa palaneen ja nokisen maan alueena, jonka alapuolella on n. 50 cm syvyydelle ulottuva ympäristöään keltaisemman hiekan kuoppa. Kuoppa saattaa

liittyä kivikautiseen toimintaan, mutta todennäköisesti se kuitenkin liittyy läheiseen myöhäiseen tulisijaan, sillä tasoissa 1-2 tämän liepeet ulottuvat kuoppaan saakka.

Tulisija ruuduissa 494-495/301-303. Historiallisen ajan tulisijan jäänteet alkoivat erottua jo ensimmäisessä kaivaustasossa puun ja hiekan sekaisena pitkulaisena alueena. Tasossa 2 näkyi jo kiviä tämän alueen reunoilla ja tasossa 3 tulivat näkyviin myös rakenteeseen liittyvät tiilet. Tulisijan laajuus on n. 4 x 1,5 m. Tulisijan itäpää piirrettiin 3. tasossa mittakaavaan 1:20, jonka jälkeen itäpää kaivettiin muodossa pohjaan saakka. Rakenteessa oli palaneita kiviä ja tiiltä erittäin paljon. Sen syvimmät kohdat olivat tasosta 3 laskettuna vielä n. 65 cm:n syvyydessä eli n. 85 cm:n syvyydessä maanpinnasta. Rakenteen itäisimmässä päässä havaittiin nokisen maan täyttämä, n. 20 cm halkaisijaltaan oleva onkalo, joka jatkui maan alla itään vielä hieman syvemmillä. Tulisijasta piirrettiin profiilikartta 1:20 linjalta y= 302. Profiilin perusteella näyttäisi siltä, että muodostumassa on kaksi päällekkäistä kuoppaa. Alemmassa ei ole kiviä, tiiltä eikä rautalankaa, joita taas oli runsaasti päällimmäisessä kuopassa. Kuoppia erottaa voimakas turpeen ja lahopuun vyöhyke. Mahdollisesti tulisija on rakennettu valmiiseen kuoppaan tai sitten rakenne on vaatinut kaksi erillistä kuoppaa. Tulisijan ylemmistä kerroksista löytyi resenttiä romua, kuten auton venttiili, pullonkorkki ja rautalankaa. Itse tulisijan pohjakerroksista löytyivät ilmeisesti sekundäärisestä paikasta kvartsikaavin ja -iskos (KM 28555:439-440). Sieltä löytyi myös emaloitu, rautasankainen vati. Tulisija liittyyneen vanhusten kertomuksiin "Jänsi-Pekan" mökistä (ks. ed.).

Hiililäikkä 491.10-50/304.45-85 alkoi hahmottua jo tasossa 2, mutta erottui selvästi vasta tasoissa 3 ja 4. Läikkä oli halkaisijaltaan n. 50 cm. Se kaivettiin tason 4 jälkeen profiilissa pohjaan. Sen syvyys oli tason 4 jälkeen enää vain 5 cm. Läikän pohja oli muodoltaan lähes tasapohjainen. Läikästä otettiin hiilinäyte (hiilinäyte 3 = KM 28555:518). Sitä ei lähetetty ajoitettavaksi.

Likamaaläikkä 492.10-40/306.00-30 alkoi myös hahmottua jo tasossa 2 ja oli selvimmin näkyvissä tasoissa 3 ja 4. Läikkä oli pyöreä, ruskean likamaan läikkä, halkaisijaltaan alle 50 cm, jossa oli

myös hiiltä ja hieman palanutta luuta. Myös tämä läikkä kaivettiin profiilissa pohjaan. Sen syvyys oli tason 4 jälkeen vielä n. 5 cm. Läikän pohja oli tasaisen pyöreähkö. Läikästä otettiin maanäyte, josta analysoitiin makrofossiilit. Hiiltyneitä kasvijäännelajeja olivat: sarjakukkaiskasvi (mahd. väinönputki), heinä, sara, riekonmarja, orvokki, puolukka ja mänty. Hiiltymättömiä kasvinjään-teitä oli seuraavista lajeista: jauhosavikka, ratamo, pihatatar ja kuusi (ks. tarkemmin Pirjo Jussilan raportti, s. 89-90).

Likamaaläikkä/kvartsikeskittymä ruudussa 495/302. Pieni likamaaläikkä erottui tasossa 3 aivan lähellä em. tulisijaa. Siitä löytyi kerroksista 2 ja 3 mm. seitsemän kvartsiesinettä.

### **Löydöt ja palaneet kivet**

Kaivausalueen 1 löydöt on luetteloitu numeroille KM 28555:1-444 ja 518-519. Löydöt dokumentoitiin kentällä 5 cm:n tarkkuudella ja ne myös luettelointiin alustavasti sillä tarkkuudella. Myöhemmin löydöt on kuitenkin luetteloitu uudestaan metrin ruutuihin, "normaaliin" tapaan. Löytökartat on kuitenkin tehty tarkan luettelon perusteella. Palaneet kivet dokumentoitiin kentällä kerroksittain karttoihin, jakaen kivet halkaisijaltaan alle 5 cm ja yli 5 cm kokoisiin. Vertailtaessa löytökarttoja ja palaneiden kivien karttoja keskenään, havaitaan näiden keskittyminen samoille alueille. Löydöt muodostavat kolme etelä-pohjois -suuntaista vyöhykettä, joista itäisin korreloi kaakkoisnurkan ehjän maan alueen kanssa. Muut kaksi vyöhykettä ovat n. 2 metrin välein lännempänä kuluneella alueella. Palaneet kivet keskittyvät myös kaakkoisnurkkaan ja myös jokseenkin löytövyöhykkeitä vastaaviin keskittyymiin. Tällainen keskittyminen voisi viitata siihen, etteivät löydöt ja palaneet kivet välttämättä ole liikkuneet paljon puiden vierityksen yhteydessä. Vyöhykkeet voisivat siten merkitä eriaikaisia asutusvyöhykkeitä joen rannalla.

### **5.2 Koeoja 290**

Koeojan 290 yleisenä piirteenä oli rikastuneen kerroksen voimakas punainen väri varsinkin sen ylemmissä osissa. Profiilikartassa (s.

69) koodi B<sub>2</sub> viittaa tähän tummanpunaiseen rikastuneeseen maahan ja B sen alaiseen vähemmän tummanpunaiseen kerrokseen. Koeojan profiilissa hahmottuu kaksi turvekerrosta, joita erottaa sekoittuneen maan kerros. Alempi turvekerros ja em. punainen rikastumiskerros kuuluu vanhaan podsolimaannokseen. Sekoittunut maakerros saattaa olla joen tulvan mukanaan tuomaa tai se saattaa liittyä ihmistöimintaan lähiaikoina. Maa oli palaneita kiviä lukuunottamatta vähäkivistä hiekkaa ja helppo kaivaa. Ainoana ongelmana rantapensaikon halkaisevassa koeojassa olivat siellä hyvin viihtyvät mäkärät ja polttiaiset. Lämpiminä päivinä siellä työskenteleminen oli mahdotonta.

### Rakenteet

Koeojan ainoana rakenteena oli punaisen maan muodostama 'kuvio' ruuduissa 482-483/290-291, joka jatkui vielä laajennuksenkin profiiliin linjalla y= 292. Tasossa 1 ojassa erottui punaisen maan renkaita, johon liittyi runsaasti palaneita kiviä. Tasossa 2 kuvion pohjoispäässä oli vielä joitakin palaneita kiviä ja alkupe räisen koeojan ruuduissa 482-483/290 kuvio hahmottui suorakulmaisena kaksi metriä pitkänä ja 75 cm leveänä koillis-lounaisuuntaisena alueena. Aluksi koeojaa laajennettiin neljän neliömetrin alueelle kuviosta länteen ja myöhemmin kaksi neliometriä itään. Läntisestä laajennuksesta paljastui 2. tasossa em. kuvioon liittyvä punaisen maan uloke, ja lähinnä 1. kaivauskerroksessa historiallisen ajan metallityöskentelyyn liittyviä löytöjä, jaspiskaa- vin sekä joitakin muita esihistoriallisia löytöjä. Itäisessä laajennuksessa tuli esiin voimakkaamman punaisen maan raita, joka oli osittain em. punaisen maan kuvion 'päällä' itä-länsisuuntaisena. Siihen näytti liittyvän harmaan likamaan alue sen eteläpuolella. Tästä laajennuksesta löydettiin meripihkanapin puolikas ja pohjalainen taltta, molemmat ensimmäisestä kaivauskerroksesta. Nappi löytyi aivan laajennuksen koillisnurkasta ja taltta taas laajennuksen eteläsivulta.

Tasoissa 3 ja 4 ensimmäinen punaisen maan kuvio hävisi kokonaan, mutta voimakkaasti punaisen maan raita alkoi kiertyä enemmän etelään ja samantapainen raita ilmaantui myös alueen eteläpäässä. Niiden välillä oli harmaanruskeaa likamaata. Tässä vaiheessa



kaivettiin koeojan profiili y= 291 syvemmälle, myös kuvion kohdalla. Profiilissa kuvio erottuu kallistuneena kuoppana, jonka pohjoinen punaisen maan raita tulee ulokkeena lähelle maan pintaa, kun eteläosa tulee esiin vasta 40 cm:n syvyydessä. Eteläosan päällä puhtaassa maassa erottui 'virtausjälkiä', joka saattaisi viitata siihen, että hiekkaa on työntynyt rakenteen päälle tulvimalla ehkä samalla tuhoten osan rakenteesta. Kuopasta löytyi jonkin verran palanutta luuta, sen pohjalla oli muutamia palaneita kiviä ja retusoidun kiviesineen katkelma. Kuopasta otettiin makrofossiilinäytteitä kolmesta kerroksesta, joista 7. kerroksen näyte sisälsi seuraavia hiiltyneitä lajeja: sara, heinä, sianpuolukka, kataja, hernekasvi ja mänty. 8. kerroksen näytteessä oli sara, heinä ja mänty ja 9. kerroksen näytteessä sara, mustaherukka, tuomi ja mänty. Kaikissa näytteissä oli kuonaa, eniten 7. kerroksessa ja palanutta luuta (ks. tarkemmin Pirjo Jussilan raportti, s. 89-90). Kuopasta otettiin myös kaksi radiohiilinäytettä, hiilinäytteet 1 ja 2 (KM 28555:516-517).

Rakenne muistuttaa varsinkin profiilissaan punamultahautaa. Vaikka maa oli punaista, se ei kuitenkaan ollut selkeästi punamultaa. Meripihkanappi ja pohjalainen taltta taas sopivat hyvin hautakalustoksi ja ne näyttäisivät myös liittyvän rakenteeseen. Resentit löydöt koeojan läntisessä laajennuksessa eivät nähtävästi liity rakenteeseen. Mahdollisesti ensimmäisenä erottunut punaisen maan alue ei liity kuoppaan, vaan se voisi olla vain palaneiden kivien vyöhykkeen värjäämää maata. Vyöhyke oli varsin voimakas juuri näillä kohdilla. Itse kuoppa saattaa olla osittain tuhoutunut ja siksi sen alkuperäistä muotoa on vaikea tulkita. Hiilinäyte 1 on ajoitettu Geologian tutkimuskeskuksen laboratoriossa, sen ajoitus 4580±90 BP (Su-2557) viittaa myöhäisneolittiiseen aikaan ja yhdessä meripihkanapin ja ehjän taltan kanssa punaisen maan kuvio lienee parhaiten tulkittavissa hautaukseksi.

### **Löydöt ja palaneet kivet**

Palaneita kiviä oli runsaimmin n. 6 metrin vyöhykkeessä ruutujen 480/290 ja 486/290 välillä. Myös vähät löydöt keskittyivät tälle alueelle. Palanutta luuta oli vain em. rakenteessa. Kaikki löydetty kvartsi ja kvartsiitti ovat iskoksia ja vielä suureksi osaksi

aivan pieniä. Jaspiskaavin löytyi samasta ruudusta kvartsiitti-iskosten kanssa, millä saattaa olla jotain kronologista merkitystä. Historiallisen ajan löydöt keskittyivät ruutuihin 481-483/289. Jari Haution mukaan lyijylyuodin kaliiperi viittaa pieneen suustaladattavaan luodikoon (orava/lintupyssy l. "oravaniuha"). Tällaisia on käytetty 1800-luvun lopulla ja 1900-luvun alussa.

### 5.3 Koeoja 500

Koeojasta 500 kaivettiin vain 1 kerros. Ojaa hallitsivat kyntöjäljet, jotka näyttivät loppuvan juuri ojan itäpäässä, tasokaivausalueen tuntumassa. Tasokaivausalueella näkyneet kyntöjäljet loppuivat myös aivan alueen reunan tuntumaan, joten kynnetyn alueen raja lienee kulkenut juuri kuluneen alueen tuntumassa. Ehkä pelto on kynnetty juuri silloin kun tukkilaanit ovat olleet rannassa. Koeojan pohjalle kaivettiin kaksi koekuoppaa, kooltaan 50 x 50 cm, kohtiin 500/290, 500/280. Koekuoppa 500/290 kaivettiin 50 cm:n syvyiseksi, siinä erotettiin 25 cm:n syvyinen kyntökerros, jonka jälkeen seurasi puhdas pohjamma. Koekuoppa 500/280 kaivettiin 46 cm:n syvyyteen, siinä kyntökerroksen paksuus oli 20 cm. Koeojassa oli vain vähän palaneita kiviä, eniten ruuduissa 500/286 ja 500/294. Löytöjä saatiin vain neljä kappaletta, palanutta luuta ruudusta 500/281 ja kvartsia, palanutta luuta sekä punamultahippu ruudusta 500/298. Jälkimmäiset liittyvät jo tasokaivausalueen löytöihin. Yksinäinen palaneen luun löytö ojan toisesta päästä saattaa olla kynnon yhteydessä sinne liikkunut.

### 5.4 Koeoja 520

Koeojasta 520 kaivettiin myös vain 1 kerros, mutta siitä piirrettiin eteläprofiili, joten ojaa syvennettiin siltä puolelta. Ojan länsipuoli oli pellon puolella ja sitä hallitsivat jälleen kyntöjäljet. Ojan itäpuoli oli taas kuluneella alueella, jossa ei ollut mitään värejä näkyvissä. Profiilista voidaan laskea peltokerroksen paksuudeksi n. 15 cm, jonka alapuolella erottuu ehkä vielä alkuperäisen podsolimaannoksen rikastumiskerrosta. Palaneita kiviä oli runsaimmin aivan ojan itäpäässä kuluneella alueella, lähellä

rantatörmän reunaa. Löytöinä saatiin ruudusta 520/301 hieman palanutta luuta profiiliojasta ja ruudusta 520/307 kvartsikaavin.

### 5.5 Koeoja 540

Koeojaa 540 kaivettiin pääosin vain yhden kerroksen verran. Aivan rantatörmällä olevista neljästä viimeisestä ruudusta kaivettiin kuitenkin myös toinen kerros. Kyntöjäljet ulottuivat koeojassa linjalle  $y = 314$  asti, jonka jälkeen alkoi ehjä podsolimaannos. Myös kaikki löydöt ja suurin osa palaneista kivistä oli ojan tässä päässä. Löydöt olivat pelkästään kvartsia. Joukossa on kuitenkin ytimiä ja pirstottuja kappaleita. Koeojan pohjalle tehtiin yksi koekuoppa, kohtaan 540/310, kooltaan 50 x 50 cm. Kuopassa kyntökerros ulottui 20 cm syvyydelle, jonka jälkeen alkoi puhdas pohjamaa. Kuoppa kaivettiin 35 cm syvyydelle.

### 5.6 Koekuopat

Koekuoppia kaivettiin neljälle alueelle: vanhainkodin pysäköinti-alueen koillispuolelle metsikköön, koeojien 520 ja 540 täydennykseksi, koeojan 290 täydennykseksi Kustulanniemen eteläkärkeen sekä varsinkin Ollilanojan eteläpuolelle rantametsikköön ja pellolle, Ollilantörmälle. Esihistoriallisia asuinpaikkalöytöjä saatiin Ollilanojan eteläpuolelta koekuopista 400/260, 400/280, 400/290, 410/260, 410/290 ja 420/230. Koeojan 290 ja tasokaivausalueen väliltä koekuopasta 480/310 tehtiin löytöjä, samoin koeojien 520 ja 540 väliltä, koekuopasta 530/310. Vanhainkodin pysäköintialueen viereiseltä alueelta saatiin löytöjä koekuopasta 596/340. Palaneita kiviä tavattiin useissa koekuopissa, varsinkin Ollilanojan eteläpuolella ja tasokaivausalueen ja koeojan 290 tuntumassa.

Koekuoppahavainnot, joissa kerrosjärjestys, kaivettu syvyys, löydöt ym. havainnot ja pintavaaitus, kaikki koekuopat olivat kooltaan 50 x 50 cm:

390/280 peltokerros (turve + vaalea hiekka) 0-21 cm, 2. peltokerros (turve + keltainen hiekka) 21-27 cm, puhdas pohja-

- maa C (hieta) 27-, kaivettu 33 cm, löydöt: 1 lohjennut pieni kivi (ei palanut), z= 176.91 mmpy
- 390/290 peltokrs 0-29 cm, C hieta 29-, kaiv. 40 cm, 1 ehkä palanut kivi, posliinieriste, z= 176.68 mmpy
- 400/230 turve 0-12 cm, huuhtoutumiskerros A 12-14 cm, rikastumiskerros B 14-23 cm, C hiekka 23-, kaiv. 35 cm, normaali podsolimaannos, z= 175.50 mmpy
- 400/244 turve 0-4 cm, vanha peltokrs 4-18 cm, C hieta 18-, kaiv. 31 cm, 3 pientä luonnonkiveä, z= 177.45 mmpy
- 400/250 peltokrs 0-18 cm, C hieta 18-, kaiv. 40 cm, hieman sorakiviä, z= 177.36 mmpy
- 400/260 peltokrs 1 (turve + vaalea hiekka) 0-14 cm, peltokrs 2 (kellertävä hiekka) 14-19 cm, kulttuurikerros?, jossa runsaahkosti hiiliä (punainen + valkoinen hiekka) 19-35 cm, näkyy vain osassa kuoppaa, C 35-, kaiv. 47 cm, löydöt: 1 kvartsi-iskos (KM 28555:492), 3-4 pientä palanutta kiveä ja joukko luonnonkiviä, putkiluun kappale (leikattu, resentti), z= 177.33 mmpy
- 400/270 peltokrs 0-25 cm, C hieta 25-, kaiv. 37 cm, lohjenneita kiviä, mahdollisesti palaneita 3 kpl, z= 176.97 mmpy
- 400/280 peltokrs 1 (turve + vaalea hiekka) 0-18 cm, peltokrs 2 (turve + kelt. hiekka), jossa hiiliä 18-27 cm, C hieta 27-, kaiv. 35 cm, löydöt: kiviesineen katkelma (KM 28555:493), z= 176.71 mmpy
- 400/290 peltokrs, hiilinen 0-22 cm, C hieta 22-, ehkä likamaata C-kerroksen yläosissa + hiiltä, kaiv. 37 cm, löydöt: palanutta luuta 3 kpl (KM 28555:494), 2 pientä, ehkä palanutta kiveä, luonnonkivi, z= 175.93 mmpy
- 400/300 hiilinen peltokrs 0-22 cm, B/C 22-, kaiv. 40 cm, 9 pientä palanutta kiveä, z= 175.33 mmpy
- 410/230 turve + A 0-18 cm, B hiekka 18-34 cm, C hiesu 34-, kaiv. 37 cm, z= 175.41 mmpy
- 410/250 turve 0-16 cm, A 16-19 cm, B 19-29 cm, C hieta 29-, kaiv. 45 cm, 2 pientä, mahd. palanutta kiveä, runsaasti sorakiviä, z= 176.96 mmpy
- 410/260 peltokrs 0-14 cm, C hieta 14-, kaiv. 40 cm, löydöt: kiviesineen katkelma (KM 28555:495), ehkä 1 palanut kivi, luonnonkiviä, z= 177.08 mmpy

- 410/270 peltokrs 1, kuiva turpeensekainen hiekka 0-13 cm, peltokrs 2, keltainen hiekka 13-26 cm, C hieta 26 cm, kaiv. 35 cm, 1 pieni palanut kivi, z= 176.88 mmpy
- 410/280 turve 0-5 cm, vaalea hiekka (peltokrs) 5-14 cm, turveraita 14-15 cm, A 16-20 cm, B hieta 20-29 cm, C hieta 29-, kaiv. 40 cm, luonnonkiviä 2 kpl, z= 176.08 mmpy
- 410/290 (oikeat luoteiskulman koordinaatit: 40950/28950), turve 0-17 cm, A 17-22 cm, B 22-32 cm, C 32-, hiekkaa, löydöt: kvartsi. iskoksia 2 kpl (KM 28555:496), 2 isoa ja 12 pientä palanutta kiveä, z= 174.96 mmpy
- 420/230 turve 0-11 cm, punertava A-kerros 11-13 cm, B mahdollinen likamaakerros, ei kuitenkaan hiiltä 13-22 cm, C hiekka 22-, kaiv. 33 cm, löydöt: kvartsi-iskos (KM 28555:497), z= 175.15 mmpy
- 420/240 turve 0-11 cm, A 11-12 cm, B 12-25 cm, C hiekka 25-, kaiv. 40 cm, normaali podsolimaannos, 3 pientä luonnonkiveä, z= 175.41 mmpy
- 420/250 turve 0-10 cm, A 10-15 cm, B 15-25 cm, C hiekka 25-, kaiv. 35 cm, normaali podsolimaannos, 1 pieni palanut kivi, z= 175.64 mmpy
- 420/260 turve 0-15 cm, sekoittunut A 15-25 cm, B 25-34 cm, C hieta 34-, kaiv. 39 cm, 1 ehkä palanut kivi, runsaasti sorakiviä, z= 175.87 mmpy
- 420/267 turve 0-16 cm, A 16-20 cm, B hieta 20-30 cm, C hiesu 30-, kaiv. 37 cm, z= 175.82 mmpy
- 420/280 turve 0-12 cm, "höttöinen" kulttuurikerros 12-27 cm, turve + A + B 27-35 cm, B ruskea hiekka 35-50 cm, C 50-, kaiv. 50 cm, 4 isoa ja 7 pientä palanutta kiveä, z= 175.18 mmpy
- 430/230 niittymultaa, B/C -kerros (hietaa) alkaa 37 cm:ssä, 1 liuskeenkappale, z= 175.18 mmpy
- 430/240 turve 0-12 cm, A 12-18 cm, punainen (kulttuuri?)kerros 18-22 cm, B hiekka 22-28 cm, C hiesu 28-, kaiv. 41 cm, z= 175.53 mmpy
- 430/250 turve 0-15 cm, A 15-27 cm, B 27-37 cm, C hiekka 37-, kaiv. 37 cm, z= 175.33 mmpy
- 430/260 turve 0-13 cm, A + punertava krs 13-18 cm, B 18-34 cm, C hiekka 34-, kaiv. 44 cm, z= 175.41 mmpy
- 430/270 turve 0-8 cm, punainen krs 8-13 cm, B (kulttuuri?)kerros 13-22 cm, C hiekka 22-, kaiv. 36 cm, 2 isoa ja 3 pientä palanutta kiveä

- 430/280 turve 0-8 cm, A 8-11 cm, punainen hiekka 11-15 cm, keltainen B 15-35 cm, C hiekka 35-, kaiv. 43 cm, z= 174.71 mmpy
- 440/244 turve 0-7 cm, puhdas hiekka 7-10 cm, A 10-15 (jatkui osassa kuoppaa huomattavasti syvemmälle), B keltainen 20-32 cm, C hiekka 32-, kaiv. 40 cm, 1 iso ja joitakin pienempiä, mahdollisesti palaneita kiviä, z= 175.52 mmpy
- 440/250 turve 0-15 cm, A + punainen krs 15-20 cm, B 20-29 cm, C hiekka 29-, kaiv. 45 cm, z= 175.34 mmpy
- 440/260 turve 0-17 cm, A + punainen krs 17-22 cm, B 22-39 cm, C hiekka 39-, kaiv. 40 cm, z= 174.81 mmpy
- 442/270 turve 0-15 cm, punainen krs (B?) 15-23 cm, B/C 23-, kaiv. 38 cm, z= 174.44 mmpy
- 446/260 turve 0-20 cm, punainen hiekka 20-30 cm, B/C 30-, kaiv. 47 cm, z= 174.66 mmpy
- 480/234 turve 0-5 cm, A 5-8 cm, B 8-23 cm, C hieta 23-, kaiv. 52 cm, z= 174.83 mmpy
- 480/242 turve 0-12 cm, A/B raitoja 12-, kaiv. 35 cm, suomalainen profiili, maa hietaa, märkää, z= 174.30 mmpy
- 483/270 turve 0-12 cm, kellertävä hiekka 12-17 cm, turveraita 0.5 cm paksu, A 0.5 cm paksu, punainen hiekka 0.5 cm paksu, B/C 20-, keltainen ruskehtava hiekka, z=174.56 mmpy
- 482/280 turve 0-7 cm, A 7-8 cm, (B?) 8-33 cm, C hiekka 33-, kaiv. 38 cm, paksu kellanruskea (B?) kerros, joka oli kuitenkin puhdas, ei hiiliä, ei selvää B/C -rajaa, z= 174.72 mmpy
- 480/300 puhdas hiekka 0-7 cm, turveraita 1 cm, punaisen maan ja huuht. maan raita 1 cm, kellertävänruskea hiekka (B) 10-20 cm, jatkui osin syvemmällekkin, C hiekka 20-, kaiv. 30 cm, palaneita kiviä 7 kpl, z= 174.84 mmpy
- 480/310 puhdas (tulva?)hiekka 0-10 cm, turveraita 0.5 cm, tummanruskean maan raita 1 cm, kellertävänruskea hiekka (B) 11-20 cm, C hieta 20-, kaiv. 38 cm, löydöt: kivisaha (KM 28555:498), palaneita kiviä 1 iso ja 4 pientä, z= 174.68
- 490/242 peltokrs 0-18 cm, B/C 18-29 cm, C hieta 29-, kaiv. 29 cm, z= 174.80 mmpy
- 490/250 peltokrs 0-20 cm, turvelinssi 20-24 cm, ruskea hiekka 24-39 cm, C hieta 39-, kaiv. 42 cm, z= 174.92 mmpy
- 490/260 turve 0-7 cm, sekoittunut krs 7-22 cm, turve + A + B -raita, sekoittunut maa 23-38 cm, kaiv. 38 cm, maaperä hietaa, z= 174.73 mmpy

- 490/270 turve 0-8 cm, joissakinkohdin näkyy A-krs, B 8-23 cm, C hieta 23-, kaiv. 30 cm, z= 174.98 mmpy
- 490/280 turve 0-5 cm, A 5-9 cm, B/C 9-, ei selvää rajaa, maalaji hiekkaa, mahd. B = A:n alarajalla oleva n. 0.5 cm paksuinen punainen maa, 2 pientä palanutta kiveä, z= 175.04 mmpy
- 500/250 peltokrs 0-25 cm, C 25-, kaiv. 34 cm, maalaji hietaa, z= 175.33 mmpy
- 500/260 peltokrs 0-24 cm, C hieta 24-, kaiv. 32 cm, z= 175.26 mmpy
- 500/270 turve 0-2 cm, ei selvää huuhtoutumiskerrosta, ruskea hiekka 2-9 cm, keltainen hiekka 9-17 cm, turveraita, keltainen hiekka 2 cm, heikko turveraita, keltainen hiekka 2 cm, C hieta 26-, kaiv. 32 cm, z= 175.25 mmpy
- 530/300 peltokrs 0-18 cm, C hieta 18-, kaiv. 30 cm, z= 175.65 mmpy
- 530/310 peltokrs 0-20 cm, C hieta 20-, kaiv. 33 cm, löydöt: kvartsi-iskaavin ja kvartsi-iskos (KM 28555:499-500), z= 175.74 mmpy
- 540/300 peltokrs 0-20 cm, jatkuu osin syvenemmällekin (-29 cm), C hieta/hiesu 20-, kaiv. 32 cm, kuopasta löytyi kuivunut herne
- 582/334 turve 0-6 cm, A 6-10 cm, B 10-14 cm, C hieta 14-, kaiv. 27 cm, normaali podsolimaannos, z= 177.04 mmpy
- 589/330 (paalu 590/330) turve 0-12 cm, A 12-15 cm, B 15-20 cm, C hieta 20-, kaiv. 33 cm, normaali podsolimaannos, z= 177.18 mmpy
- 590/340 turve 0-8 cm, A 8-11 cm, B 11-17 cm, ei selvää B/C -rajaa, maalaji hietaa, kaiv. 34 cm, z= 176.75 mmpy
- 596/330 turve 0-9 cm, A 9-16 cm, B 16-22 cm, C hieta 22-, kaiv. 29 cm, normaali podsolimaannos, z= 177.30 mmpy
- 596/340 täyttemaakrs, jossa kiviä 0-12 cm, turve 12-15 cm, A 15-18 cm, B 18-24 cm, C hieta 24-, kaiv. 37 cm, n. 34 cm:n syvyydessä joitakin palaneita kiviä, löydöt: kvartsi-iskos (KM 28555:501), z= 176.94 mmpy

## 6. LÖYDÖT

Seuraavissa tilastoissa on eri alueiden löydöt (taulukot 1-6) sekä kerrosjakaumat tasokaivausalueen ja koeojan 290 osalta (taulukot 7-10). Löydöistä valtaosa oli kaikkialla kvartsia ja palanutta luuta. Kvartsissa on iskoksiin nähden suhteellisen paljon esineitä, eniten kaapimia. Vain joitakin selviä ytimiä ja pirstottuja kappaleita oli aineistossa. Koeojan 540 vähissä löydöissä oli kuitenkin peräti kaksi ydintä. Palaneen luun joukossa on yksi mahdollinen luuesineen katkelma; tulkintaa voi kuitenkin pitää varsin subjektiivisena (KM 28555: 242). Kiviesineitä ja niiden katkelmia löytyi joitakin. Alueelta 1 löydetty taltta (KM 28555:381) on "primitiivisen" muotoinen, osittain hiottu ja tehty huonosta kivilajista, kun taas koeojasta 290 on hyvin hiottu, litteä pohjalainen taltta (KM 28555:458). Alueelta 1 löydetty "leukumainen" kiviveitsi löytyi useassa erässä, siihen kuuluvia osia löydettiin usean metrin päästä toisistaan (KM 28555:152, 170, 191 ja 240). Murtumat ovat tuoreita ja lienevät syntyneet tukkipiinoa veteen vieritettäessä, alkujaan veitsi lienee ollut ruudun 496/305 mahdollisen tulisijan luona. Koekuopan 410/260 kiviesine (KM 28555:495) saattaa olla nuolenkärki.

Kvartsiittia löytyi joitakin kymmeniä iskoksia ja yksi kvartsiittinuolenkärjen katkelma (KM 28555:78). Kvartsiittikärki on katkenut molemmista päistään, se lienee alunperin ollut muodoltaan lähinnä suiponsoikea. Muodoltaan esine on lähinnä myöhäisneoliittinen. Tähän aikaan ajoittuu myös koejasta 290 löydetty meripihkanappi (KM 28555:465). Napista on säilynyt vain puolikas ja sekin on löydettäessä haljennut viiteen osaan, joista kaksi pientä murua puuttuu. Napin keskihalkeamassa näkyvät kuitenkin esineen tasaisemmalta pinnalta diagonaalisesti toisiaan kohden poratut 2-3 mm leveät reiät. Porausreikien väli on n. 4 mm. Esineen poikkileikkaus on hieman toispuoleisen linssimäinen, sen halkaisija on 16 mm ja paksuus keskikohdalta 5 mm. Esine kuuluu tyypiltään v-porauksellisten meripihkanappien ryhmään, joka ajoitetaan myöhäisneoliittiseksi. Yleensä näitä löydetään Pöljän ja Kierikin asbestikeramiikan yhteydestä. Lähin vastine on Kemijärven Neitilä 4 - asuinpaikalta. Kittilän esine on tähän mennessä Suomen pohjoisin meripihkalöytö. Löydöissä on kolme jaspiskaavinta, mutta vain yksi



mahdollinen jaspisiskos. Ainakin yksi kaapimista (KM 28555:445) on paikallista, punaista Kittilän jaspista.

Palaneissa kivissä oli hyvin paljon erilaisia kivilajeja. Koska aivan lähistöllä ei juuri kiviä ole joen rantoja lukuunottamatta, otettiin näitä kiviä näytteeksi. Niiden alkuperän selvittäminen saattaisi tuoda lisäselvitystä Vanhainkodin asuinpaikalla asuneiden ihmisten ympäristön käyttöön. Historiallisen ajan löydöt viittaavat viime vuosisadan lopun ja 1900-luvun alun toimintoihin. Näissä on lyijyluoti (ks. s. 14), lyijyhauli, sulanutta lyijyä ja kuparia ym. metallia sekä rautaesineitä.

Taulukko 1. Tasokaivausalueen 1 löydöt.

Alue 1, KM 28555:1-444, 516-519	kpl	gr.
taltta	1	228.50
kiviveitsen katkelmat	4	798.00
kiviesine?	1	370.00
hioimen katkelma	1	269.50
kiviesineen katkelmat	15	119.50
kivilaji-iskokset	13	66.25
	<b>35</b>	<b>1851.75</b>
jaspiskaavin	1	12.50
jaspisiskokset	1	3.00
	<b>2</b>	<b>15.50</b>
kvartsikaapimet	45	247.00
kvartsiuurtimet	2	3.00
kvartsinaskalit	5	17.50
kvartsioporat	1	14.0
kvartsiveitset	2	6.0
muut kvartsiesineet	12	76.50
retusoidut kvartsi-iskokset	7	9.00
kvartsi-iskokset	365	477.50

kvartsiytimet	4	50.00
kvartsia, pirstottuja kpl	6	21.50
kvartsia, raaka-ainekappaleet	6	273.00
	<b>455</b>	<b>1195.00</b>
kvartsiittinuolenkärki	1	6.00
kvartsiitti-iskokset	16	25.00
kvartsiittiydin	1	51.50
kvartsiittia, raaka-ainekappaleet	2	1316.50
	<b>20</b>	<b>1399.00</b>
luuesineen katkelma	1	0.50
palanutta luuta	479	106.25
	<b>480</b>	<b>106.75</b>
punamultaa	1	0.25
siemenen kuoria?	2	0.25
kuonaa	1	1.00
	<b>4</b>	<b>1.50</b>
palaneita kiviä	<b>145</b>	<b>5562.50</b>
hiilinäytteet	3	45.00
<b>Yhteensä</b>	<b>1144</b>	<b>10177.00</b>

Taulukko 2. Koeojan 290 löydöt.

<b>Koeoja 290, KM 28555:445-472, 502-515</b>	<b>kpl</b>	<b>gr.</b>
meripihkanappi	1	0.25
taltta	1	249.50
kiviesineen katkelmia	3	26.75
jaspiskaavin	1	3.5
kvartsi-iskoksia	15	5.5
kvartsiitti-iskoksia	4	2.0
palanutta luuta	87	4.25
punamultaa	1	0.25
lyijyluoti	1	3.5
lyijyhauli	1	0.5
metalliesineitä ja katk.	9	20.5
kuonaa	70	12.25
sulanutta metallia	5	97.0
sulanutta lyijyä	1	5.5
keltaista metallia	1	2.5
<b>Yhteensä</b>	<b>201</b>	<b>433.75</b>

Taulukko 3. Koeojan 500 löydöt.

<b>Koeoja 500, KM 28555:473-476</b>	<b>kpl</b>	<b>gr.</b>
kvartsi-iskoksia	1	0.25
palanutta luuta	2	0.50
punamultaa	1	0.25
<b>Yhteensä</b>	<b>4</b>	<b>1.00</b>

Taulukko 4. Koeojan 520 löydöt.

<b>Koeoja 520, KM 28555:477-478</b>	<b>kpl</b>	<b>gr.</b>
kvartsikaavin	1	9.50
palanutta luuta	6	1.00
<b>Yhteensä</b>	<b>7</b>	<b>10.50</b>

Taulukko 5. Koeojan 540 löydöt.

<b>Koeoja 540, KM 28555:479-491</b>	<b>kpl</b>	<b>gr.</b>
kvartsikaavin	1	4.00
kvartsiesine	1	1.00
kvartsi-iskoksia	26	22.25
kvartsiydin	2	52.00
kvartsia, pirst.kpl	1	5.50
palanutta luuta	1	0.25
<b>Yhteensä</b>	<b>32</b>	<b>105.00</b>

Taulukko 6. Koekuoppien löydöt.

<b>Koekuopat, KM 28555:492-501</b>	<b>kpl</b>	<b>gr.</b>
saha	1	97.00
kiviesineen katkelmia	2	6.50
kvartsikaavin	1	10.00
kvartsi-iskoksia	6	3.00
palanutta luuta	3	0.50
<b>Yhteensä</b>	<b>13</b>	<b>117.00</b>

Taulukko 7. Alue 1, löytöjen kerrosjakauma määrän mukaan.

krs	kivil.	luu	kvartsiitti	jaspis	kvartsi
0	8	48	4	1	39
1	13	132	9	-	124
2	6	87	4	-	146
3	3	162	2	-	110
4	1	31	1	-	31
5	-	12	-	-	1

Taulukko 8. Alue 1, löytöjen kerrosjakauma painon mukaan (desimaalit pyöristetty lähimpään täyteen grammaan, ei kuitenkaan nol-  
laan).

krs	kivil.	luu	kvartsiitti	jaspis	kvartsi
0	25	11	91	10	73
1	885	30	1299	-	302
2	33	24	3	-	479
3	868	34	6	-	287
4	1	5	-	-	1
5	-	1	-	-	-

Taulukko 9. Koeoja 290, löytöjen kerrosjakauma määrän mukaan.

krs	merip.	kivil.	luu	kvartsi	kvartsiitti	jasp.	resen- tit
0	-	-	-	3	-	-	-
1	1	2	5	6	4	1	58
2	-	1	3	5	-	-	30
3	-	-	2	1	-	-	-
4	-	-	5	-	-	-	-
5	-	-	4	-	-	-	-
6	-	-	7	-	-	-	-
7	-	-	7	-	-	-	-
8	-	-	35	-	-	-	-
9	-	1	19	-	-	-	-

Taulukko 10. Koeoja 290, löytöjen kerrosjakauma painon mukaan (desimaalit pyöristetty lähimpään grammaan, ei kuitenkaan nol-  
laan).

krs	merip.	kivil.	luu	kvartsi	kvartsiitti	jasp.	resen- tit
0	-	-	-	2	-	-	-
1	1	274	1	1	2	4	137
2	-	1	1	2	-	-	5
3	-	-	1	1	-	-	-
4	-	-	1	-	-	-	-
5	-	-	1	-	-	-	-
6	-	-	1	-	-	-	-
7	-	-	1	-	-	-	-
8	-	-	1	-	-	-	-
9	-	2	1	-	-	-	-

## 7. YHTEENVETO

Kittilän Vanhainkodin asuinpaikalla kaivettiin elokuussa 1994 yhteensä 227.75 m<sup>2</sup>, joista tasokaivauksena 140 m<sup>2</sup> ja koekaivauksena 87.75 m<sup>2</sup>. Tutkimusten tarkoituksena oli selvittää asuinpaikan laajuutta ja käyttöhistoriaa.

Tasokaivauksella tehty tarkka löytöjen ja palaneiden kivien tarkka dokumentointi osoittaa löytövyöhykkeitä, jotka saattavat olla esim. eri-ikäisiä asuinvyöhykkeitä, mutta voivat olla seurausta myös asuinpaikkaa tuhonneesta tukkilaanien veteenpudotuksesta, jolloin maamassat ovat siirtyilleet.

Koeojien ja -kuoppien perusteella asuinpaikka saatiin rajattua Ollilanojan eteläpuolella olevalla niemekkeellä. Jatkuminen Ollilantörmän reunalla etelään on epävarmaa. Ollilanojan pohjoispuolella asuinpaikka rajautunee joitakin kymmeniä metrejä koeojan 290 länsipuolelle, jossa ei koekuopissa enää ollut löytöjä tai palaneita kiviä. Kustulanniemellä asuinpaikkaa on 10-20 metrin levyisellä vyöhykkeellä rantatörmän reunalla ainakin vanhainkodin pysäköintialueen koillispuolella olevaan metsikköön saakka. Siitä pohjoiseen on joitakin epämääräisiä löytöhavaintoja, mutta vanhainkodin pihamaan tasoituksen vuoksi alkuperäinen maanpinta on ainakin peittynyt, jos ei tuhoutunut. Asuinpaikan rikkaimmat osat lienevät kuluneen alueen ympärillä etelässä, idässä aivan törmän reunalla ja pohjoisessa. Ollilanojan eteläpuolisen alueen havainnot eivät riitä arvioimaan asutuksen intensiteettiä siellä.

Vanhainkodin asuinpaikalta saadut löydöt viittaavat lähinnä myöhäisneoliittiseen aikaan, varsinkin meripihkanappi ja kvartsiittikärki. "Primitiivisyytensä" puolesta toinen taltoista saattaa kuulua vanhempaankin aikaan. Historiallisen ajan löydöt puolestaan kertovat ainakin viime vuosisadan lopun oleskelusta paikalla. Kiinteistä rakenteista mielenkiintoisin on punaisen maan kuoppa, mahdollinen hautauksen jäännös koeojassa 290. Sen yhteydestä löytyi sekä meripihkanappi että pohjalainen taltta. Kuopasta saatu radiohiiliajoitus viittaa samaan aikaan kuin esineistökin (4580±90 BP, Su-2557). Tasokaivausalueella tutkittiin historiallisen ajan tulisija.

**Negatiiviluettelo:**

Kuvannut Petro Pesonen 1994

N:o Kuvasaihe, suunta

- 98620 Yleiskuva asuinpaikasta ennen tutkimuksia. N-S.
- 98621 Yleiskuva asuinpaikasta ennen tutkimuksia. N-S.
- 98622 Jari Hautio vuolee seulaan kädensijaa. W-E.
- 98623 Kaivausalue 1 paalutettuna. S-N.
- 98624 Koeojaa 500 seulotaan, kerros 1. Jani Ollikainen, Tarja Markuksela ja Anja Karvinen. N-S.
- 98625 KITTILÄ [85] Kk Kurjenniva 1994. Pirjo Hamari keramiikan löytöpaikan kohdalla. SW-NE.
- 98626 Turvetta poistetaan alueelta 1. N-S.
- 98627 Alue 1, taso 0. W-E.
- 98628 Aluetta 1 kaivetaan tasoon 1. NW-SE.
- 98629 Aluetta 1 kaivetaan tasoon 1. W-E.
- 98630 Alue 1, taso 1. W-E.
- 98631 Alue 1, taso 1. W-E.
- 98632 Koeojaa 290 puhdistetaan tasoon 0. N-S.
- 98633 Pirjo Hamari piirtää aluetta 1, tasoa 1. SW-NE.
- 98634 Peltoaurausjälkiä koeojassa 500, taso 1, ruudut 500/293-4. N-S.
- 98635 Punaisen maan kuvio ruudussa 483/290, taso 1, koeoja 290. E-W.
- 98636 Koeoja 520 turpeenpoiston jälkeen. W-E.
- 98637 Aluetta 1 kaivetaan, kerros 2. W-E.
- 98638 Liesi, alue 1, ruudut 494-5/300-3, taso 2. W-E.
- 98639 Liesi, alue 1, ruudut 494-5/300-3, taso 2. W-E.
- 98640 Iiris Hettula ja Satu Auno kaivavat aluetta 1, kerrosta 2. W-E.
- 98641 Alueen 1, kerroksen 2 viimeistä lanttiä kaivetaan. SW-NE.
- 98642 Punaisen maan kuvio koeojassa 290, ruudut 483-4/290, taso 2. S-N.
- 98643 Punaisen maan kuvio koeojassa 290, ruudut 483-4/290, taso 2. S-N.
- 98644 Alue 1, taso 2. W-E.



- 98645 Alue 1, taso 2. N-S.
- 98646 Koeojaa 520 kaivetaan tasoon 1. SW-NE.
- 98647 Usvaa Ounasjoella/Aakenusjoella aamulla. NW-SE.
- 98648 Alue 1, taso 3. NE-SW.
- 98649 Liesi, taso 3, alue 1. N-S.
- 98650 Liesi, taso 3, alue 1. W-E.
- 98651 Koekuoppia kaivetaan Ollilanojan S-puolella. SE-NW.
- 98652 Koekuoppia kaivetaan Ollilanojan S-puolella. S-N.
- 98653 Sami Karvonen kaivaa liettä featurena alueella 1. W-E.
- 98654 Punaisen maan kuvion profiili, koeoja 290. Profiilin suunta N-S.
- 98655 Punaisen maan kuvion profiili, koeoja 290. Profiilin suunta N-S.
- 98656 Liesi kaivettuna featurena pohjaan, alue 1. E-W.
- 98657 Liesi kaivettuna featurena pohjaan, alue 1. E-W.
- 98658 Liesi kaivettuna featurena pohjaan, alue 1. W-E.
- 98659 Lieden profiili, alue 1. Profiilin suunta S-N.
- 98660 Lieden profiili, alue 1. Profiilin suunta S-N.
- 98661 Lieden profiilia piirretään ja aluetta 1 täytetään. NW-SE.
- 98662 Meripihkanappi on juuri löytynyt koeojan 290 uudesta laajennuksesta 482-483/291. Anja Karvinen ja Jari Hautio. NW-SE.
- 98663 Alueen 1 täyttöö viimeistellään. NW-SE.
- 98664 Alueen 1 täyttöö viimeistellään. NW-SE.
- 98665 Koeojan 290 punaisen maan kuviota piirretään. Pirjo Hamari ja Jari Hautio. N-S.
- 98666 Vanhainkodin kaivausalue peitettyinä. N-S.
- 98667 Kiviveitsi, KM 28555: 152+240.
- 98668 Talttoja, KM 28555: 381 ja 458.
- 98669 Jaspiskaapimia ja kvartsiittikärki, KM 28555: 435, 78 ja 445.

**Diapositiiviluettelo:**

Kuvannut Petro Pesonen 1994.

N:o	Kuvausaihe, suunta
31605	Yleiskuva asuinpaikasta ennen tutkimuksia, N-S.
31606	Kaivausalue 1 paalutettuna, S-N.
31607	Alueelta 1 poistetaan turvetta. N-S.
31608	Aluetta 1 kaivetaan tasoon 1. W-E.
31609	Aluetta 1 kaivetaan tasoon 1. NW-SE.
31610	Mirva Haataja ja Anja Karvinen kaivavat kerrosta 1. Alue 1. S-N.
31611	Sami Huutola ja Jani Ollikainen kaivavat kerrosta 1, pala-neita kiviä tasossa 1. Alue 1. SE-NW.
31612	Aluetta 1, kerrosta 1 kaivetaan ja koeojaa 500, kerrosta 1 seulotaan. N-S.
31613	Alue 1, taso 1. W-E.
31614	Alue 1, taso 2. N-S.
31615	Alue 1, taso 3. NE-SW.
31616	Liesi alueella 1, taso 2, ruudut 494-5/300-3. W-E.
31617	Liesi, alue 1, taso 3. N-S.
31618	Liesi, alue 1, taso 3. W-E.
31619	Liesi alueella 1 kaivettuna featurena pohjaan. W-E.
31620	Liesi alueella 1 kaivettuna featurena pohjaan. E-W.
31621	Lieden profiili, alue 1. Profiilin suunta S-N.
31622	Aluetta 1 täytetään.
31623	Aluetta 1 täytetään. W-E.
31624	Kaivausalue peitettynä. N-S.
31625	Koeojaa 290 puhdistetaan tasoon 0. N-S.
31626	Punaisen maan kuvio ruudussa 483/290, taso 1, koeoja 290. E-W.
31627	Punaisen maan kuvio koeojassa 290, taso 2, ruudut 482-3/290. S-N.
31628	Punaisen maan kuvio koeojassa 290, taso 2, ruudut 482-3/290. N-S.
31629	Koeojan 290 laajennus 482-483/291, taso 2. S-N.

- 31630 Punaisen maan kuvion profiili koejassa 290. Profiilin suunta N-S.
- 31631 Pirjo Hamari piirtää koeojan 290 punaisen maan kuviota. S-N.
- 31632 Peltoaurausjälkiä koejassa 500, taso 1, ruudut 500/293-4. N-S.
- 31633 Koeoja 520 turpeenpoiston jälkeen. W-E.
- 31634 Koekuoppia kaivetaan Ollilanojan S-puolelta. S-N.

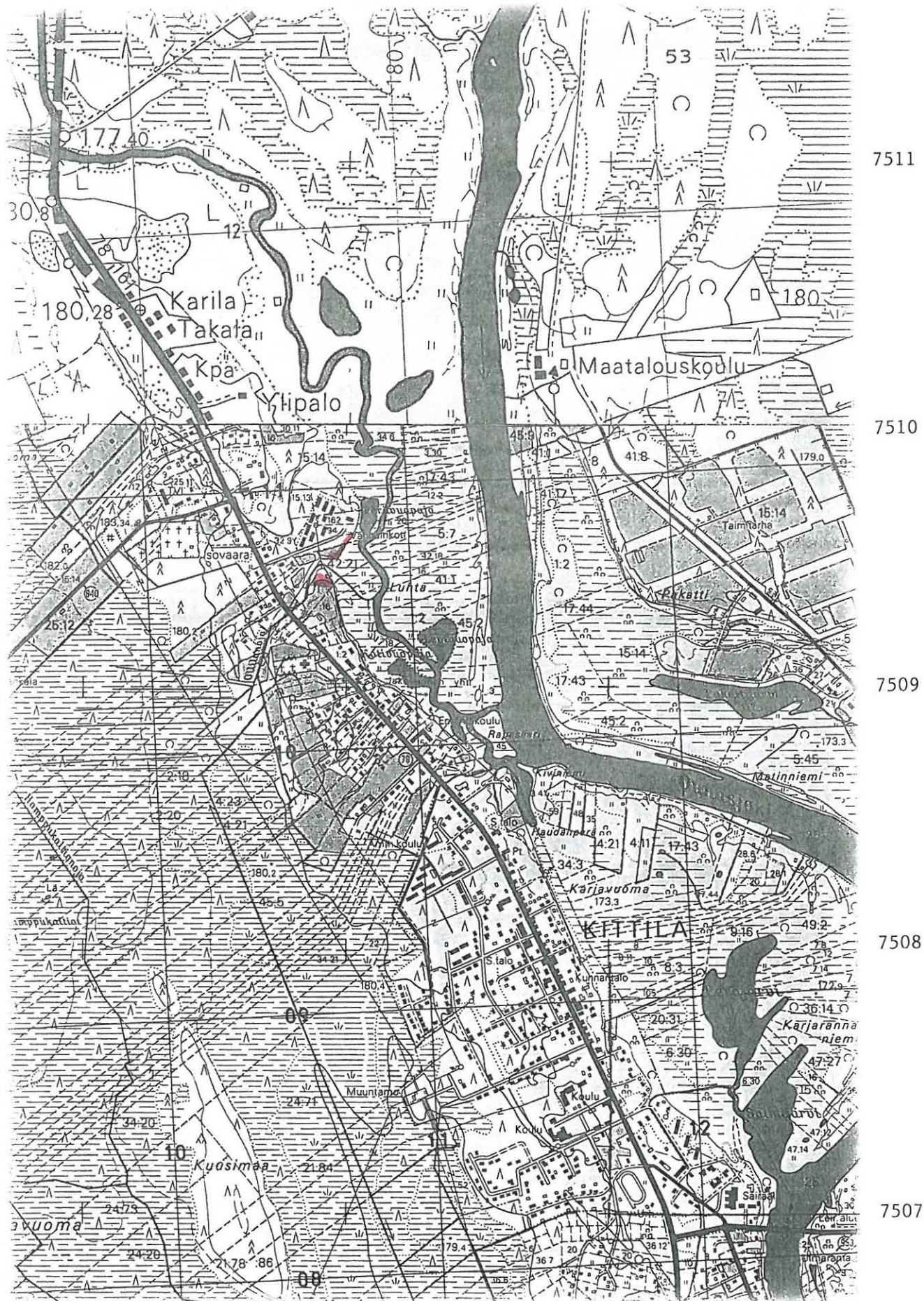
**Karttaluettelo:**

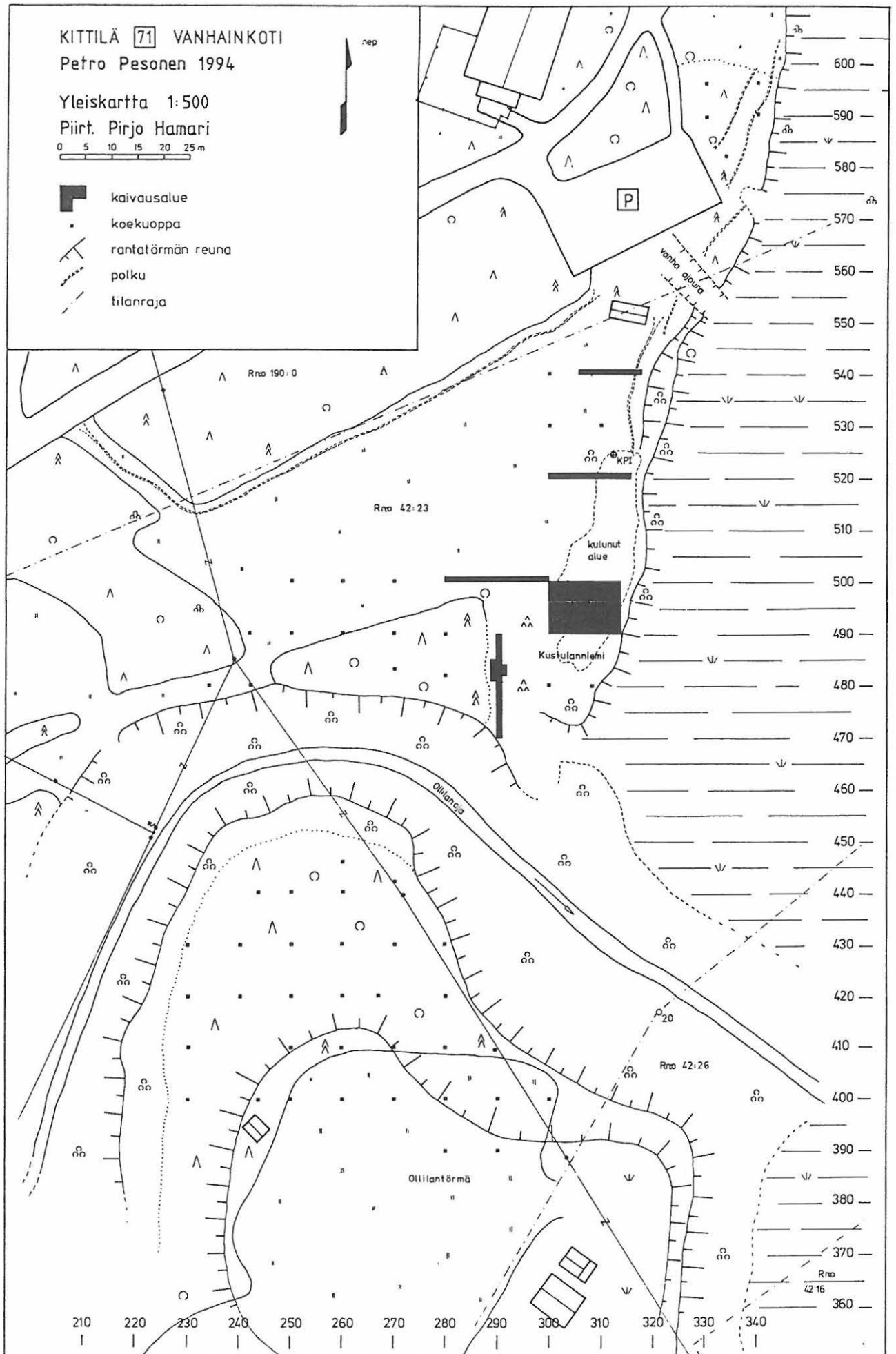
s. = kertomuksen sivunumero  
 m = muovikalvon mittakaava  
 a = muovikalvon koko  
 k = karttakopion mittakaava

s.	aihe	m	a	k
34	peruskarttaote	-	-	1:20000
35	yleiskartta	1:500	A2	1:1000
36	asuinpaikan laajuus	1:500	-	1:1000
37	pintavaaituskartta, alue 1 & koeoja 500	1:100	A3	1:200
38	vaaituskartta, alue 1, taso 0	1:50	A3	1:100
39	tasokartta, alue 1, taso 1	1:50	A3	1:100
40	tasokartta, alue 1, taso 2	1:50	A3	1:100
41	tasokartta, alue 1, taso 3	1:50	A3	1:100
42	tasokartta, alue 1, taso 4	1:50	A3	1:100
43	palaneet kivet, alue 1, krs. 0	1:50	A3	1:100
44	palaneet kivet, alue 1, krs. 1	1:50	A3	1:100
45	palaneet kivet, alue 1, krs. 2	1:50	A3	1:100
46	palaneet kivet, alue 1, krs. 3	1:50	A3	1:100
47	palaneet kivet, alue 1, krs. 4	1:50	A3	1:100
48	palaneet kivet, alue 1, krs. 0-4 (yhd.)	1:50	A3	1:100
49	liesi, alue 1, taso 3	1:20	A4	-
50	liesi, alue 1, profiili	1:20	A4	-
51	profiili 490-500 /300, alue 1 & profiili 520 /316-300, koeoja 520	1:20	A2	1:40
52	löytökartta, alue 1, kaikki löydöt	-	-	1:100
53	löytökartta, alue 1, kvartsi	-	-	1:100
54	löytökartta, alue 1, kivilajit	-	-	1:100
55	löytökartta, alue 1, palanut luu	-	-	1:100
56	löytökartta, alue 1, kvartsiitti	-	-	1:100
57	löytökartta, al. 1, krs. 0-1, kaikki ldt	-	-	1:100
58	löytökartta, al. 1, krs. 2, kaikki ldt	-	-	1:100
59	löytökartta, al. 1, krs. 3, kaikki ldt	-	-	1:100
60	löytökartta, al. 1, krs. 4-5, kaikki ldt	-	-	1:100
61	pintavaaituskartta, koeoja 290	1:100	A4	-
62	tasokartta, koeoja 290, taso 1	1:50	A3	1:100

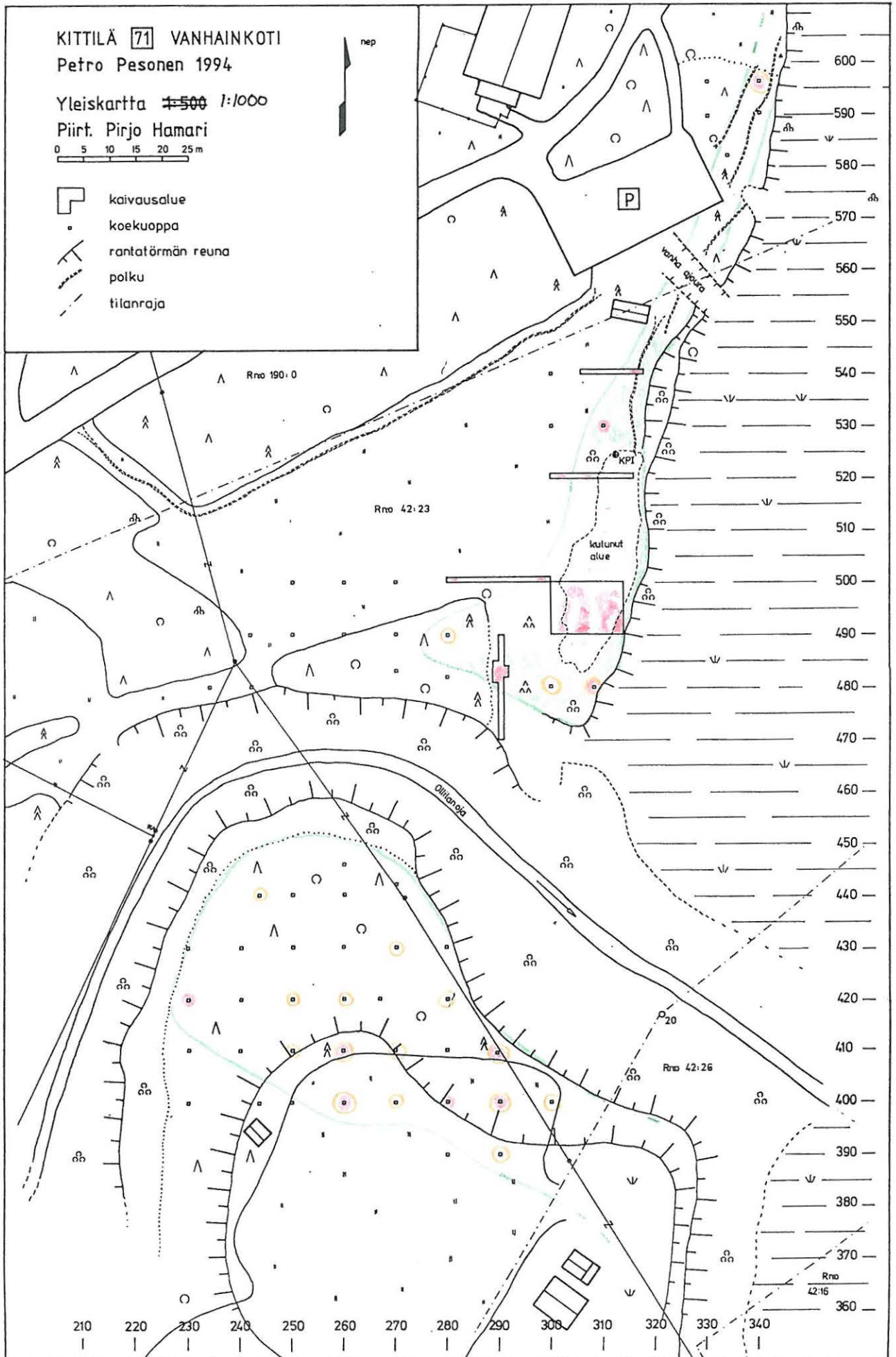
63	tasokartta, koeoja 290, taso 2	1:20	A3	1:40
64	tasokartta, koeoja 290, tasot 3-5	1:50	A4	-
65	tasokartta, k. 290, tasot 6-8 + pohja	1:50	A4	-
66	palaneet kivet, koeoja 290, krs. 0-1	1:50	A3	1:100
67	palaneet kivet, koeoja 290, krs. 2	1:20	A3	1:40
68	palaneet kivet, koeoja 290, krs. 3-4	1:50	A4	-
69	profiili 490-470 /291, koeoja 290	1:20	A2	1:40
70	tasokartta, koeoja 500, taso 1 & palaneet kivet, koeoja 500, krs. 1	1:50	A3	1:100
71	pintavaaituskartta, koeojat 520 ja 540	1:100	A4	-
72	tasokartta, koeoja 520, taso 1 & palaneet kivet, koeoja 520, krs. 1	1:50	A3	1:100
73	tasokartta, koeoja 540, tasot 1-2	1:50	A4	-
74	palaneet kivet, koeoja 540, krs. 0-2	1:50	A4	-

Ote peruskartasta 2732 11 KITTIILÄ (1983) ja topografisesta kartasta 2732 12 SOKOSTOVUOMA (1968), Kittilä [71] Vanhainkoti merkitty punaisella värillä





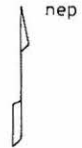
**Asuinpaikan laajuus:** punainen = löytöjä, oranssi = palaneita kiviä koekuopissa, vihreä raja = asuinpaikan oletettu laajuus, vihreä varjostus = todennäköisesti rikkain osa jäljellä olevaa asuinpaikkaa



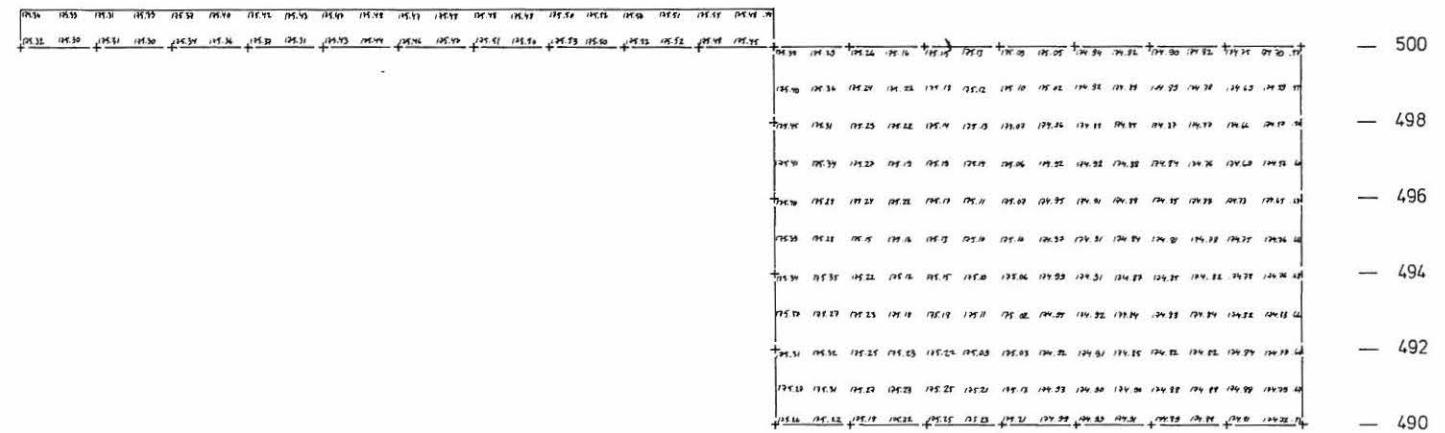


KITTILÄ 71 VANHAINKOTI  
 Petro Pesonen 1994

Pintavaaituskartta  $\frac{1}{100}$   $\frac{1}{200}$   
 Piirt. Pirjo Hamari



Korkeudet m mpy



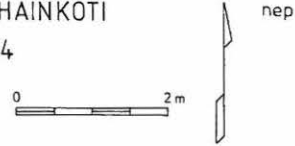
KITILÄ 71 VANHAINKOTI

Petro Pesonen 1994

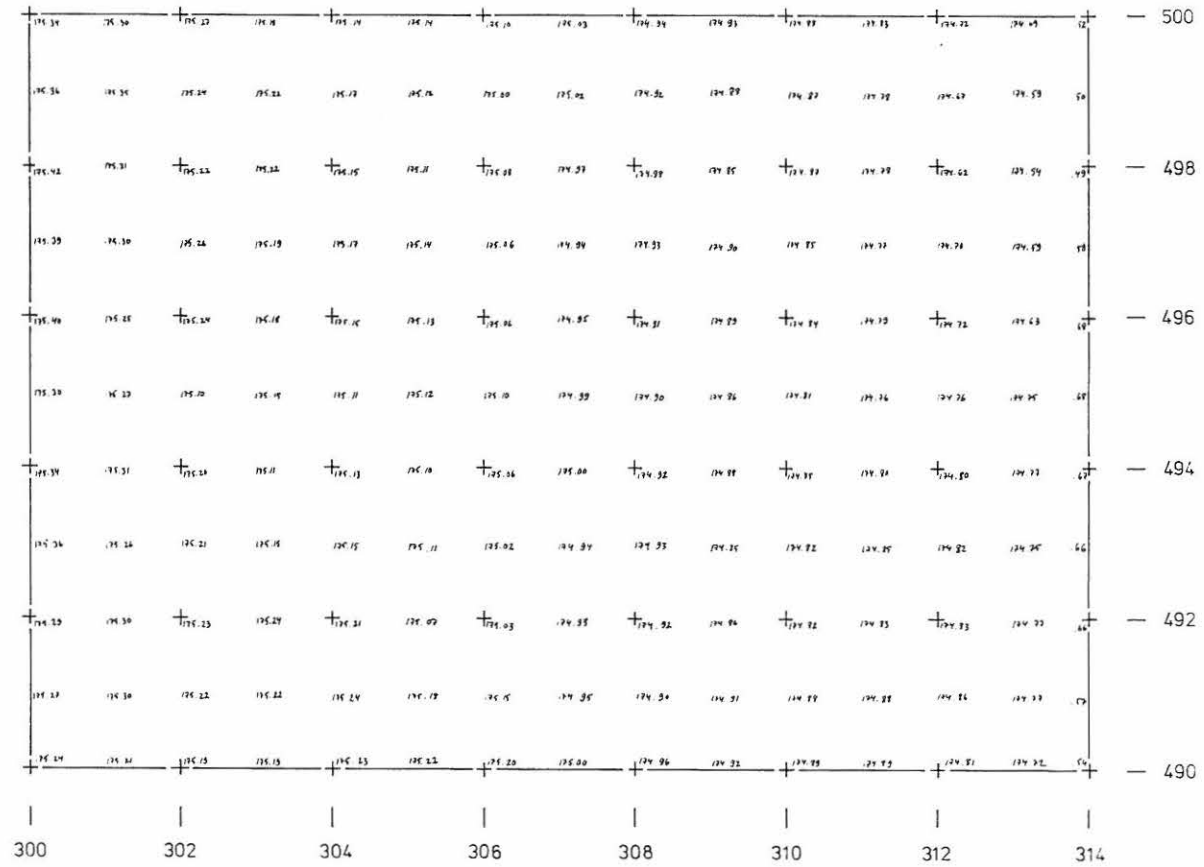
Vaaituskartta 1:100  
 1:50

Taso 0, alue 1

Piirt. Pirjo Hamari



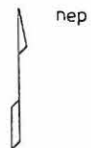
Luvut m mpy



KITTILÄ 71 VANHAINKOTI

Petro Pesonen 1994

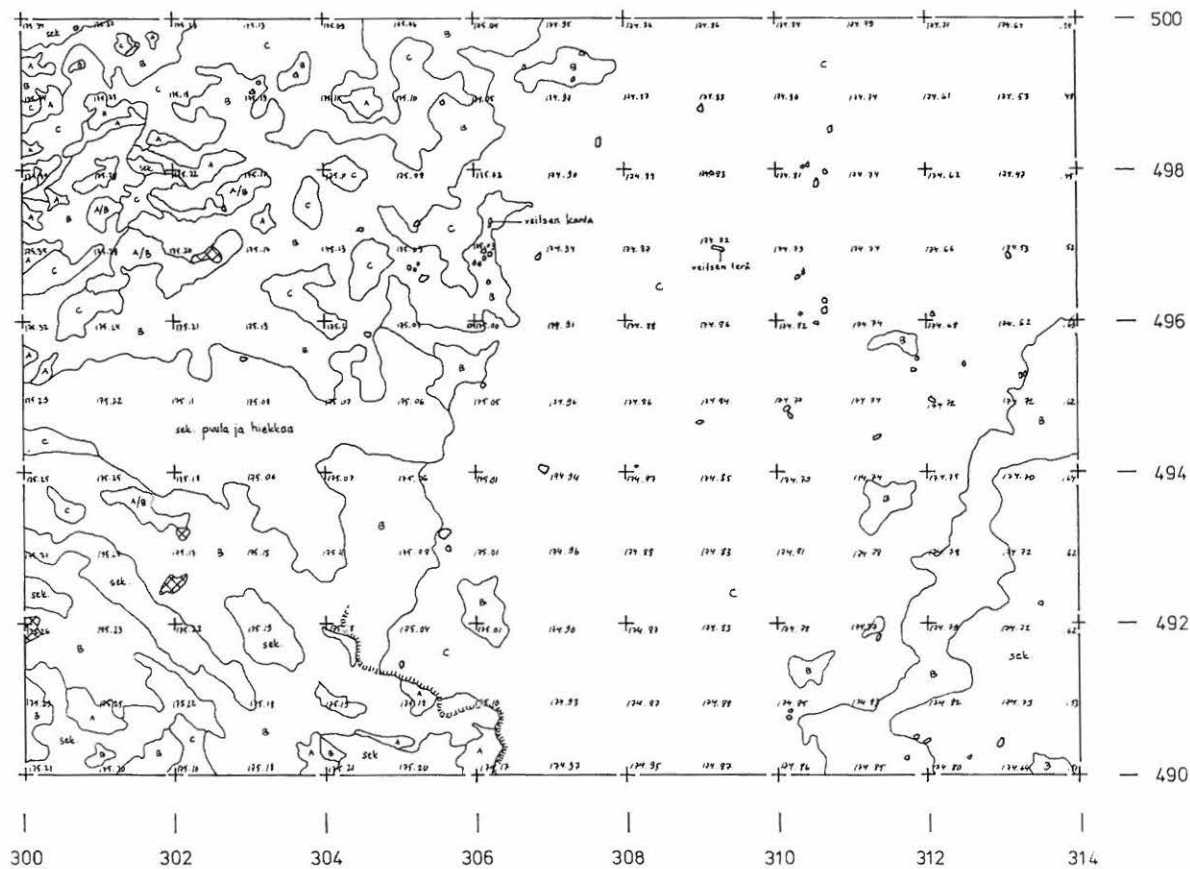
1:100  
Tasokartta 1-50



Taso 1, alue 1

Piirt. Pirjo Hamari

A	huuhtoutunut
B	rikastunut
C	pohjamaa
██	palanut
sek.	sekoittunut pinta-hiekka



KITILÄ 71 VANHAINKOTI

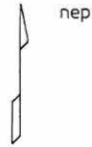
Petro Pesonen 1994

1:100

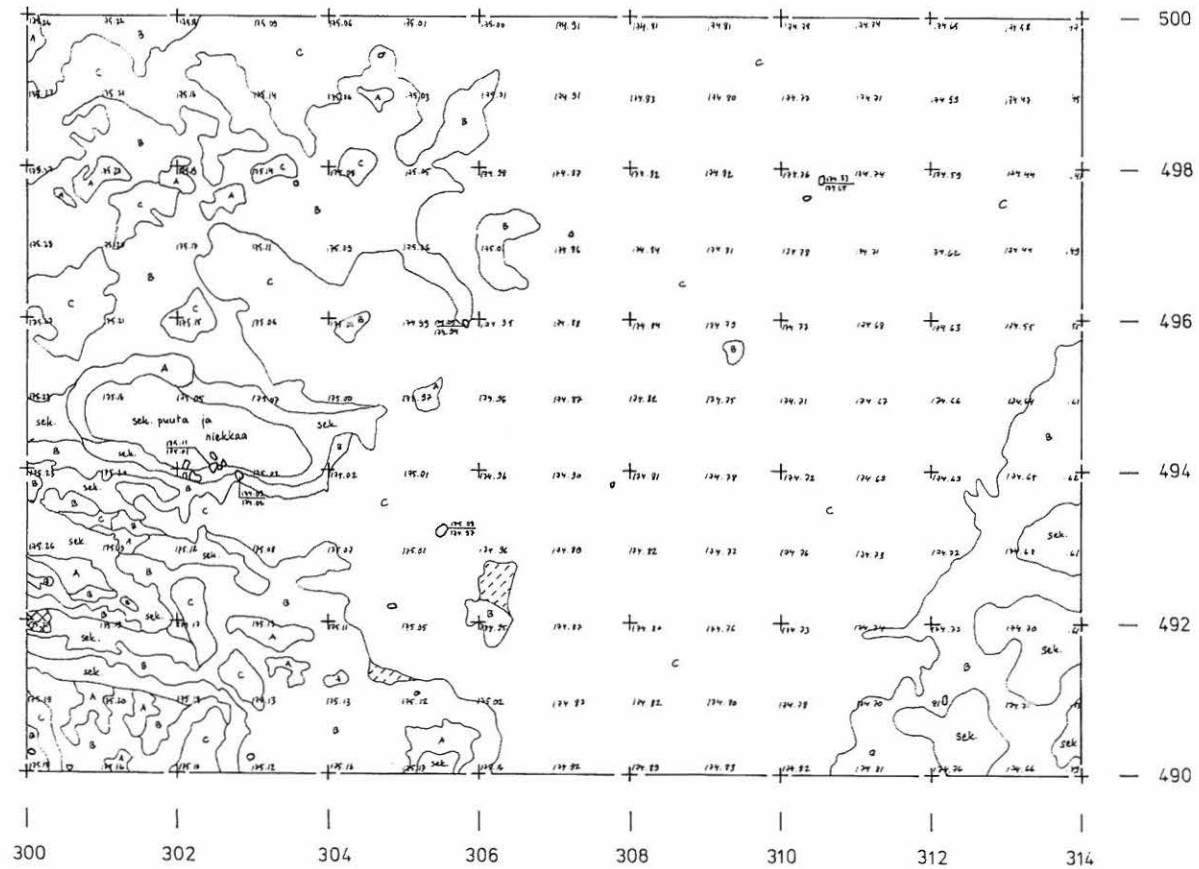
Tasokartta 4-50

Taso 2, alue 1

Piirt. Pirjo Hamari



A	huuhtoutunut
B	rikastunut
C	pohjamaa
	harmaa likamaa
	palanut
sek.	sekoittunut pintahiekka

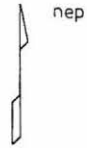


KITILÄ 71 VANHAINKOTI  
 Petro Pesonen 1994

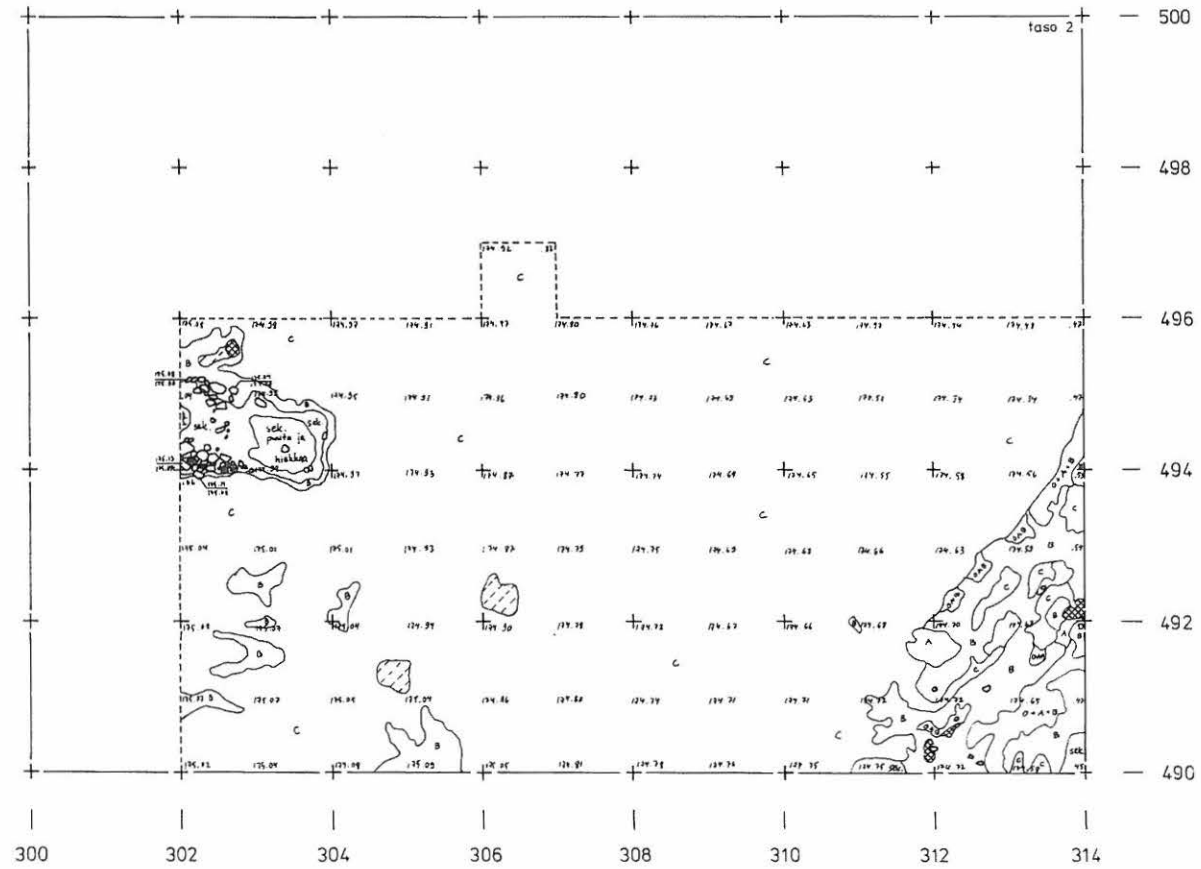
Tasokartta 1:100  
 4-50 0 2m

Taso 3, alue 1

Piirt. Pirjo Hamari



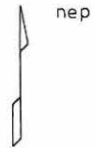
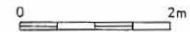
0	turve
A	huuhtoutunut
B	rikastunut
C	pohjamaa
	harmaa likamaa
	voimakas palanut
sek.	sekoittunut pinta-iekka



KITILÄ 71 VANHAINKOTI

Petro Pesonen 1994

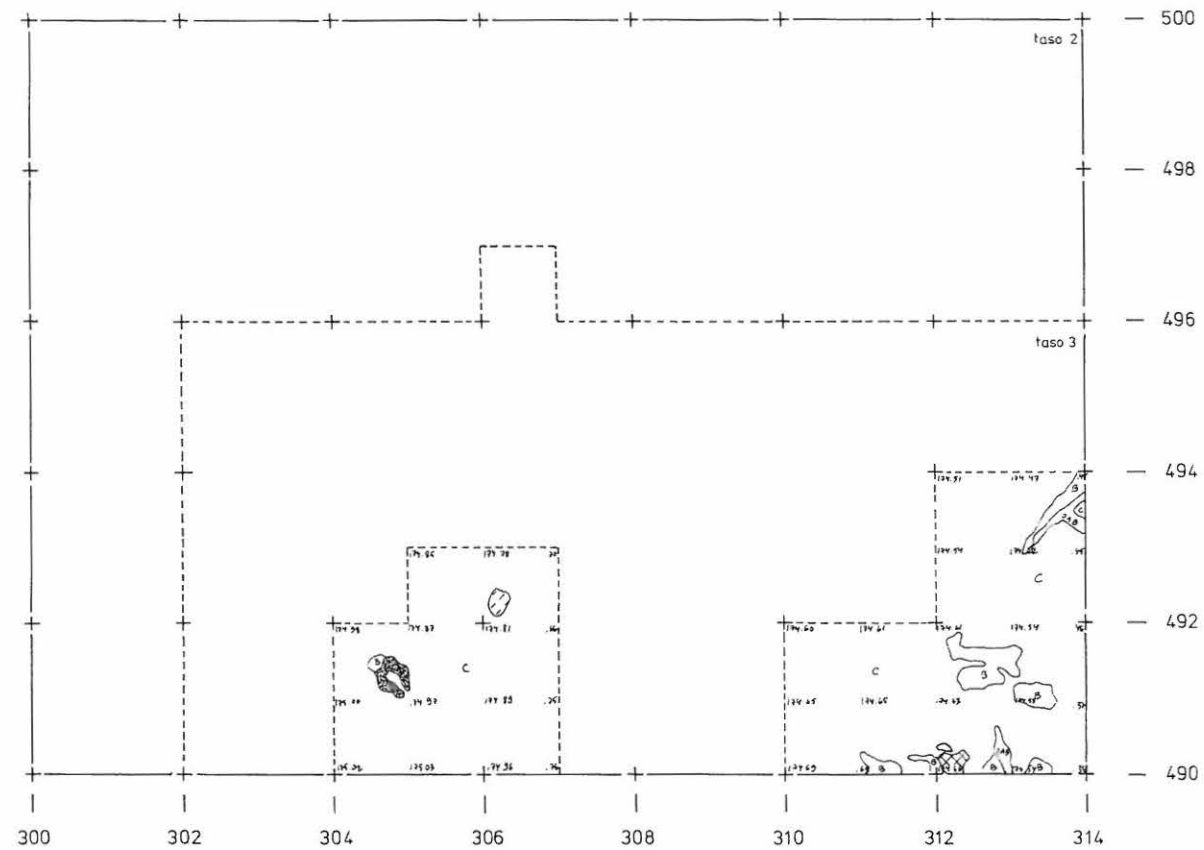
Tasokartta 1:100  
~~1:50~~



Taso 4, alue 1

Piirt. Pirjo Hamari

0	turve
A	huuhtoutunut
B	rikastunut
c	pohjamaa
	harmaa likamaa
	palanut
	nokimaa



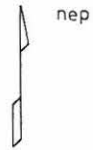
KITTILÄ 71 VANHAINKOTI

Petro Pesonen 1994

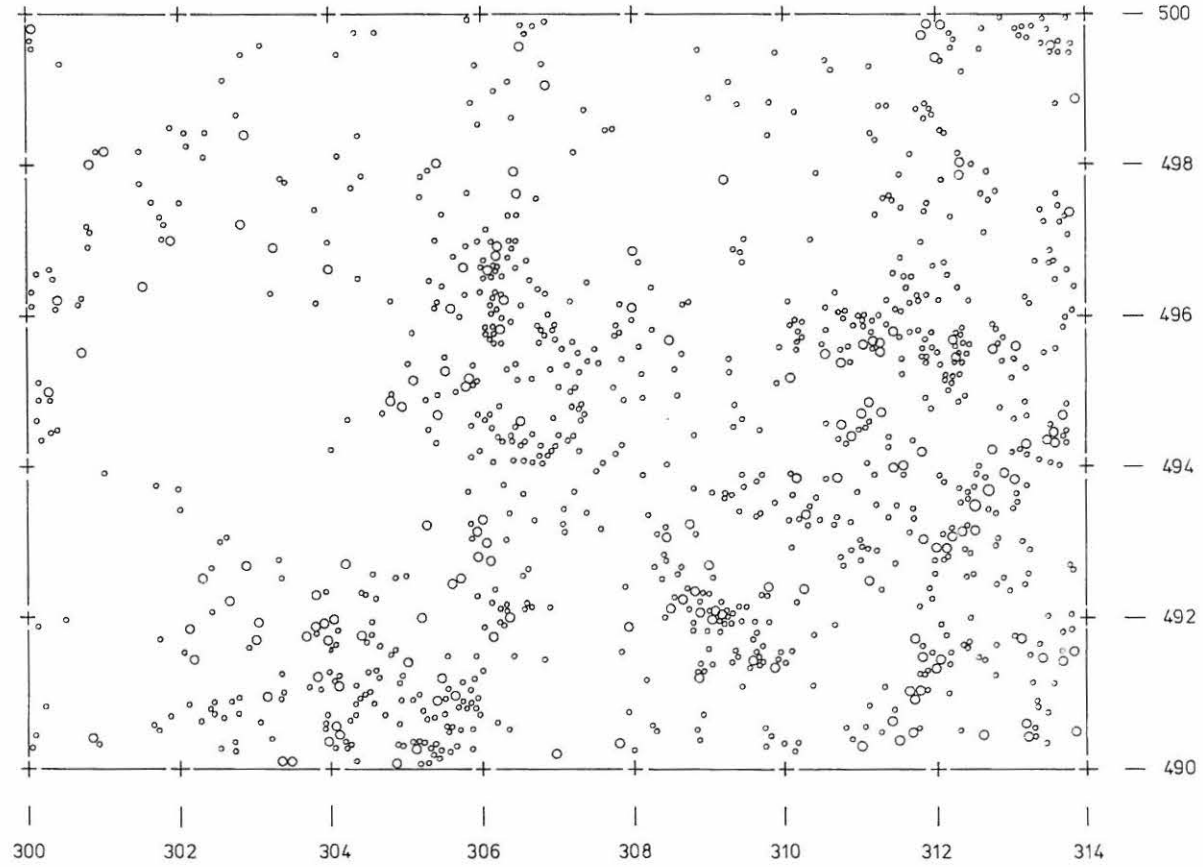
Palaneet kivet 1:100  
1:50

Kerros 0, alue 1

Piirt. Pirjo Hamari  
Jari Hautio  
Petro Pesonen



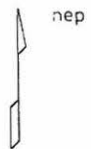
- ∅
- < 5 cm
  - > 5 cm



KITTILÄ 71 VANHAINKOTI

Petro Pesonen 1994

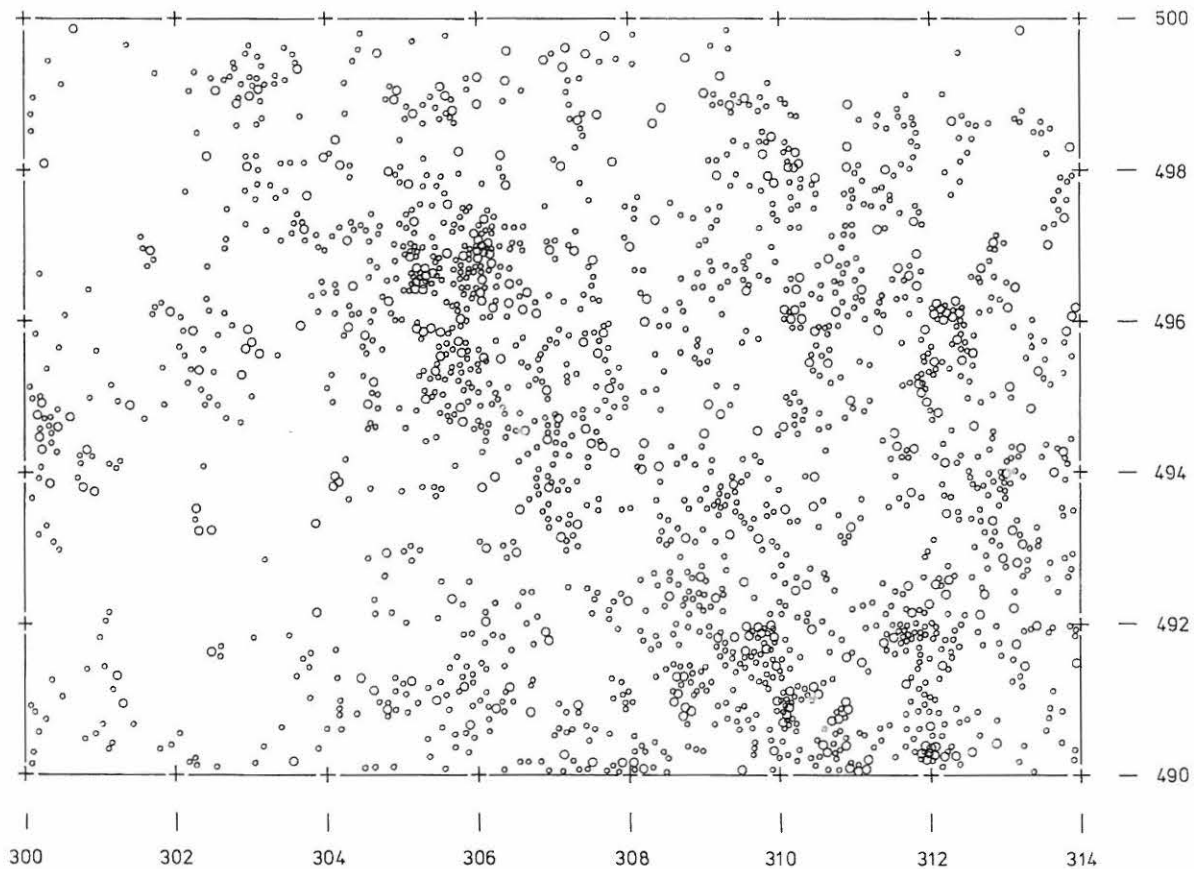
Palaneet kivet 1:100  
1-50



Kerros 1, alue 1

Piirt. Pirjo Hamari  
Jari Hautio  
Petro Pesonen

- ∅
- < 5 cm
  - > 5 cm





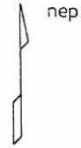
KITTILÄ 71 VANHAINKOTI



Petro Pesonen 1994

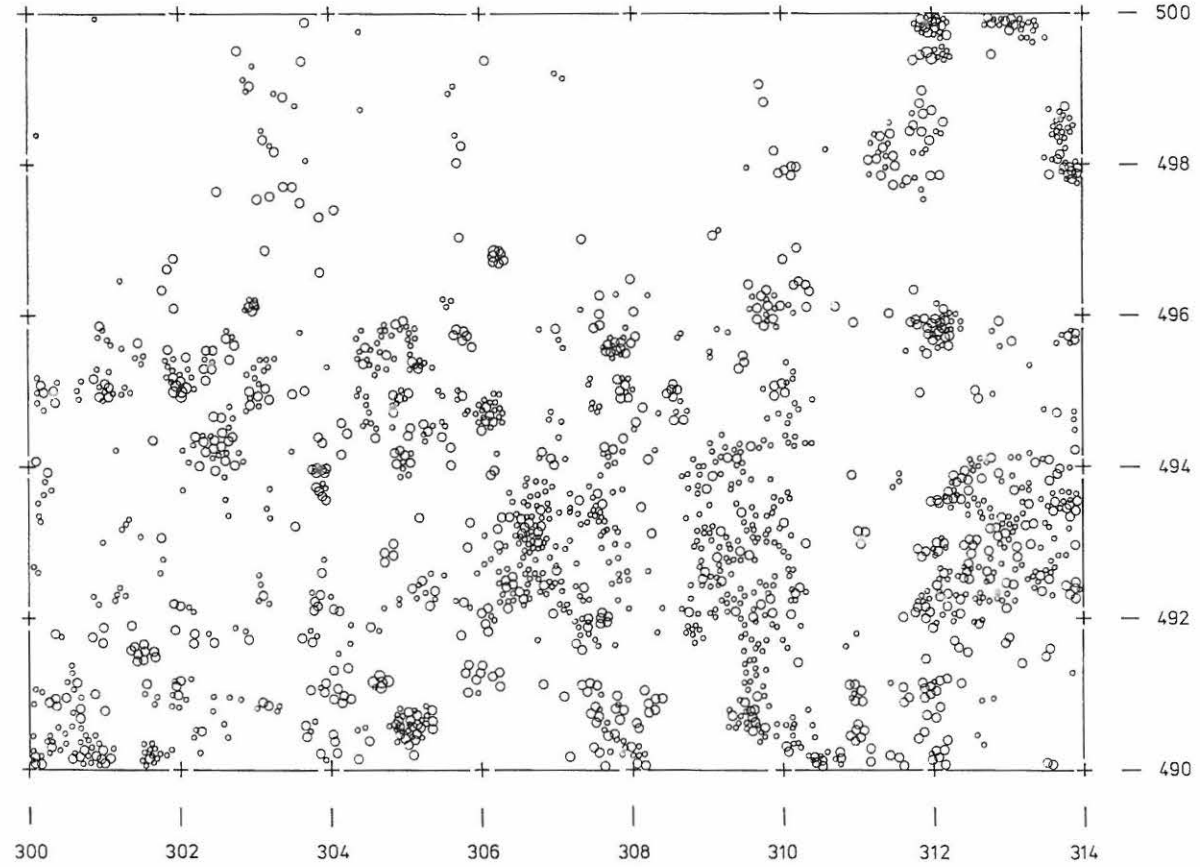
Palaneet kivet  $\frac{1:100}{4-50}$

Kerros 2, alue 1

Piirt. Pirjo Hamari  
Jari Hautio  
Petro Pesonen



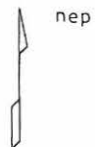
-  < 5 cm
-  > 5 cm



KITTILÄ 71 VANHAINKOTI

Petro Pesonen 1994

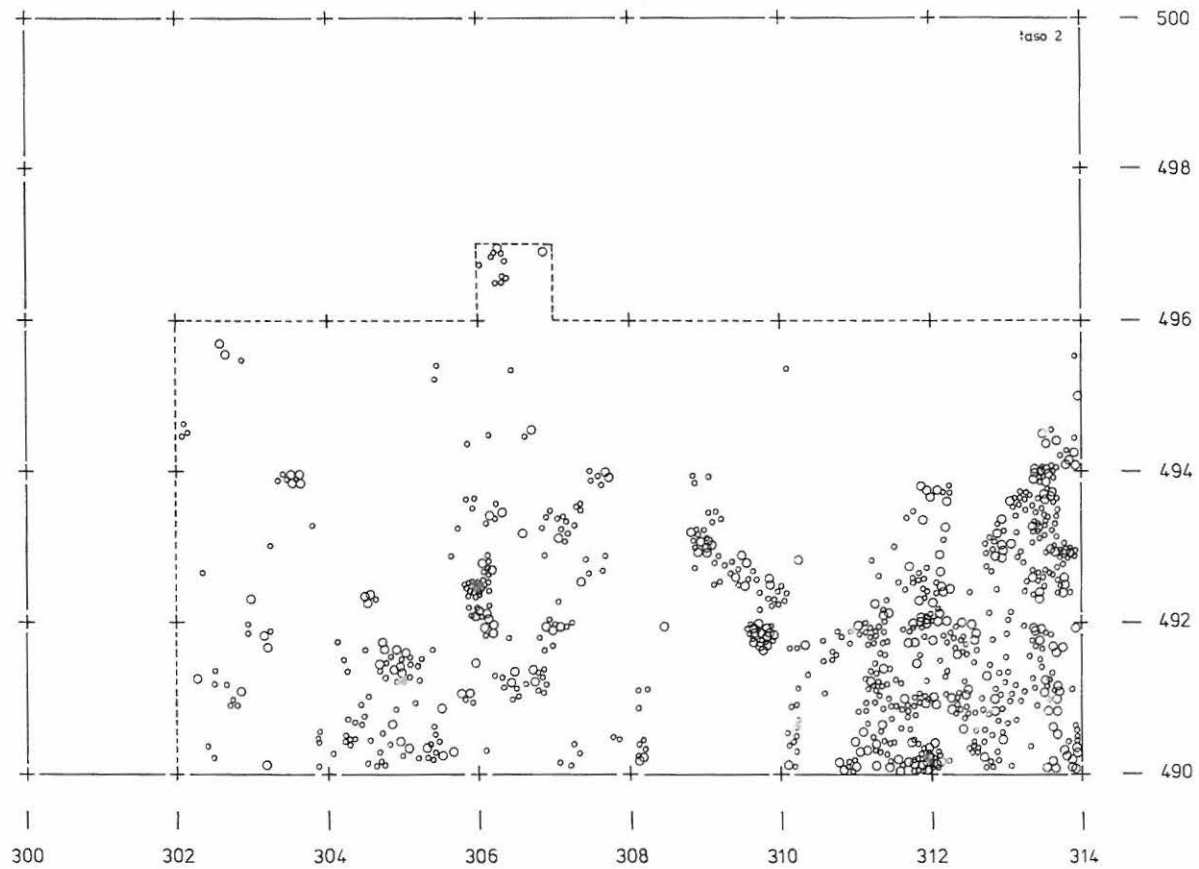
Palaneet kivet 1:100  
0 2m



Kerros 3, alue 1

Piirt. Pirjo Hamari  
Jari Hautio  
Petro Pesonen

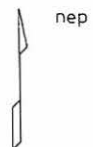
- ∅
- < 5 cm
- > 5 cm



KITTILÄ 71 VANHAINKOTI

Petro Pesonen 1994

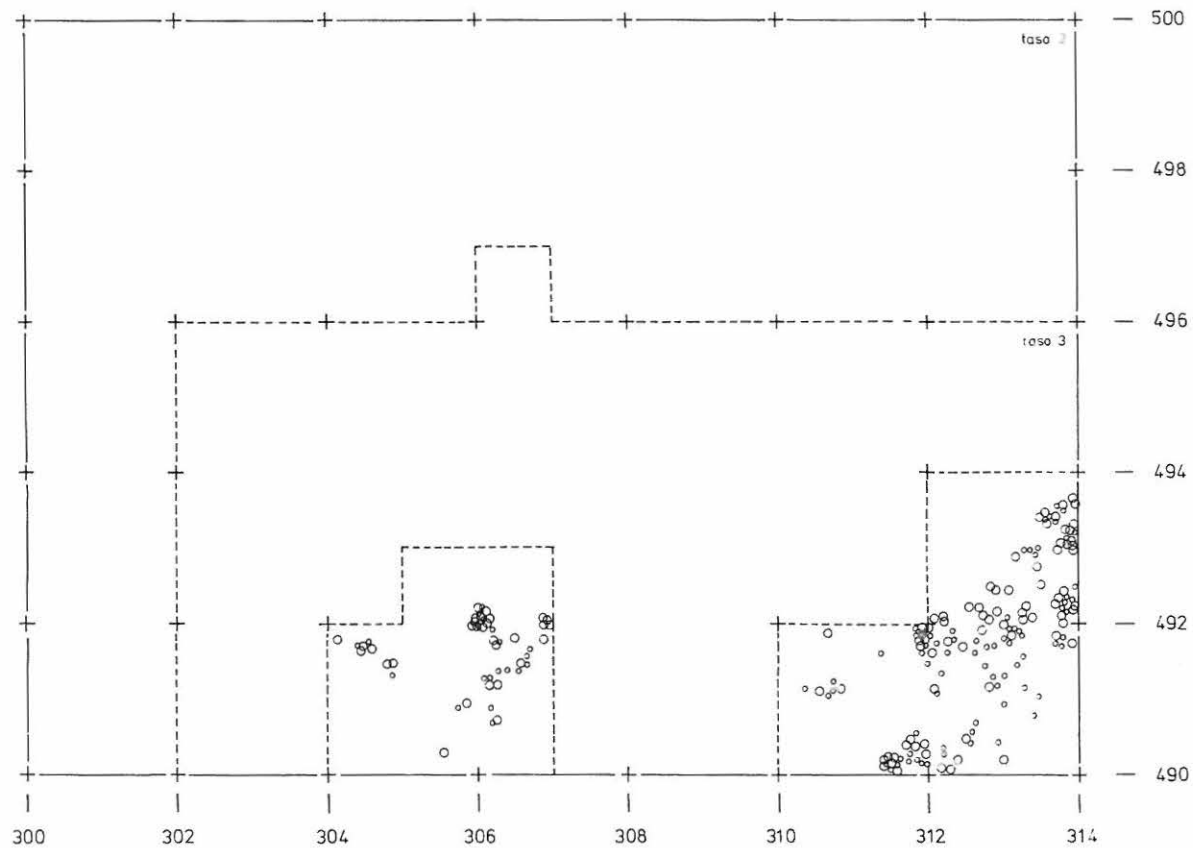
Painetut kivet 1:100  
4-50



Kerros 4, alue 1

Piirt. Pirjo Hamari  
Jari Hautio  
Petro Pesonen

- ∅
- < 5 cm
- > 5 cm

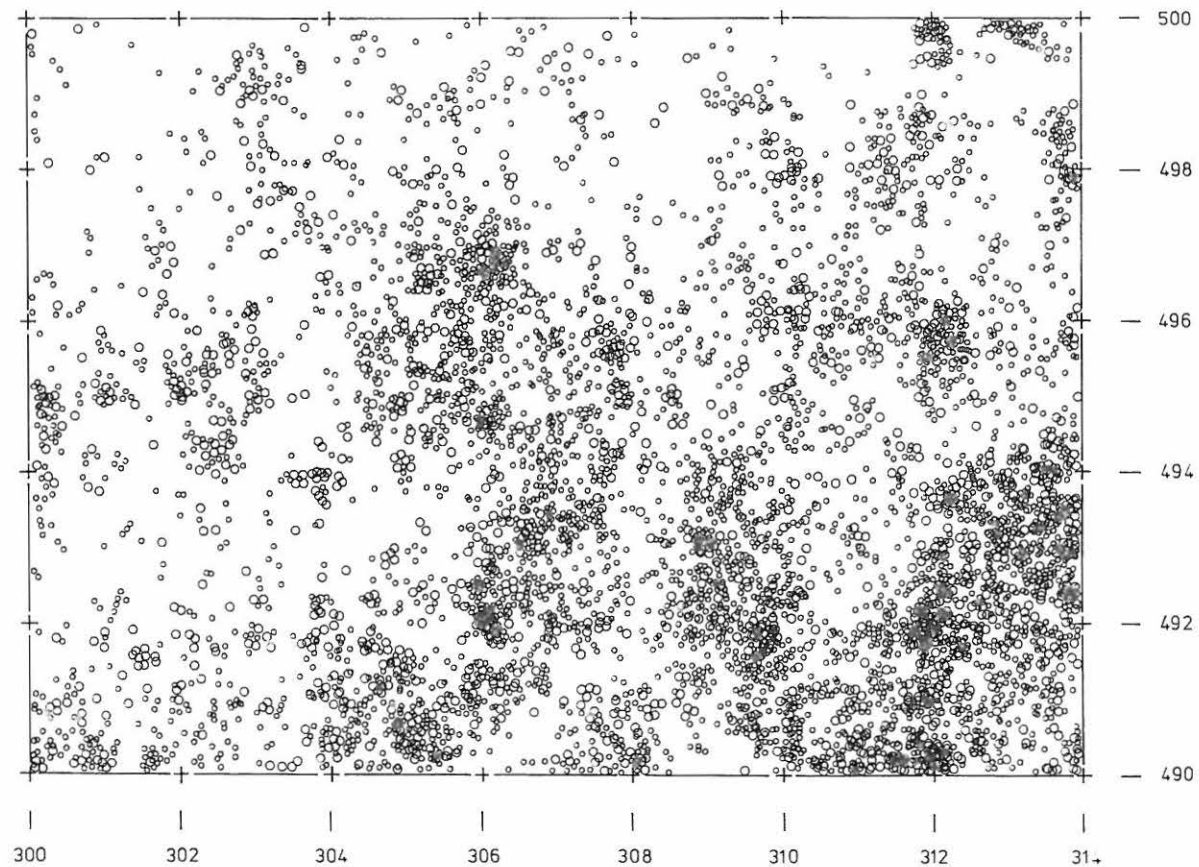
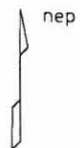


KITTILÄ 71 VANHAINKOTI  
Petro Pesonen 1994

Yhdistelmäkartta, palaneet kivet ~~1:50~~ 1:100

Kerrokset 0 - 4

Piirt. Pirjo Hamari  
Jari Hautio  
Petro Pesonen

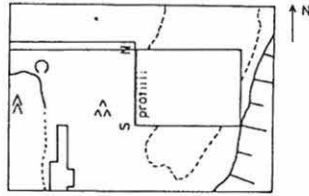


KITTILÄ 71 VANHAINKOTI  
Petro Pesonen 1994






Profiili 490/300 - 500/300, alue 1, idästä

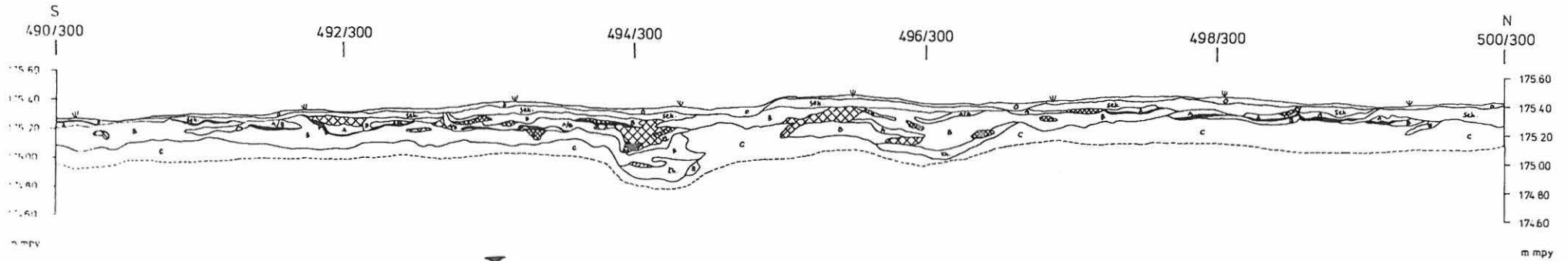
Mk 1:20 

Piirtäjä Pirjo Hamari



O	turve
A	huuhtoutunut
B	rikastunut
C	pohjamaa
kh.	puhdas keltainen hiekka

	harmaanruskea likamaa
	heikosti palanut
	palanut
	nokimaa
	vanha turvekerros




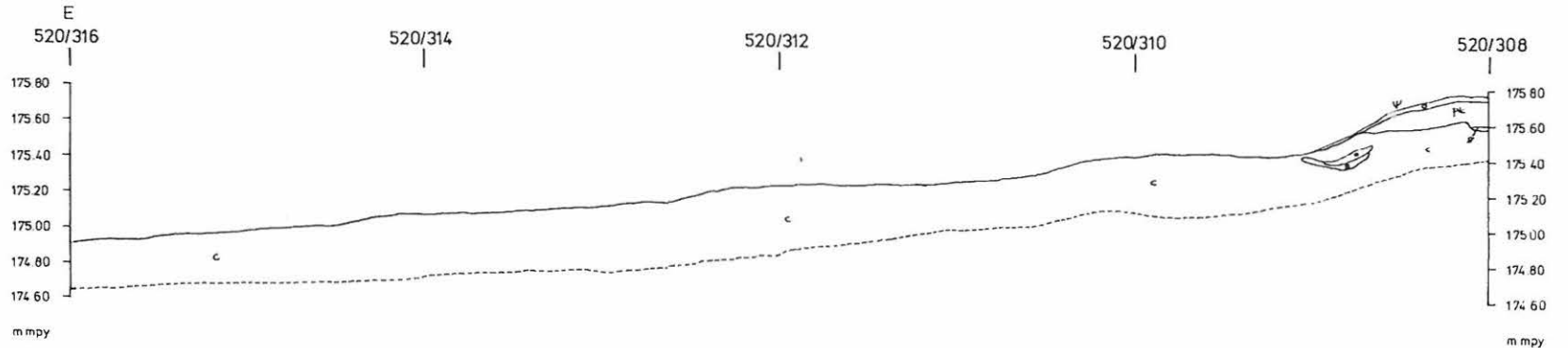
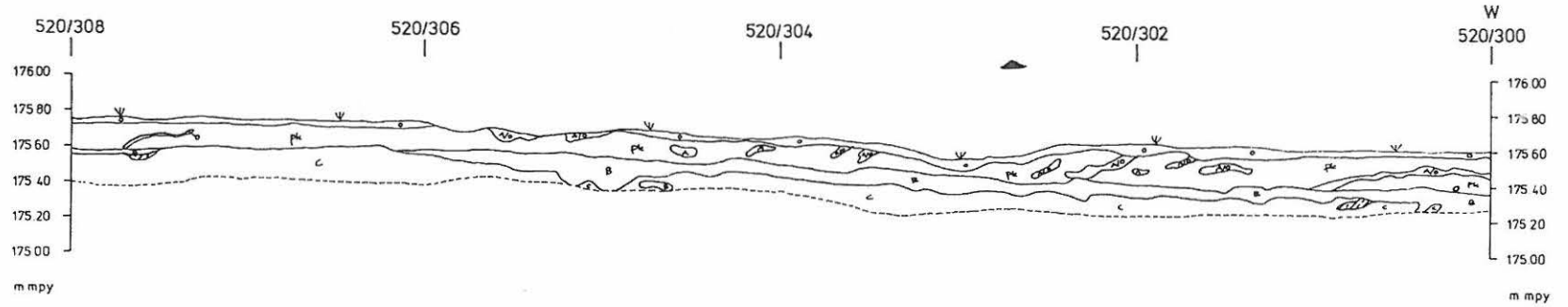
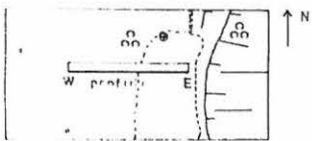
51

Profiili 520/316 - 300, koeoja 520, pohjoisesta

Mk 1:20 


Piirtäjä Pirjo Hamari

O	turve
A	huuhtoutunut
B	rikastunut
C	pohjamaa
pl	peltokerros
	harmaanruskea likamaa






KITTILÄ 71 VANHAINKOTI

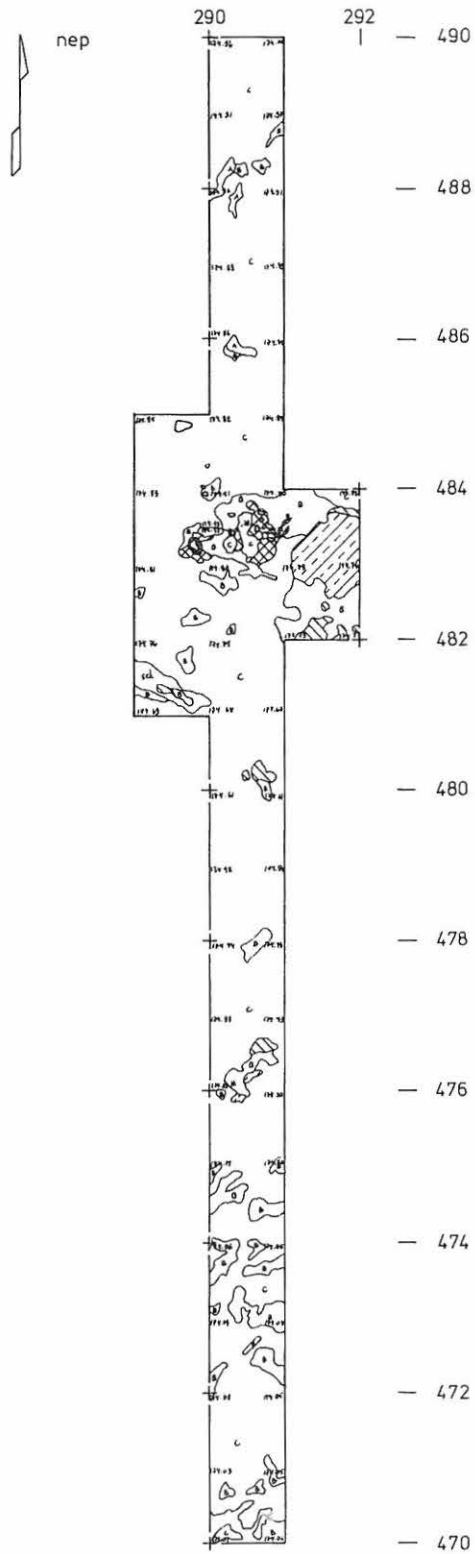
Petro Pesonen 1994

Tasokartta 1:100  
 2 m

Taso 1, koeja 290

Piirt. Pirjo Hamari

A	huuhtoutunut
B	rikastunut
C	pohjamaa
	punertava likamaa
	harmaanruskea likamaa
	palanut

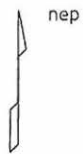


KITTILÄ 71 VANHAINKOTI  
Petro Pesonen 1994

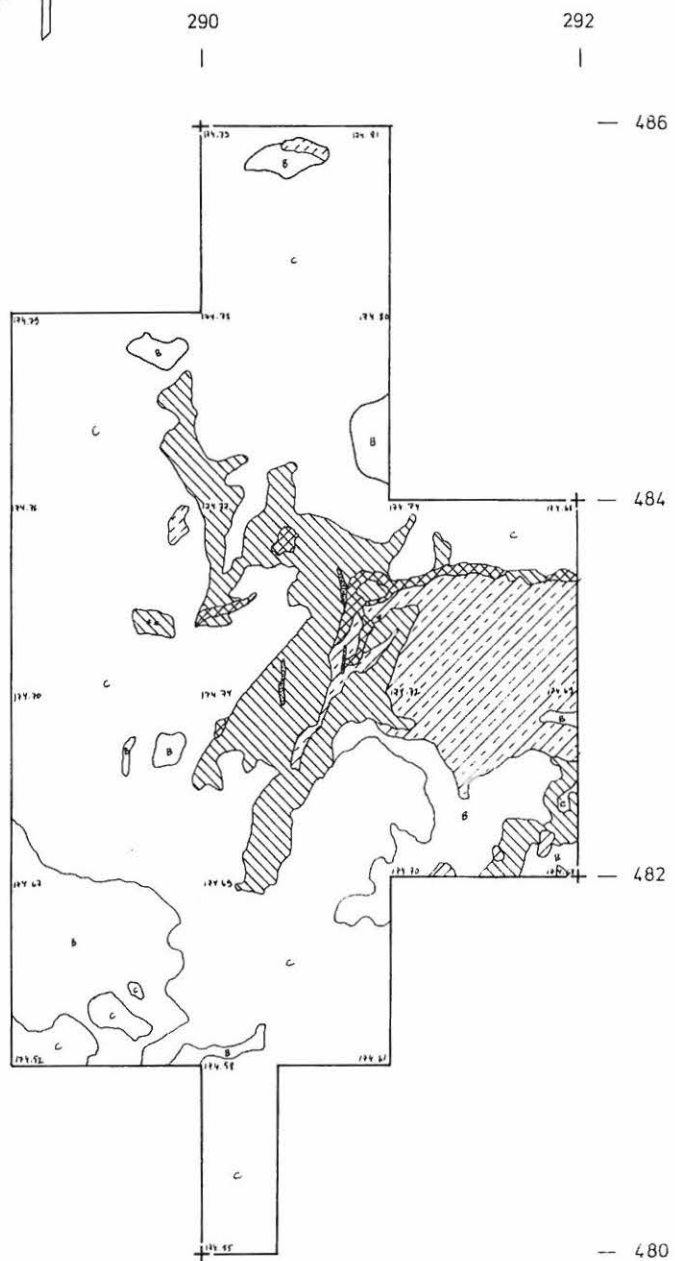
Tasokartta 1:40  
4+20 0 1 m

Taso 2, koeoja 290

Piirt. Pirjo Hamari



B	rikastunut
c	pohjamaa
	punertava likamaa
	harmaa likamaa
	ruskeanharmaa likamaa
	palanut
	nokimaa
P	hiili

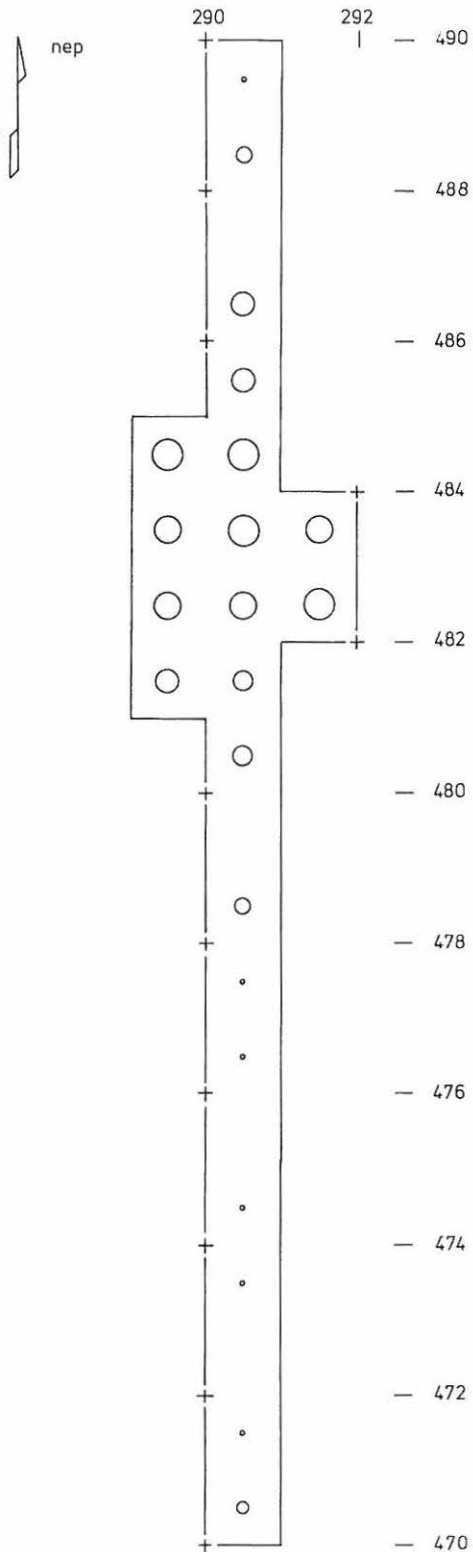


KITTILÄ 71 VANHAINKOTI  
 Petro Pesonen 1994

Palaneet kivet 1:100  
 Kerrokset 0-1

Piirt. Petro Pesonen

- |   | kpl / m <sup>3</sup> |
|---|----------------------|
| • | 1 - 2                |
| ○ | 3 - 4                |
| ○ | 5 - 8                |
| ○ | 9 - 16               |
| ○ | 17 - 32              |
| ○ | 33 - 64              |
| ○ | 64 -                 |





KITTILÄ 71 VANHAINKOTI  
Petro Pesonen 1994

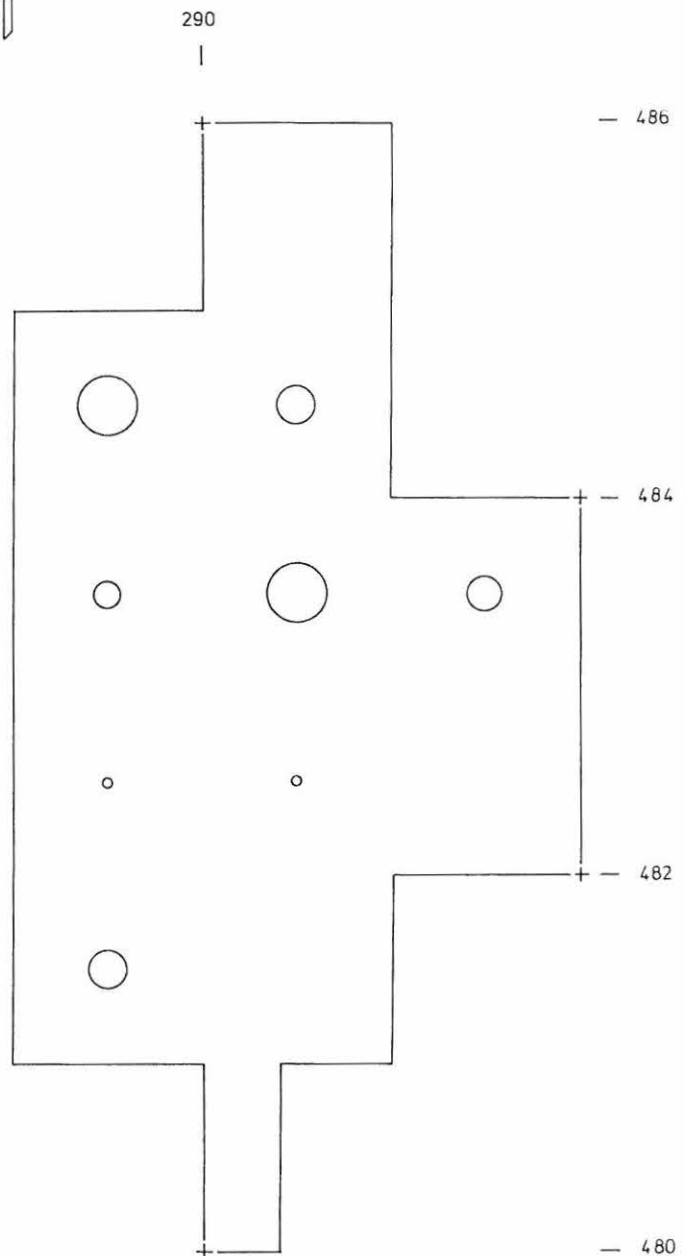
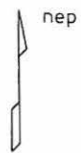
Palaneet kivet 1-20 1:40

Kerros 2, koeja 290

Piirt. Petro Pesonen



	kpl/m <sup>2</sup>
○	1-2
○	3-4
○	5-8
○	9-16
○	17-32
○	33-64
○	65-

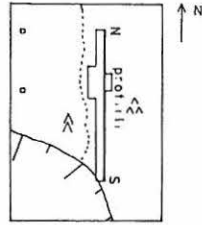


KITILÄ 71 VANHAINKOTI  
 Petro Pesonen 1994





Profiili 490/291-470/291, koeoja 290, lännestä

Mk 1:20 1:40 

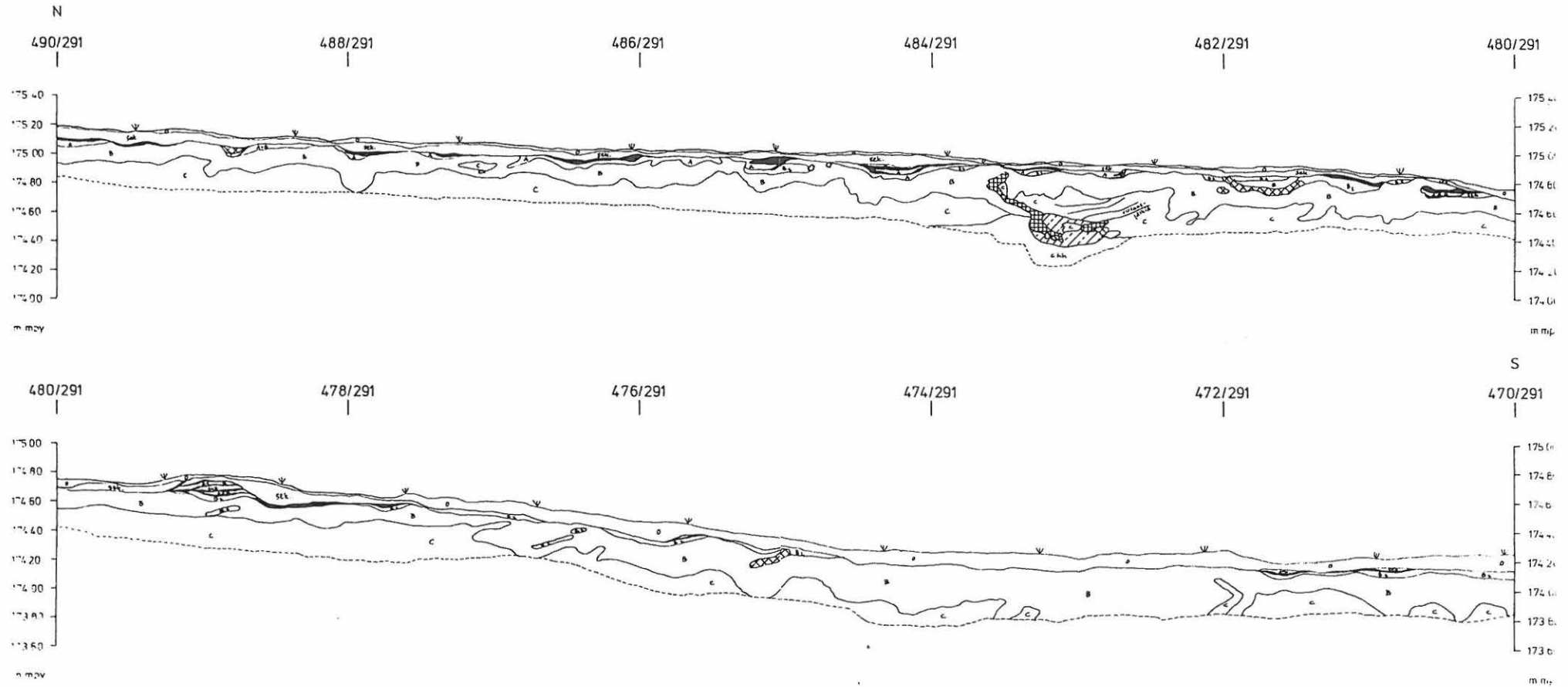
Piiri Pirjo Hamari



O	turve
A	huuhtoutunut
B	rikastunut
B <sub>1</sub>	rikastunut, tummanpunainen
C	pohjamaa
hh	hieno hiekka


	harmaanruskea likamaa
	palanut
	punamulta
	vanha turvekerros

69



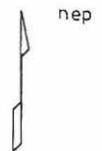
KITTILÄ 71 VANHAINKOTI

Petro Pesonen 1994

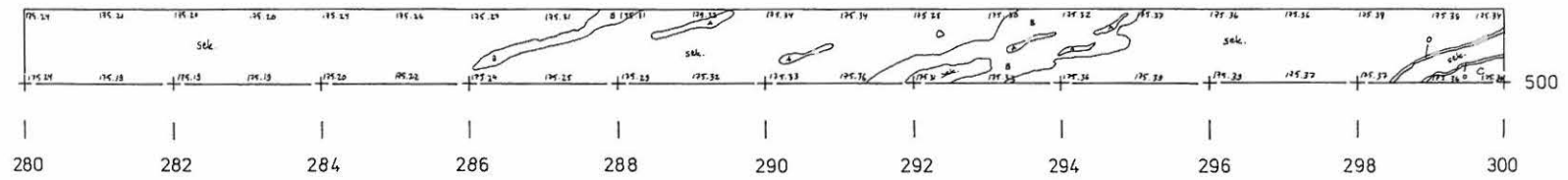
Tasokartta 1:50 1:100  2m

Taso 1, koeoja 500

Piirt. Pirjo Hamari



- |   |              |
|---|--------------|
| O | turve        |
| A | huuhtoutunut |
| B | rikastunut   |
| C | pohjamaa     |

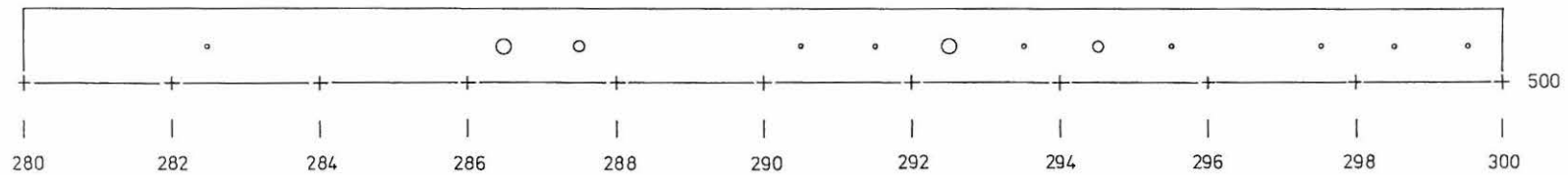


Palaneet kivet 1:50 1:100  2m

Kerros 1, koeoja 500

Piirt. Petro Pesonen

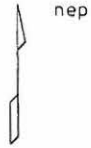
- |                      |     |     |      |       |       |     |
|----------------------|-----|-----|------|-------|-------|-----|
| •                    | ○   | ○   | ○    | ○     | ○     | ○   |
| 1-2                  | 3-4 | 5-8 | 9-16 | 17-32 | 33-64 | 65- |
| kpl / m <sup>2</sup> |     |     |      |       |       |     |



KITTILÄ 71 VANHAINKOTI

Petro Pesonen 1994

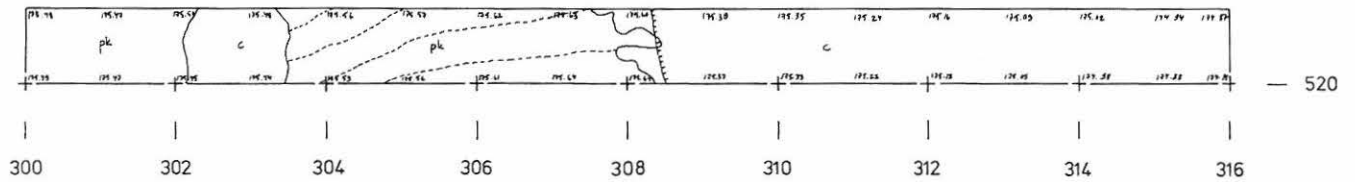
Tasokartta 1:100  
1-50



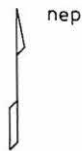
- c pohjamaa
- pk peitokerros
- - - aurausjälkien suunta

Taso 1, koeoja 520

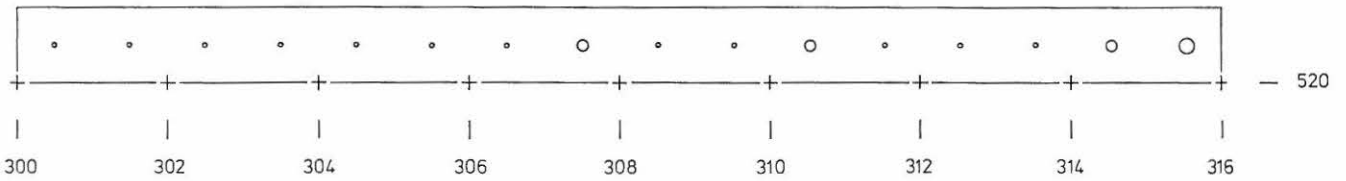
Piirt. Pirjo Hamari



Palaneet kivet 1:100  
1-50



- 1-2
- 3-4
- 5-8
- 9-16
- 17-32
- 33-64
- 65- kpl/m<sup>2</sup>



s. 49-50 muovikalvoja, säilytetään arkin välissä

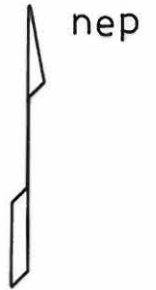
# KITILÄ 71 VANHAINKOTI

Petro Pesonen 1994

Liesi ruudussa 496/302, 1:20

Taso 3, alue 1

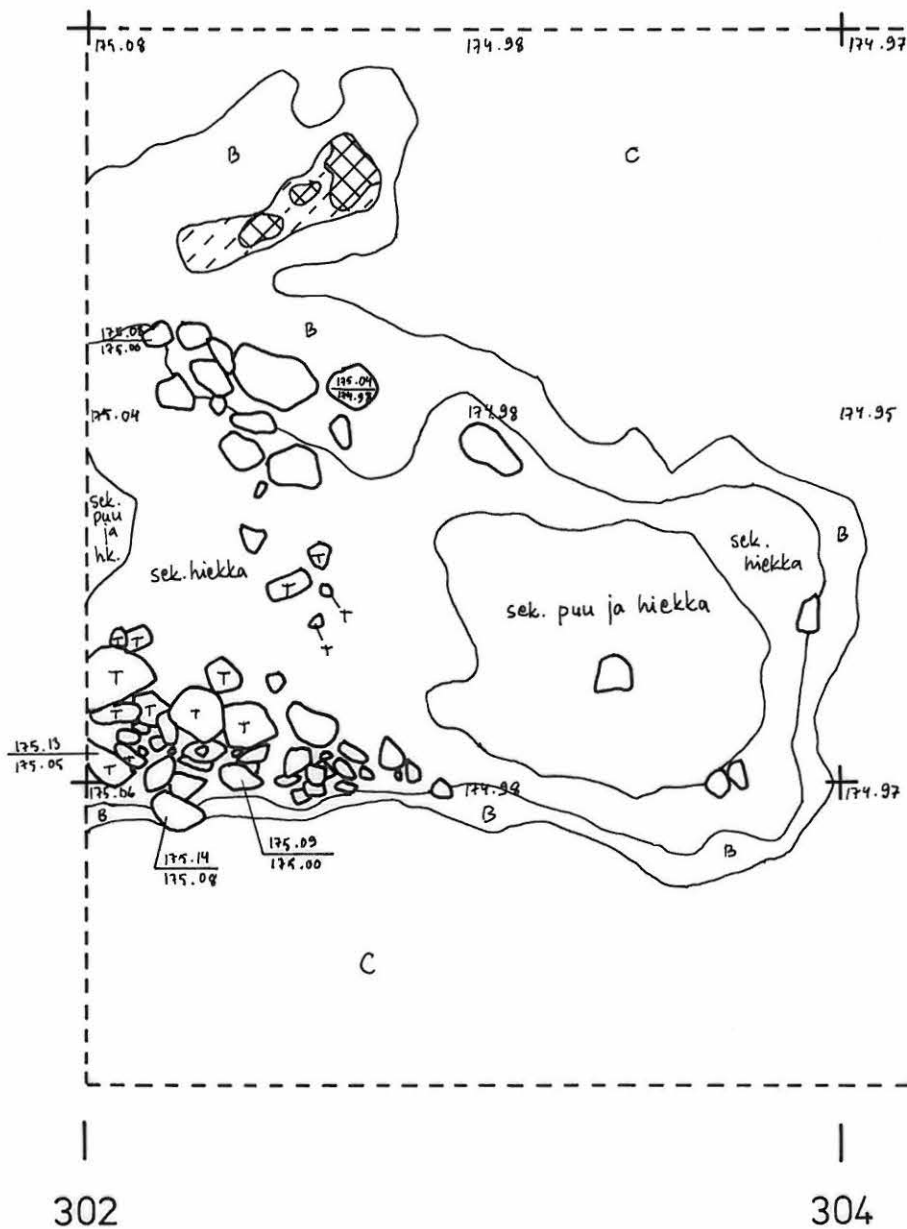
Piirt. Pirjo Hamari



B	rikastunut
C	pohjamaa
	harmaa likamaa
	palanut



tiili



— 496

— 494

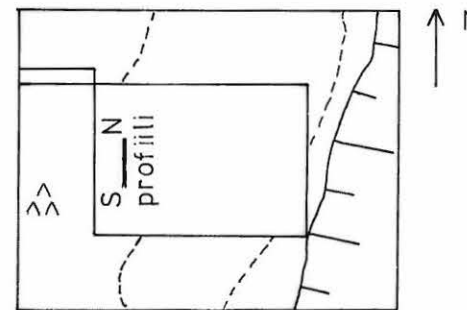
# KITILÄ 71 VANHAINKOTI

Petro Pesonen 1994

Profiili 493.60/302 - 496/302, liesi, idästä



Mk 1:20 

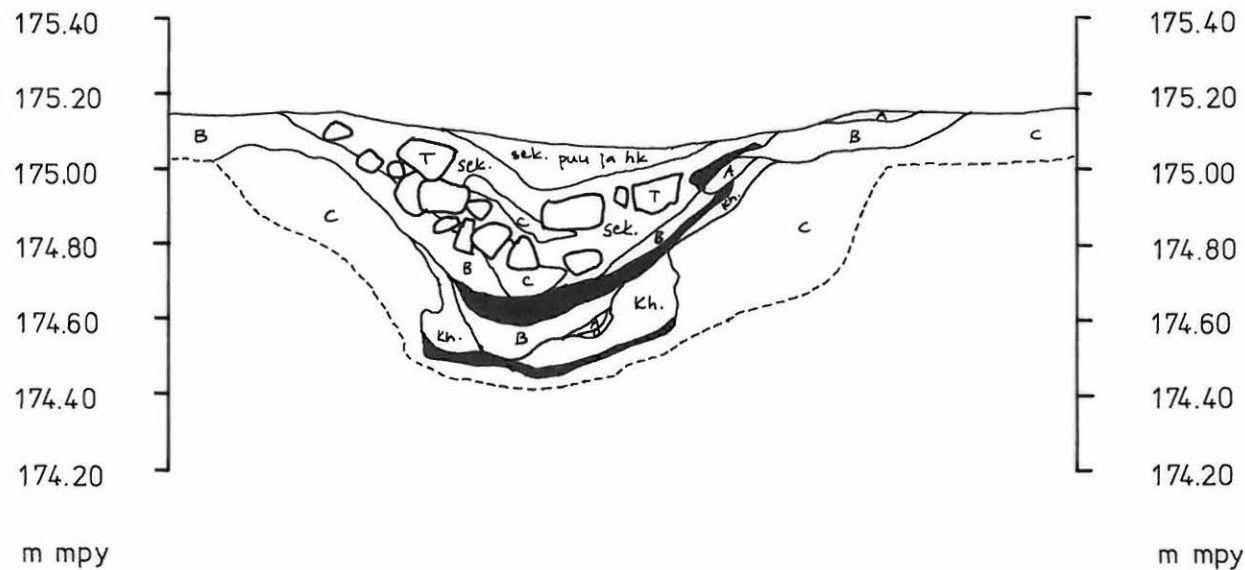
Piirt. Pirjo Hamari

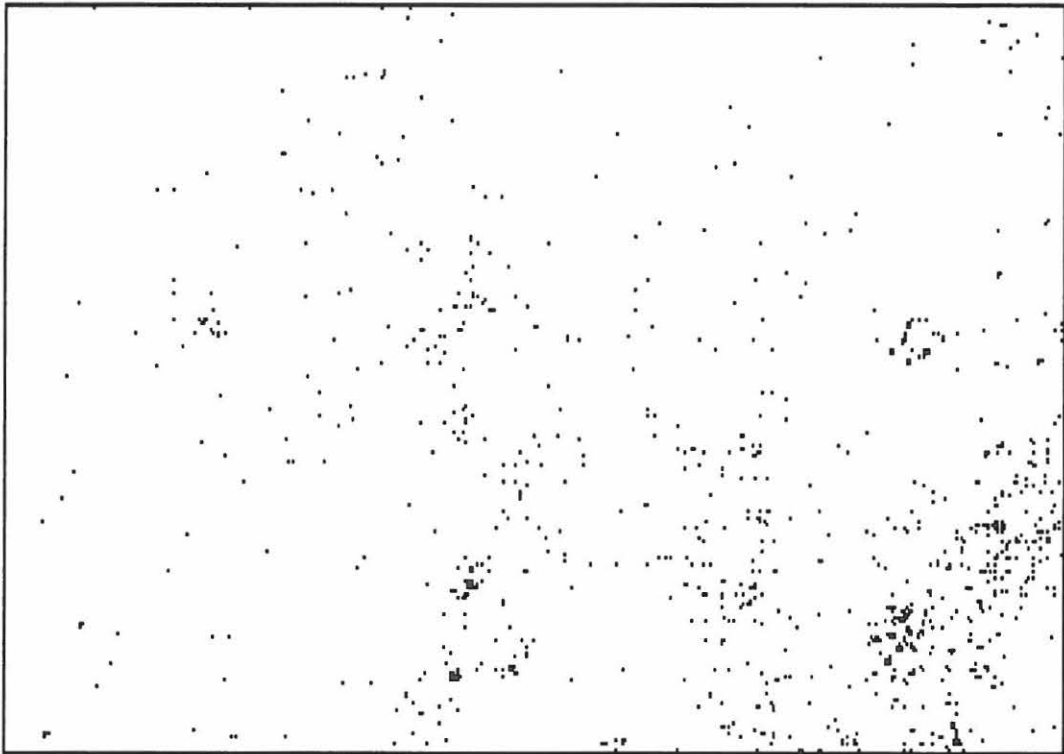


S  
493.60/302

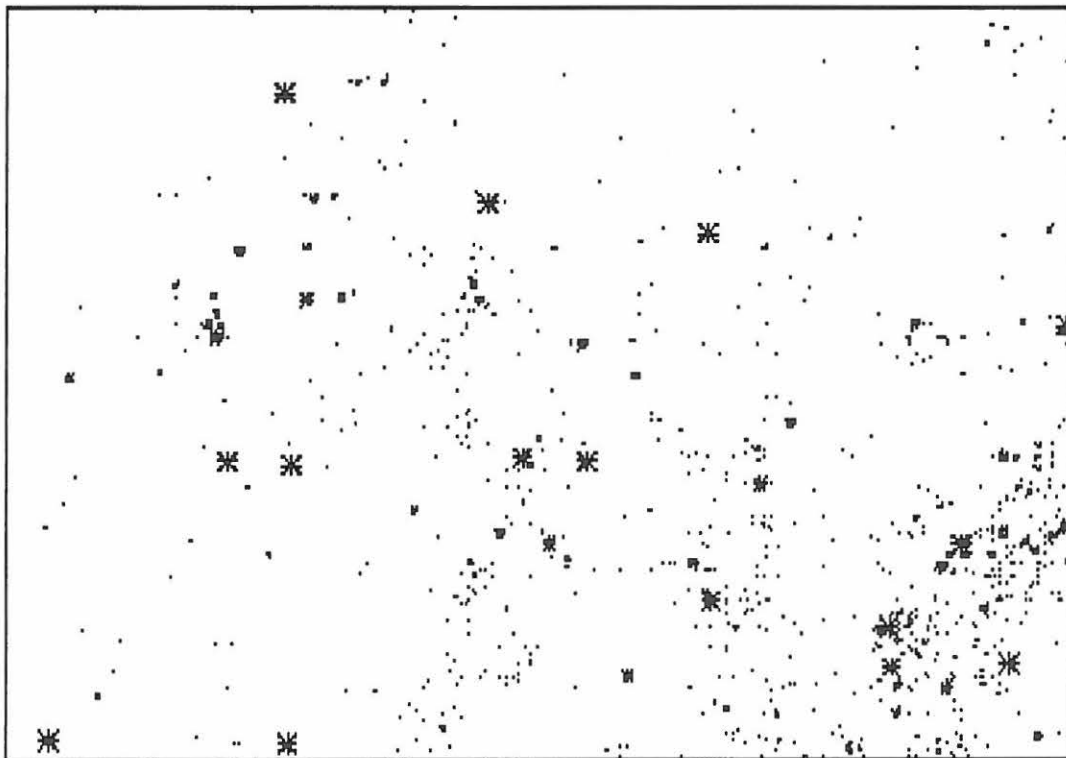
N  
496 / 302

50	A	huuhtoutunut
	B	rikastunut
	c	pohjamaa
	Kh.	puhdas keltainen hiekka
		turve ja lahopuu
		tiili



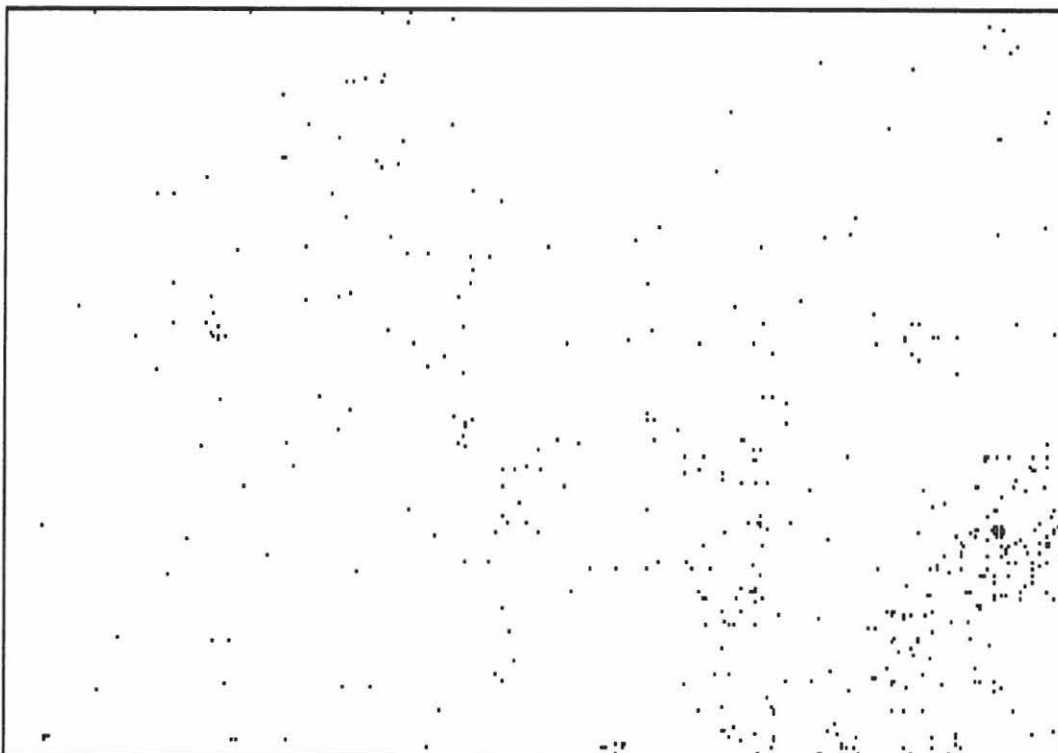


KITTILÄ [71] VANHAINKOTI  
 Petro Pesonen 1994  
 Alue 1, löytökartta 1:100  
 kaikki löydöt (kpl)

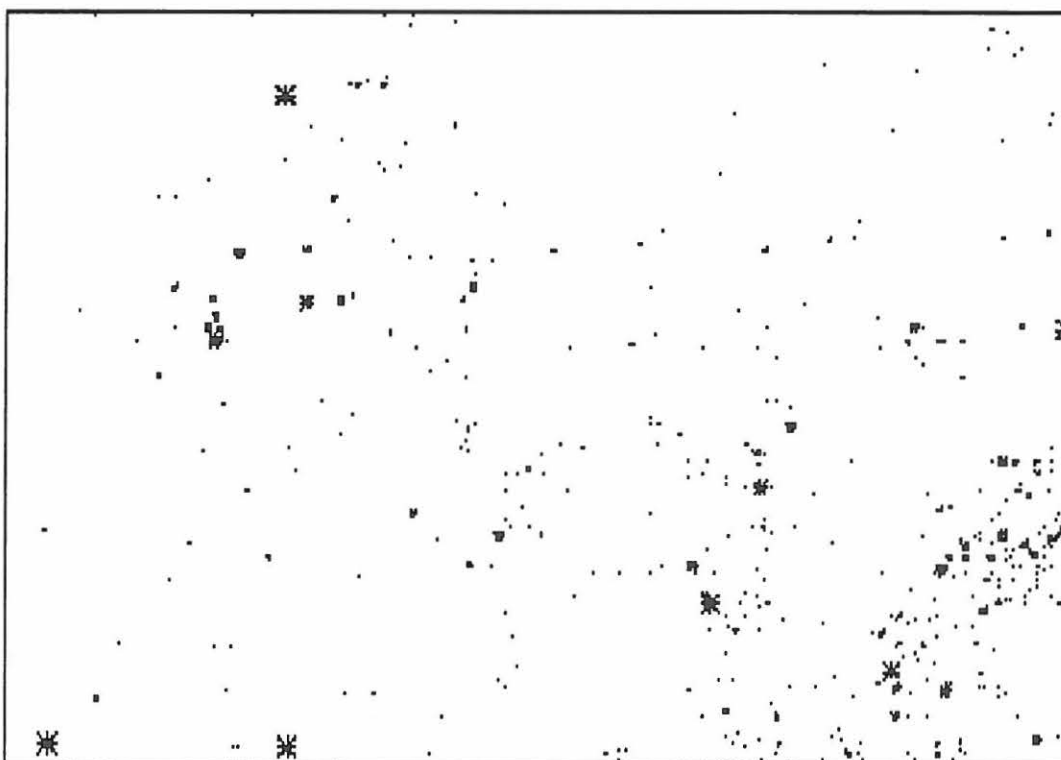


KITTILÄ [71] VANHAINKOTI  
 Petro Pesonen 1994  
 Alue 1, löytökartta 1:100  
 Kaikki löydöt (g)

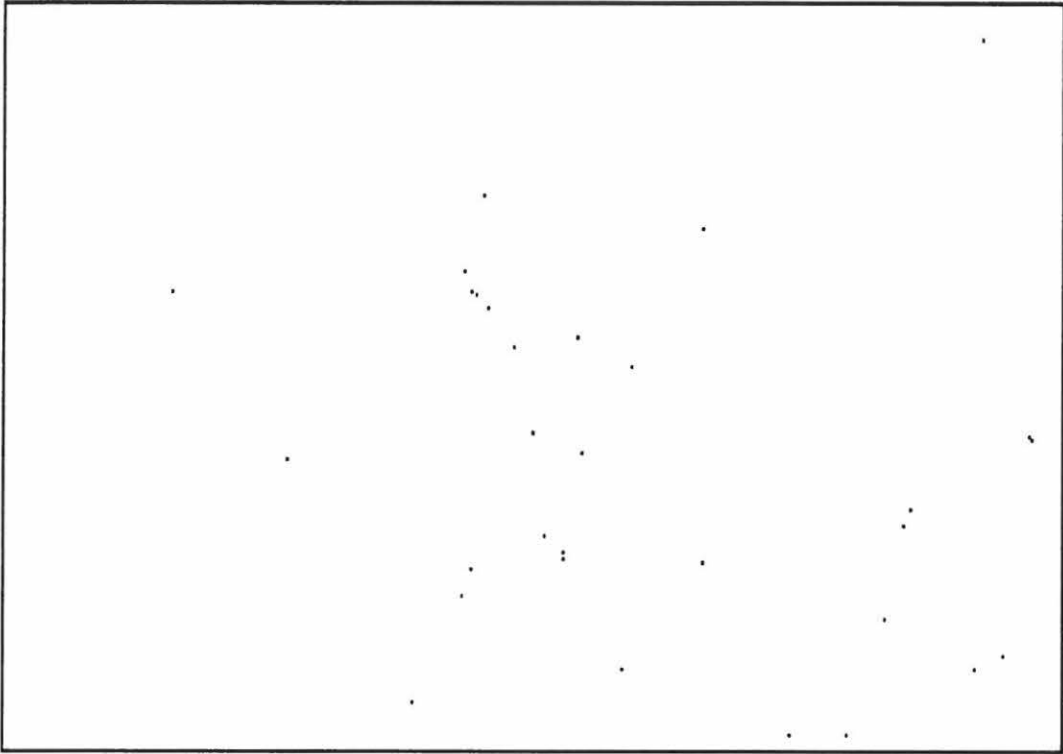




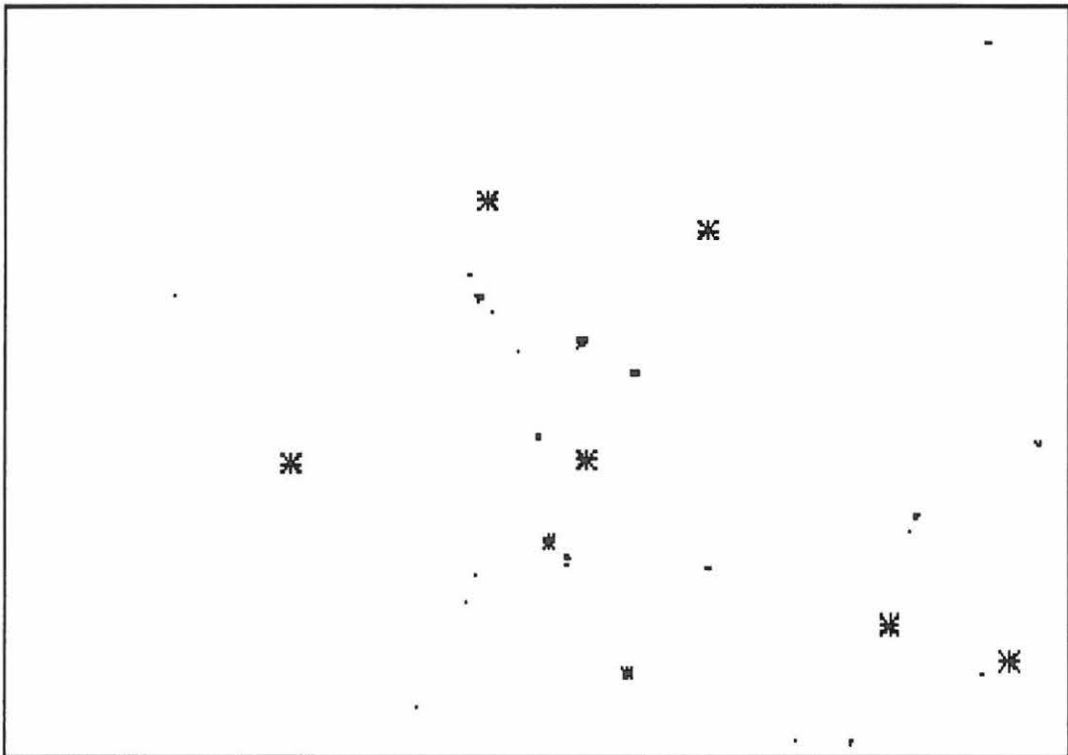
**KITTILÄ [71] VANHAINKOTI**  
**Petro Pesonen 1994**  
Alue 1, löytökartta 1:100  
Kvartsi (kpl)



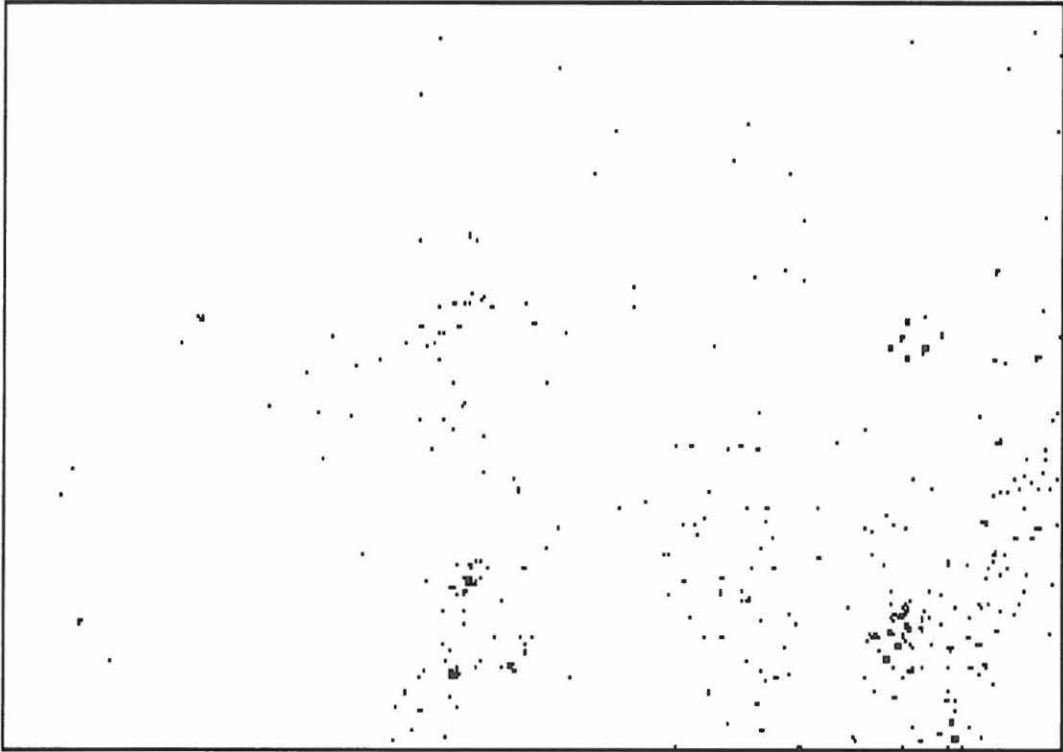
**KITTILÄ [71] VANHAINKOTI**  
**Petro Pesonen 1994**  
Alue 1, löytökartta 1:100  
Kvartsi (g)



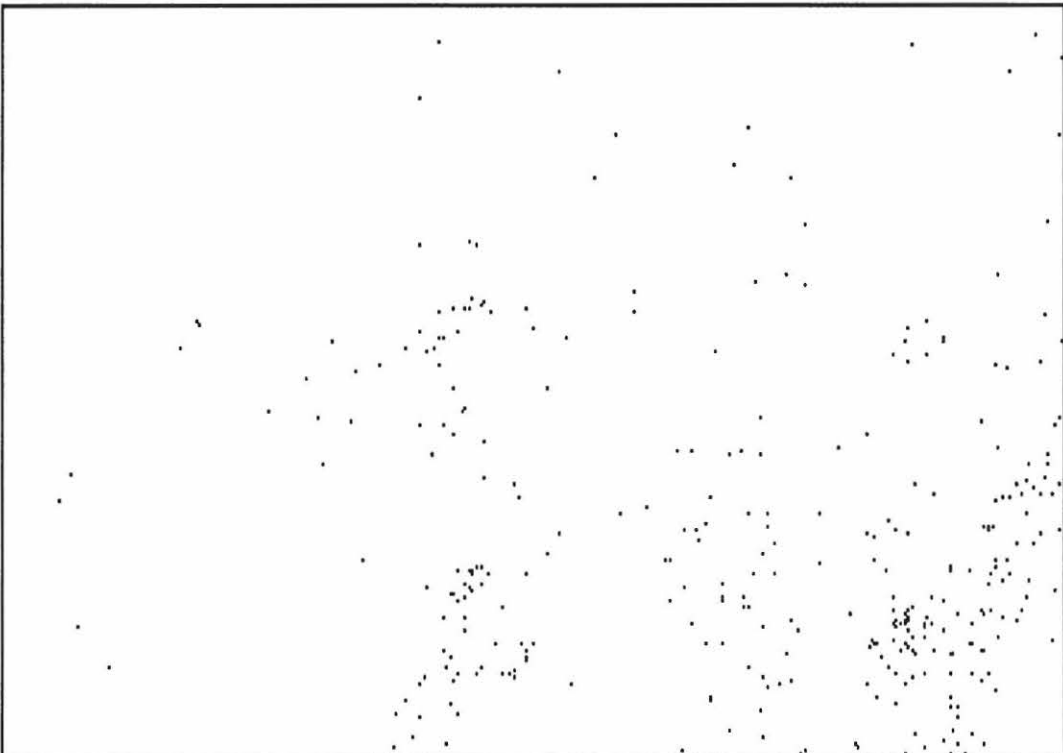
**KITTILÄ [71] VANHAINKOTI**  
**Petro Pesonen 1994**  
 Alue 1, löytökartta 1:100  
 Kivilajit (kpl)



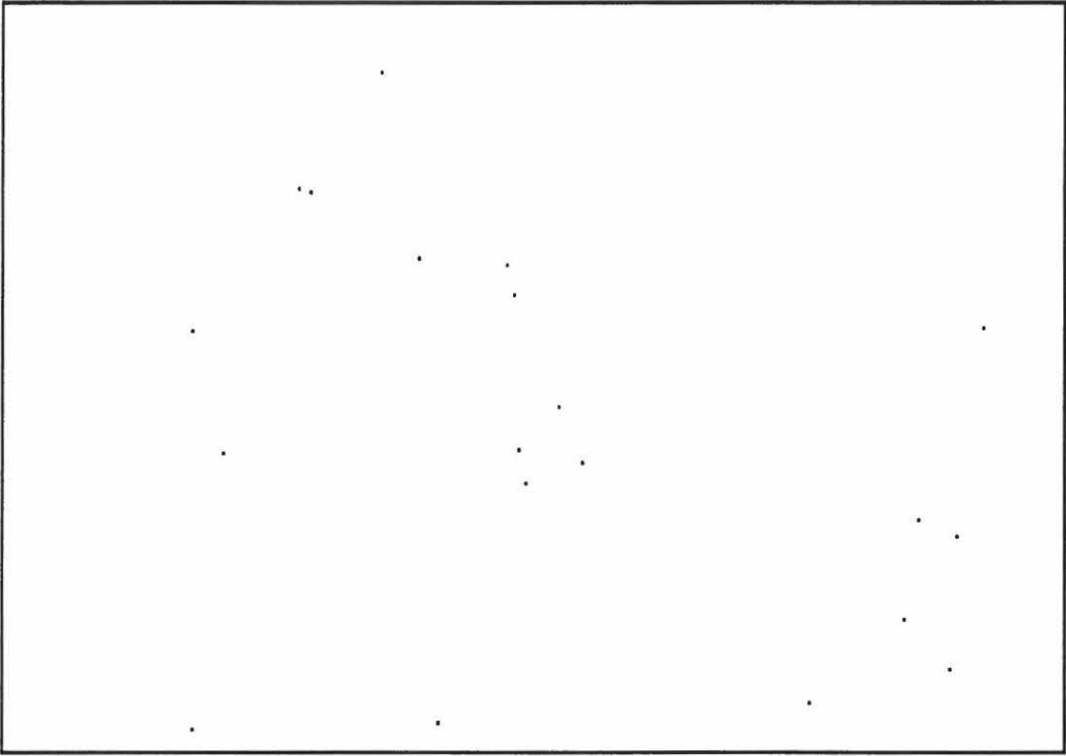
**KITTILÄ [71] VANHAINKOTI**  
**Petro Pesonen 1994**  
 Alue 1, löytökartta 1:100  
 Kivilajit (g)



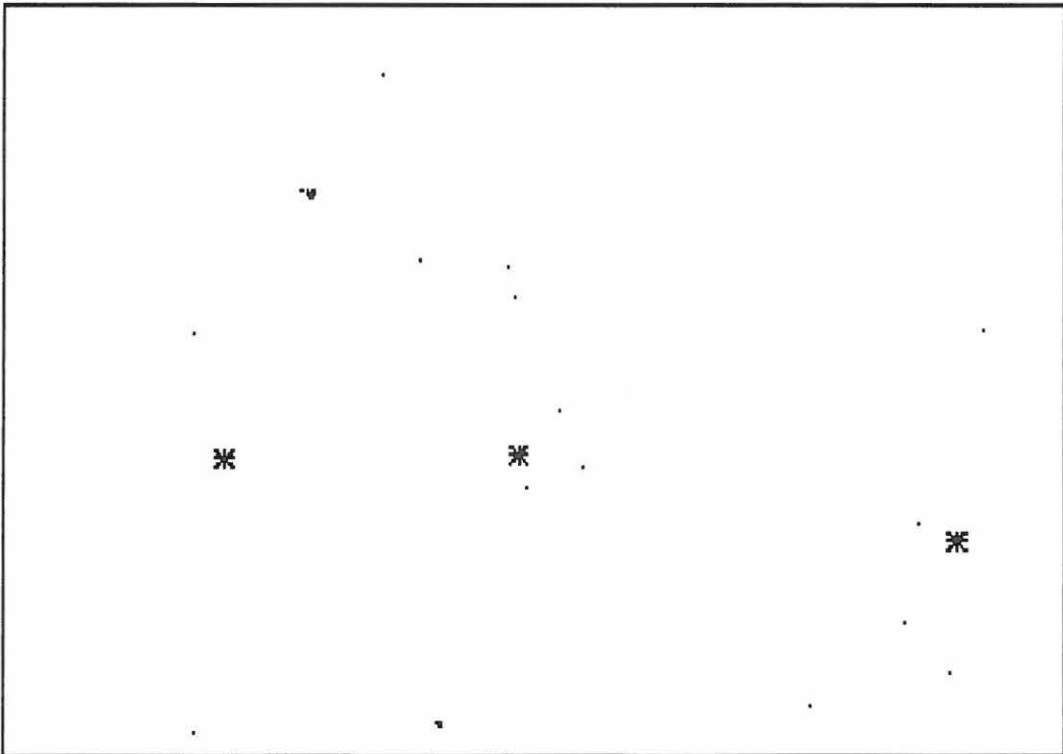
**KITTILÄ [71] VANHAINKOTI**  
**Petro Pesonen 1994**  
Alue 1, löytökartta 1:100  
Palanut luu (kpl)



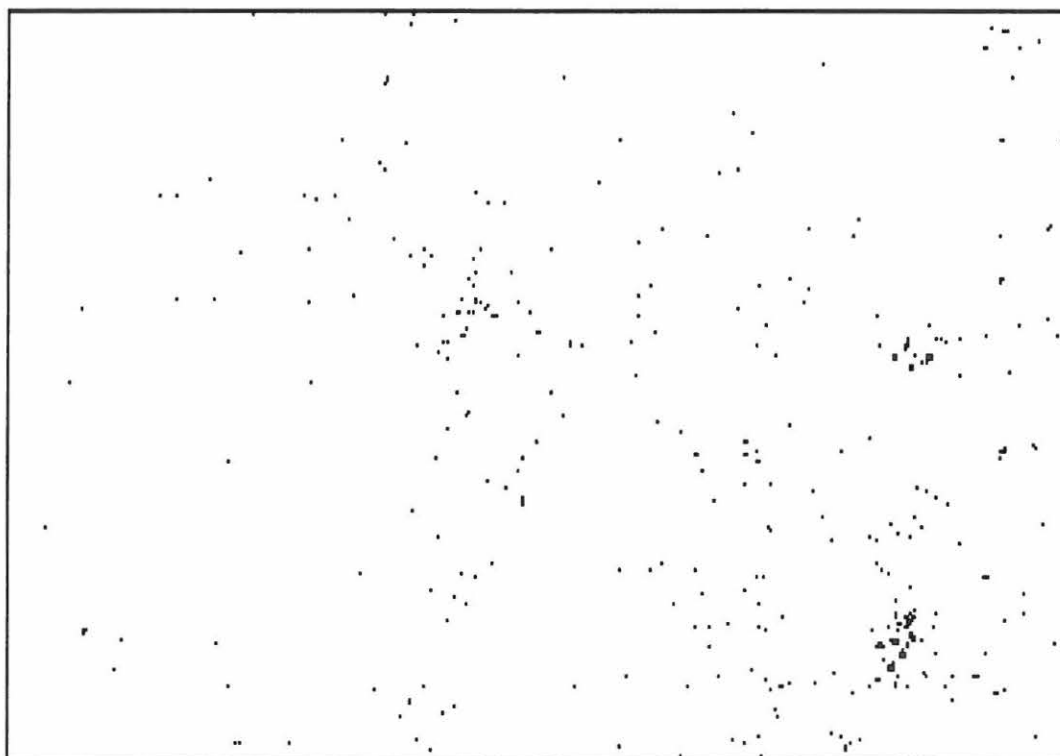
**KITTILÄ [71] VANHAINKOTI**  
**Petro Pesonen 1994**  
Alue 1, löytökartta 1:100  
Palanut luu (g)



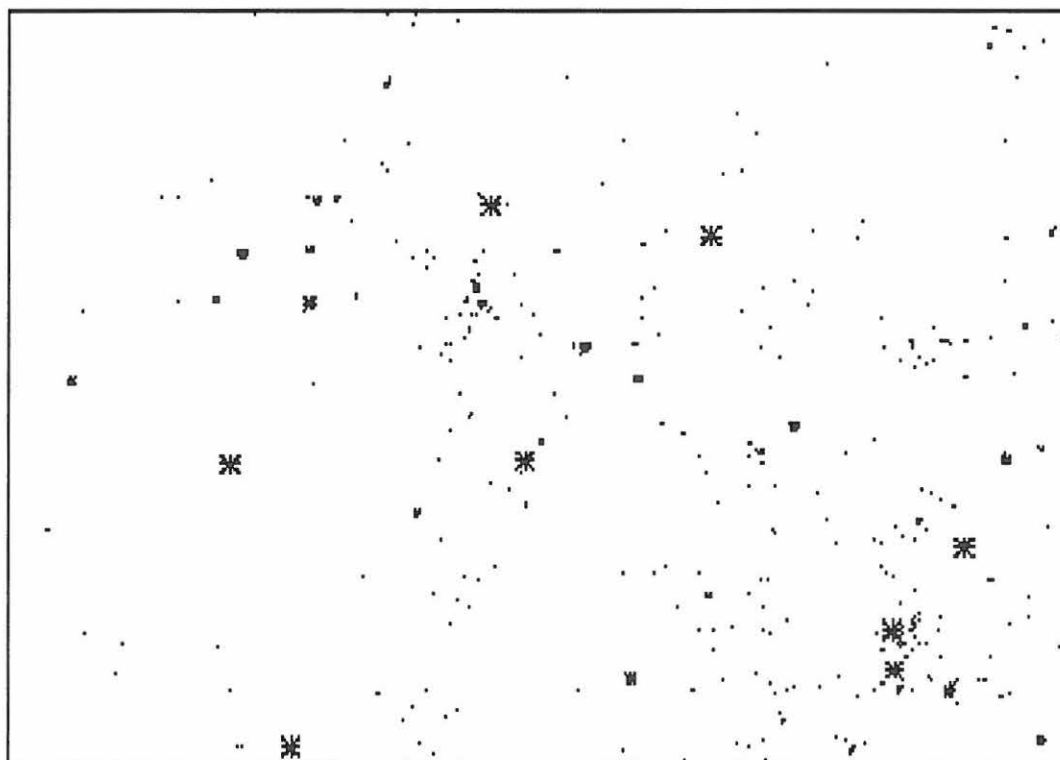
**KITTILÄ [71] VANHAINKOTI**  
**Petro Pesonen 1994**  
Alue 1, löytökartta 1:100  
Kvartsiitti (kpl)



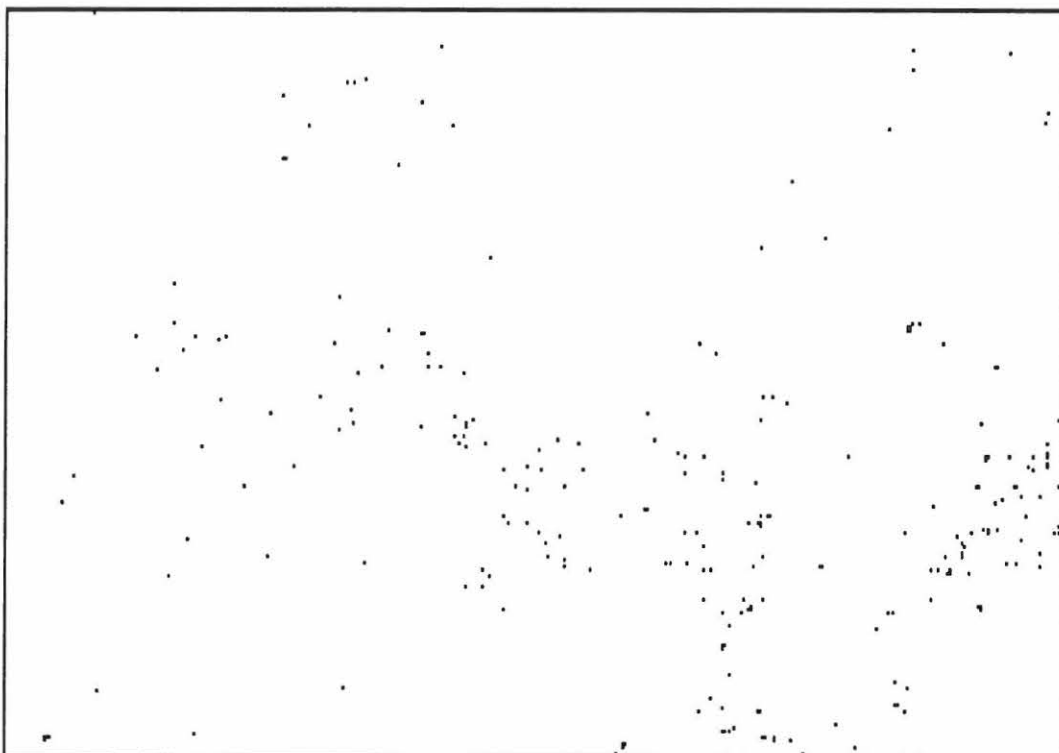
**KITTILÄ [71] VANHAINKOTI**  
**Petro Pesonen 1994**  
Alue 1, löytökartta 1:100  
Kvartsiitti (g)



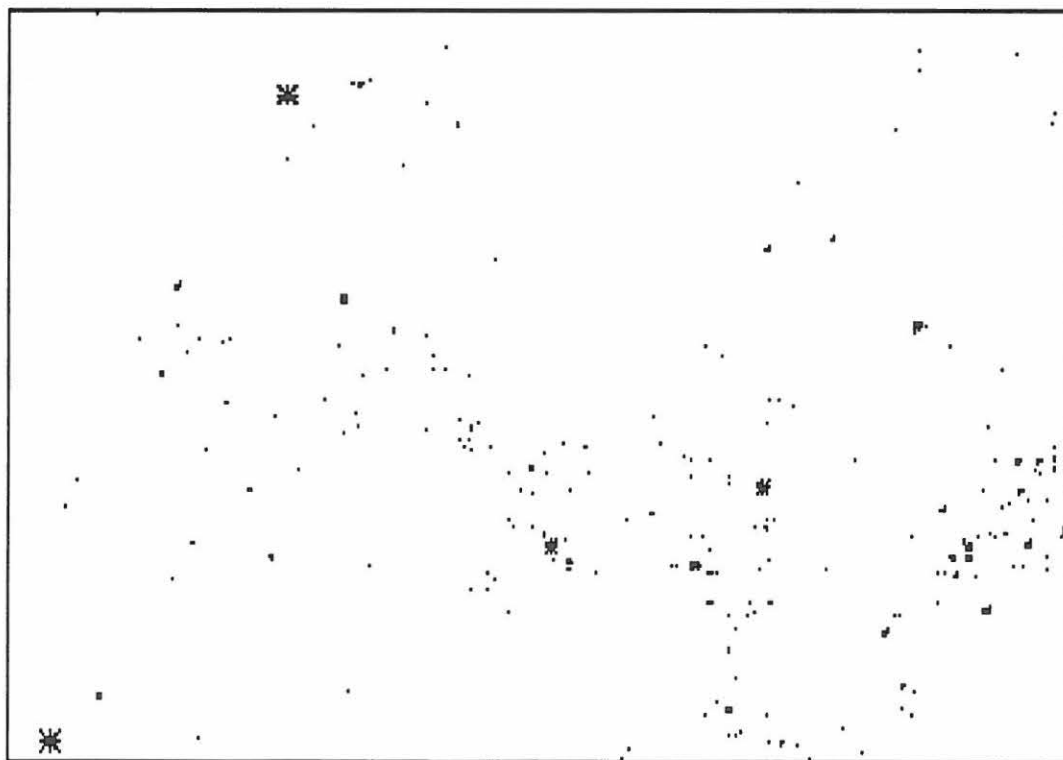
**KITTILÄ [71] VANHAINKOTI**  
**Petro Pesonen 1994**  
Alue 1, löytökartta 1:100  
Kerrokset 0-1, kaikki löydöt (kpl)



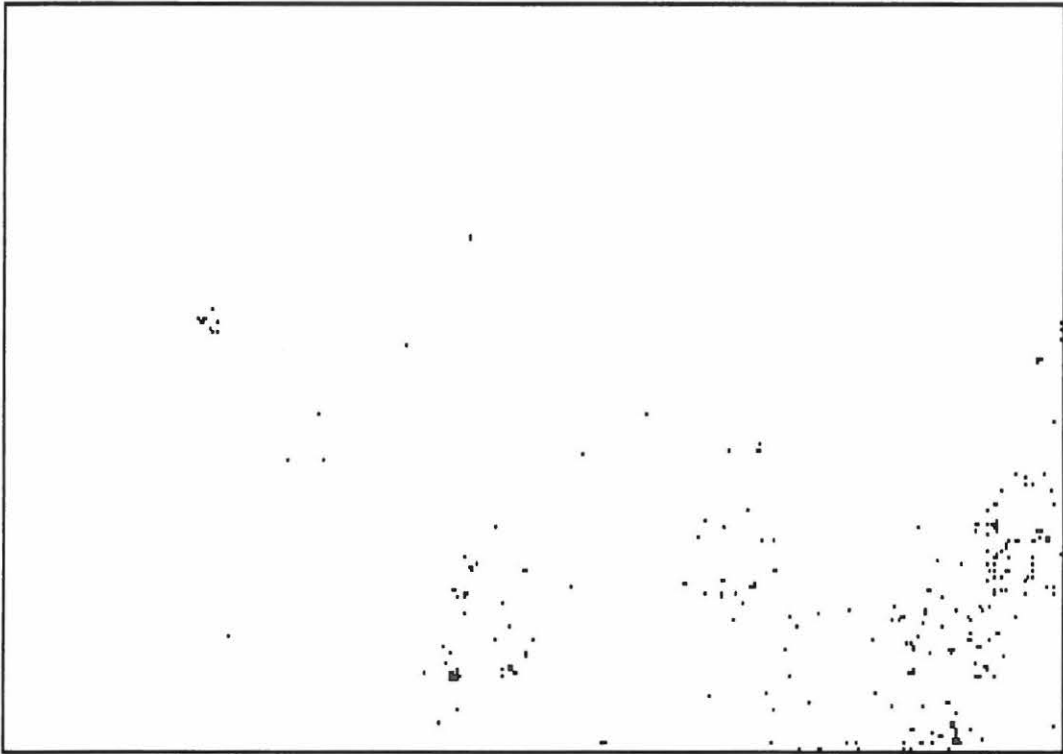
**KITTILÄ [71] VANHAINKOTI**  
**Petro Pesonen 1994**  
Alue 1, löytökartta 1:100  
Kerrokset 0-1, kaikki löydöt (g)



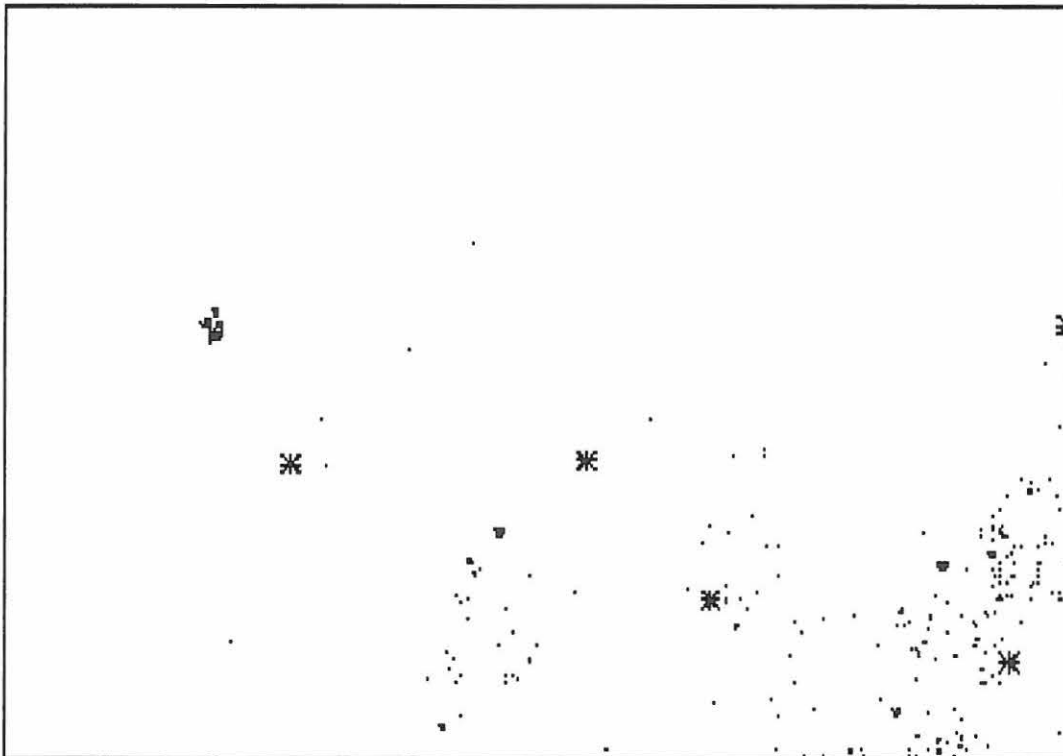
KITTILÄ [71] VANHAINKOTI  
Petro Pesonen 1994  
Alue 1, löytökartta 1:100  
Kerros 2, kaikki löydöt (kpl)



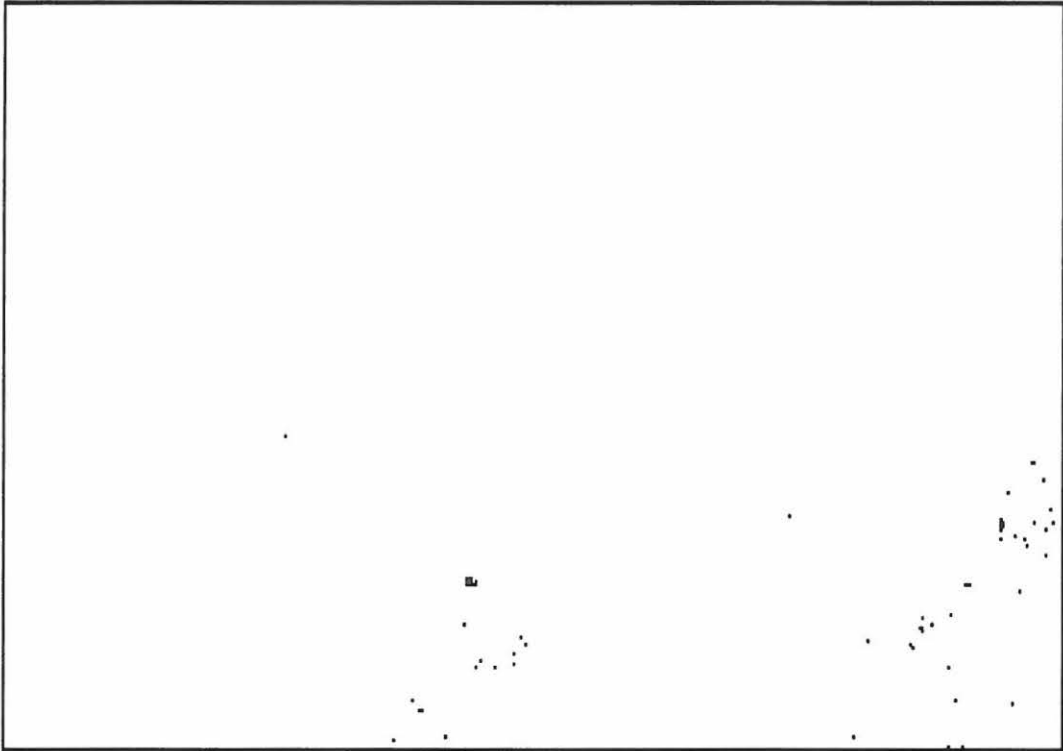
KITTILÄ [71] VANHAINKOTI  
Petro Pesonen 1994  
Alue 1, löytökartta 1:100  
Kerros 2, kaikki löydöt (g)



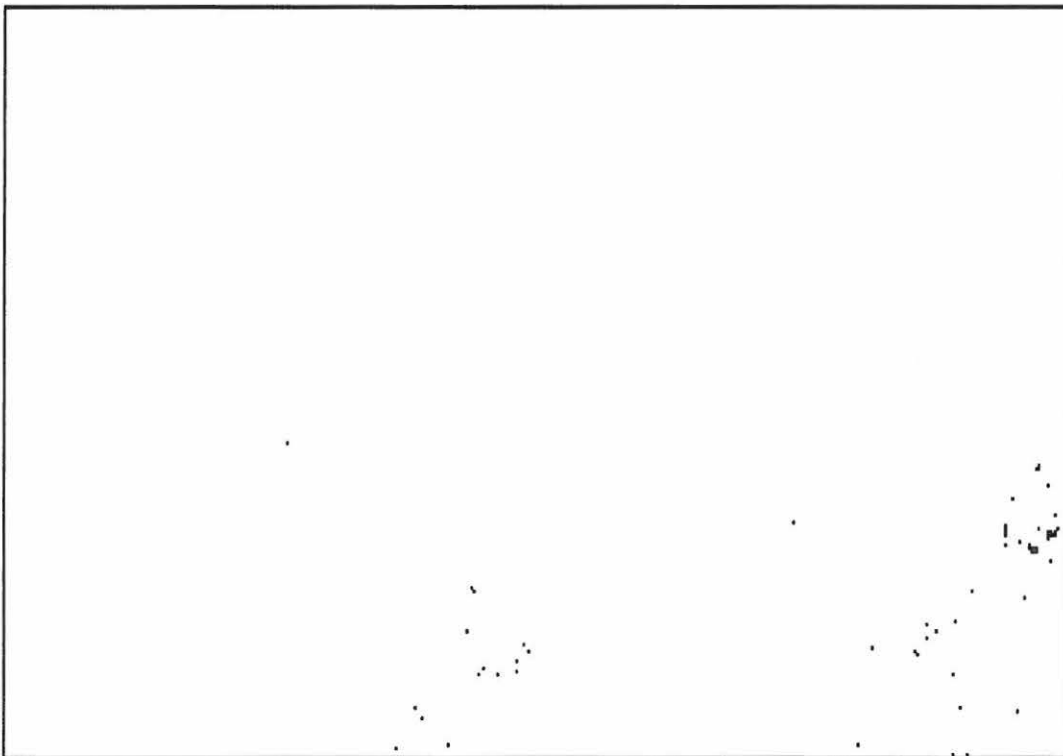
**KITTILÄ [71] VANHAINKOTI**  
**Petro Pesonen 1994**  
 Alue 1, löytökartta 1:100  
 Kerros 3, kaikki löydöt (kpl)



**KITTILÄ [71] VANHAINKOTI**  
**Petro Pesonen 1994**  
 Alue 1, löytökartta 1:100  
 Kerros 3, kaikki löydöt (g)



**KITTILÄ [71] VANHAINKOTI**  
**Petro Pesonen 1994**  
Alue 1, löytökartta 1:100  
Kerrokset 4-5, kaikki löydöt (kpl)



**KITTILÄ [71] VANHAINKOTI**  
**Petro Pesonen 1994**  
Alue 1, löytökartta 1:100  
Kerrokset 4-5, kaikki löydöt (g)



s. 61 muovikalvo, säilytetään arkin välissä

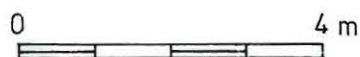
KITTILÄ 71 VANHAINKOTI

Petro Pesonen 1994

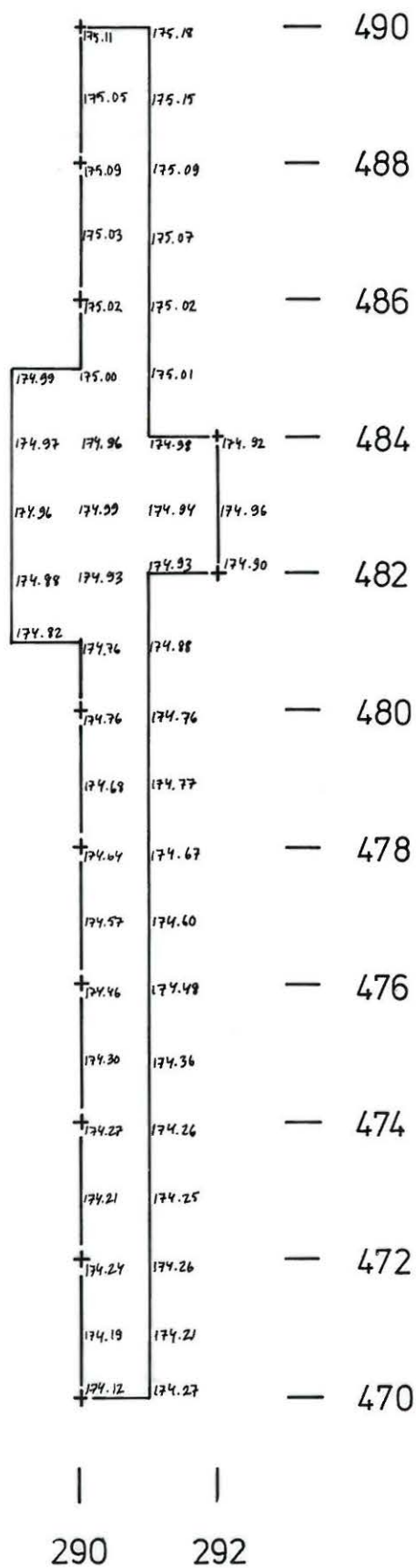
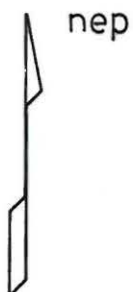
Pintavaaituskartta 1:100

Koeoja 290

Piirt. Petro Pesonen

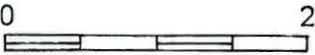


Korkeudet m mpy



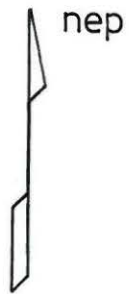
s. 64-65 muovikalvoja, säilytetään arkin välissä

KITILÄ 71 VANHAINKOTI  
 Petro Pesonen 1994

Tasokartta 1:50  2m

Tasot 3, 4 ja 5, koeoja 290

Piirt. Pirjo Hamari



rikastunut

pohjamaa

punertava likamaa

ruskeanharmaa likamaa

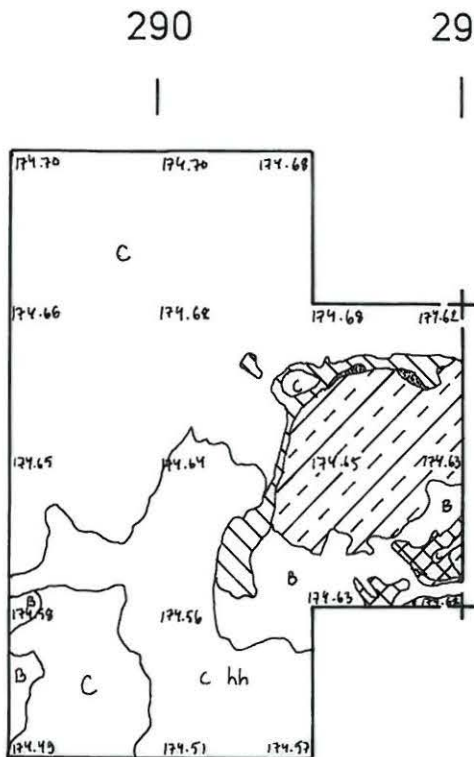
palanut



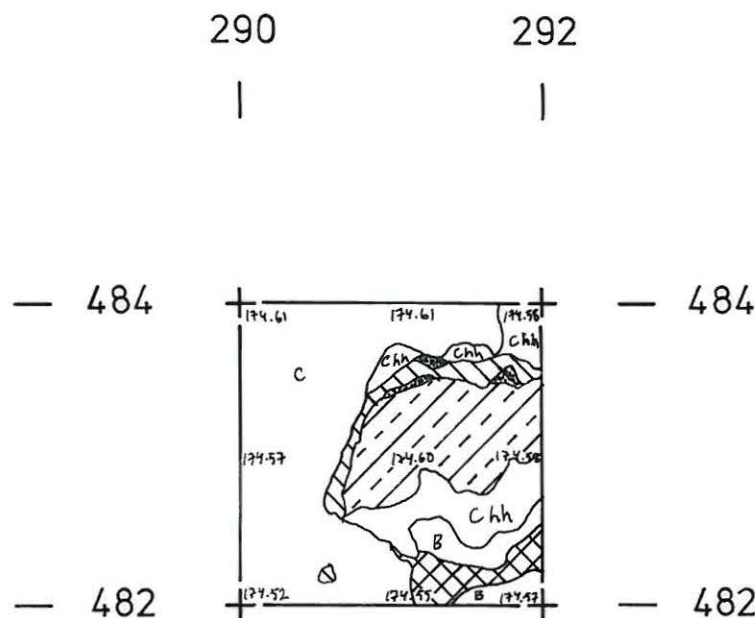
nokimaa

hieno hiekka

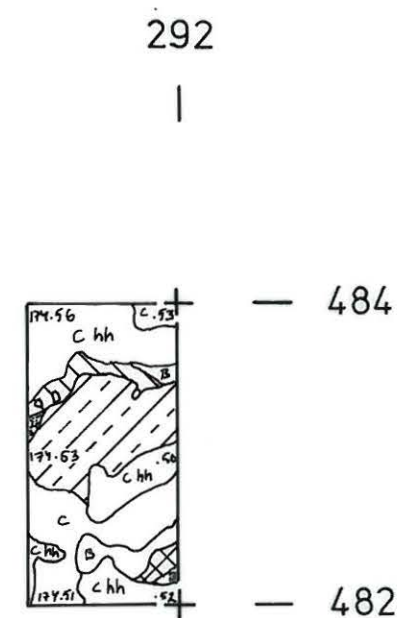
64



taso 3



taso 4

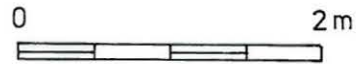


taso 5

# KITTILÄ 71 VANHAINKOTI

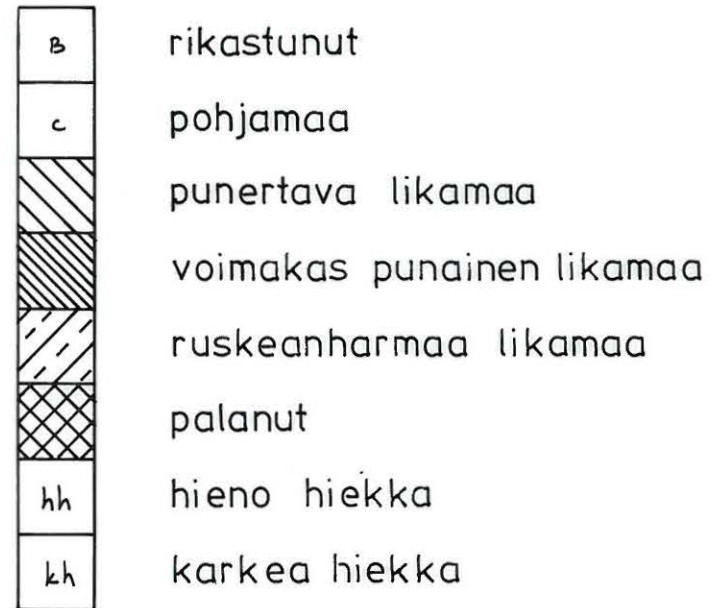
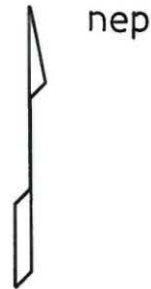
Petro Pesonen 1994

Tasokartta 1:50

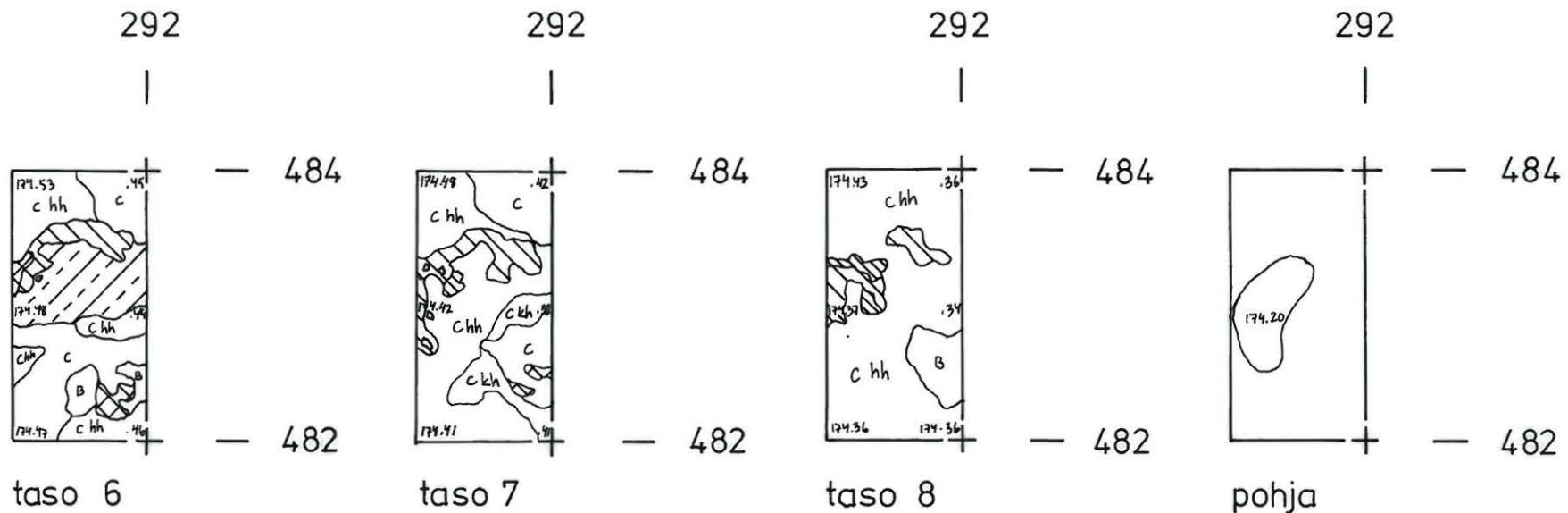


Tasot 6, 7, 8 ja pohja, koeoja 290

Piirt. Pirjo Hamari



65



s. 68 muovikalvo, säilytetään arkin välissä

# KITTILÄ 71 VANHAINKOTI

Petro Pesonen 1994

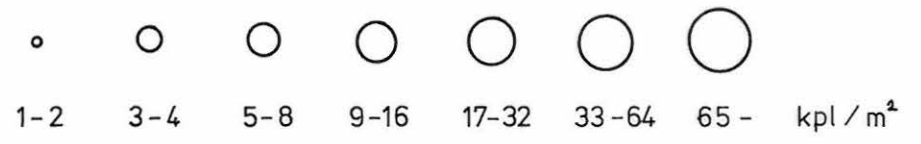
Palaneet kivet 1: 50  2m

Kerrokset 3 ja 4, koeoja 290

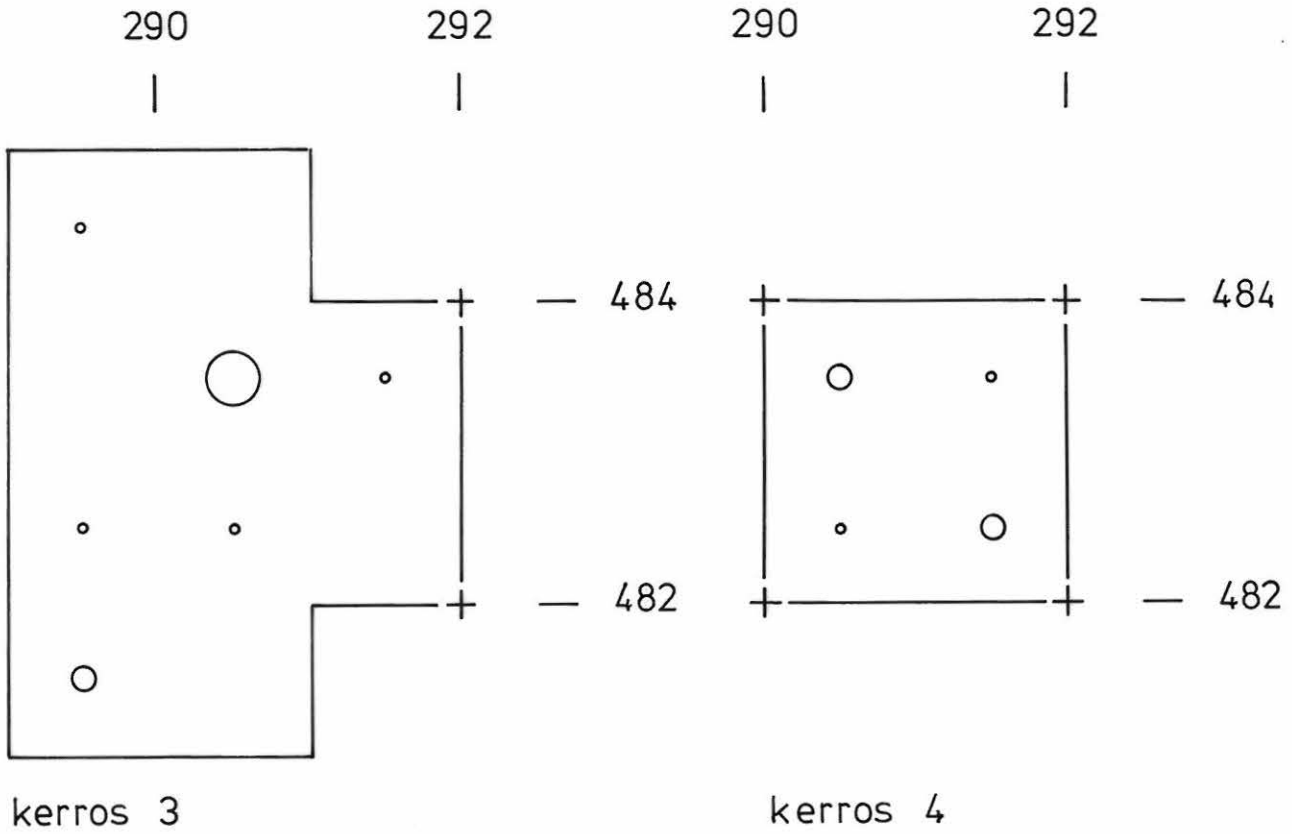
Piirt. Petro Pesonen



nep



68



s. 71 muovikalvo, säilytetään arkin välissä



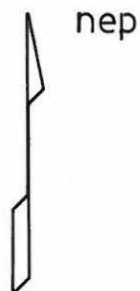
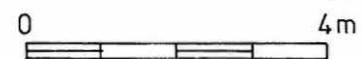
KITTILÄ 71 VANHAINKOTI  
 Petro Pesonen 1994

Pintavaaituskartta 1:100

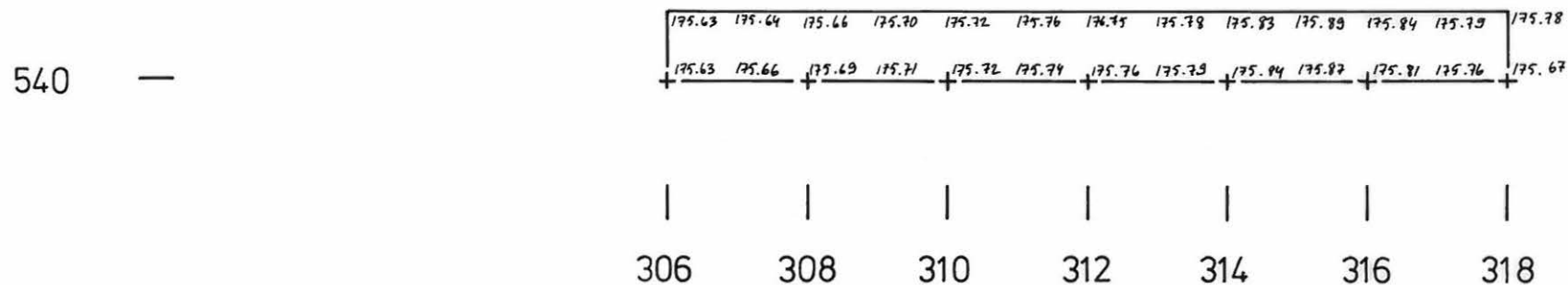
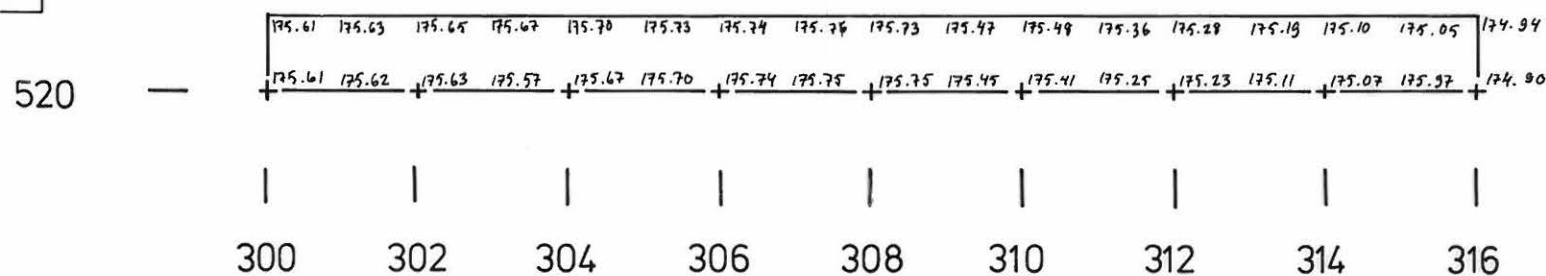
Koeajat 520 ja 540

Piirt. Pirjo Hamari

Korkeudet m mpy

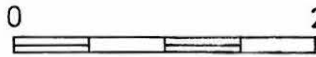


71



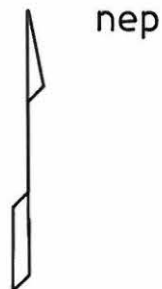
s. 73-74 muovikalvoja, säilytetään arkin välissä

KITILÄ 71 VANHAINKOTI  
 Petro Pesonen 1994

Tasokartta 1:50  2m

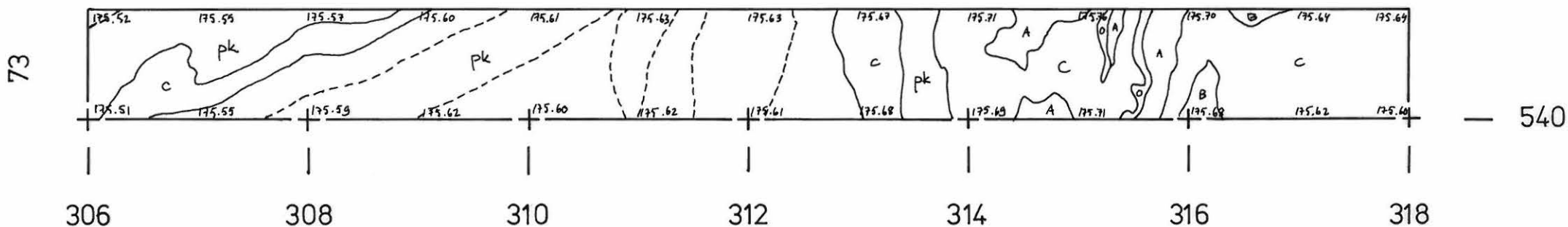
Tasot 1 ja 2, koeoja 540

Piirt. Pirjo Hamari

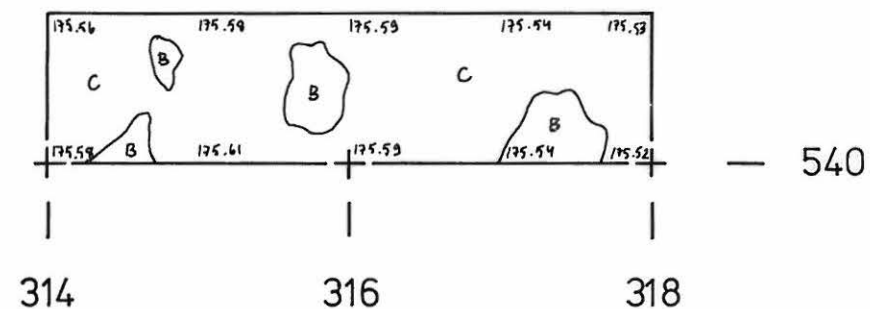


o	turve
A	huuhtoutunut
B	rikastunut
c	pohjamaa
pk	peltokerros
- - -	aurausjälkien suunta

taso 1



taso 2



# KITTILÄ 71 VANHAINKOTI

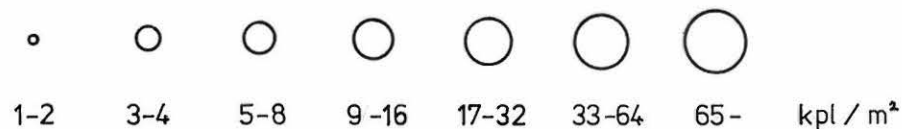
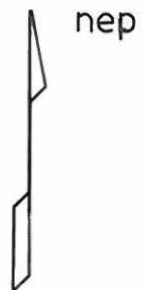
Petro Pesonen 1994

Palaneet kivet 1:50

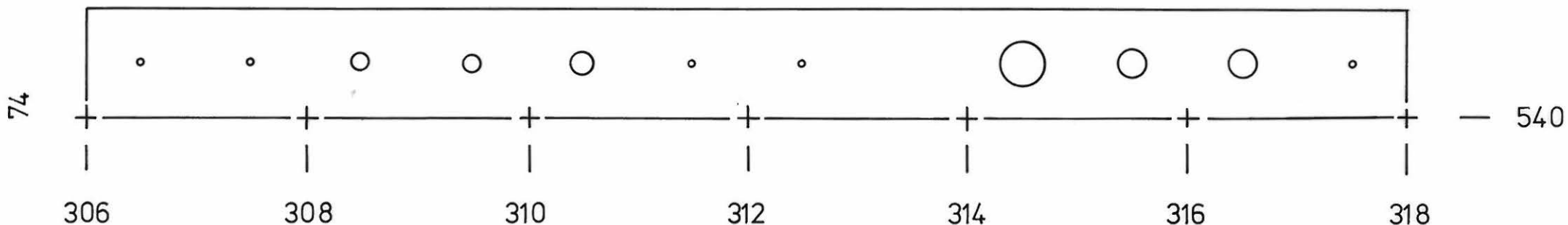


Kerrokset 0-1 ja 2, koeoja 540

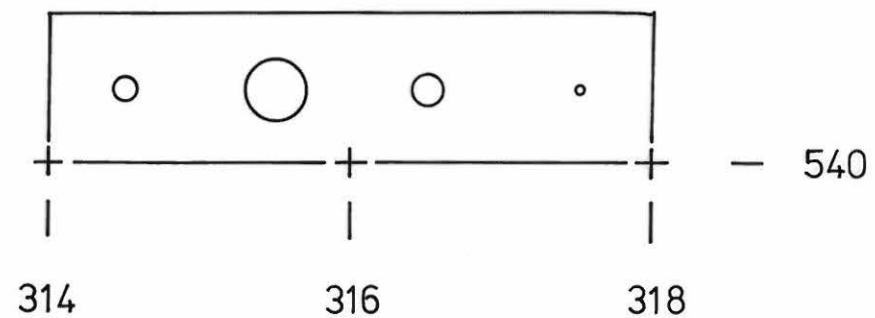
Piirt. Petro Pesonen



kerrokset 0-1



kerros 2





98 620

Kuva 1. Yleiskuva anuun-  
paikasta ennen tutkimuk-  
sia. N-S.



99 624

Kuva 2. Kainvausalue 1  
pääntettuna. S-N.



98 626

Kuva 3. Tuoretta pois-  
tetaan alueelta 1.

N-S.

KITTILÄ 71 VANHAINKOTI

98 628

Kuva 4. Aluetta 1 kairataan tammien NW-SE.



98 627

Kuva 5. Alue 1, taso 0.  
W-E.



98 630

Kuva 6. Alue 1, taso 1.  
W-E.

Petro Pesonen 1994

KITTILÄ 71 VANHAINKOTI

98 644

Kuva 7. Alue 1, taso 2.  
W-E.



98 648

Kuva 8. Alue 1, taso 3.  
NW-SE.



98 629

Kuva 9. Alue 1 kaivetaan tasoon 1. W-E.

Petro Pesonen 1994



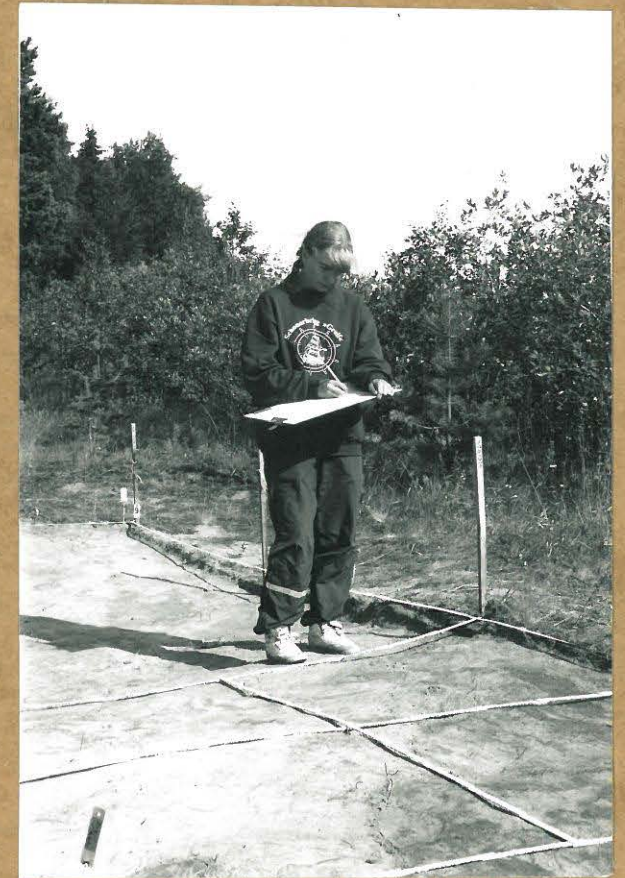
98 637

Kuva 10. Aluetta 1 kaive-  
taan, kerros 2. W-E.



98 640

Kuva 11. Iiris Hethula ja  
Satu Auno kaivavat  
aluetta 1, kerrosta 2.  
W-E.



98 633

Kuva 12. Piyo Hamari püistää  
aluetta 1, tason 1. SW-NE.



KITTILÄ 71 VANHAINKOTI

98 639

Kuva 13. Liesi, alue 1, ruu-  
dut 494-5/300-3, taso 2.  
W-E.



98 649

Kuva 14. Liesi, alue 1,  
taso 3. N-S.



98 650

Kuva 15. Lieri, alue 1,  
taso 3. W-E.



98 653

Kuva 16. Sami Karvonen kai-  
vaa liettä featurena alueella  
1. W-E.



98 657

Kuva 17. Lieri kaisettuna fea-  
turena pohjaan, alue 1. E-W.



98 658

Kuva 18. Liesi kaivettuna  
tehtynä pohjaan, alue 1.  
W-E.



98 659

Kuva 19. Lieden profiili,  
alue 1. Profiilin suunta  
S-N.



98 661

Kuva 20. Lieden profiilia  
pönnetään ja aluetta 1  
täytetään. NW-SE.



98 632

Kuva 21. Koojoja 290 kaivetaan tasoon 0. N-S.



98 643

Kuva 23. Punaisen maan kuvio muduissa 483-4/290, taso 2, koojoja 290. S-N.



98 635

Kuva 22. Punaisen maan kuvio mudussa 483/290, taso 1, koojoja 290. E-W.



98 654

Kuva 24. Punaisen maan kuvion profiili, kooja 290. Profiilin suunta N-S.



98 662

Kuva 26. Meripihkanaytti on juuri löytynyt koojan 290 uudesta laajennuksesta 482-483 / 291. Anja Kavinainen ja Jari Hautio. NW-SE.



98 655

Kuva 25. Punaisen maan kuvion profiili, kooja 290. Profiilin suunta N-S.



98 665

Kuva 27. Koojan 290 pu-  
naisen maan kurjota pür-  
retän. Piijo Harmari ja  
Jari Hautio. N-S.



98 622

Kuva 28. Jari Hautio  
vuoel seuleam kädensijaa.  
W-E.



98 623

Kuva 29. Koojaa 500 seu-  
lotaan, kerros 7. Jami  
Ollikainen, Tanja Mar-  
Kuksela ja Anja Karvonen.  
N-S.



98634

Kuva 30. Pulttaurusjälkiä  
kocojassa 570. taso 1, num-  
dit 500/293-4. N-S.



98636

Kuva 31. Kocojä 520 turpeen-  
poiston jälkeen. W-E.



98646

Kuva 32. Kocojä 520 kai-  
vetam tason 1. SW-NE.



98 663

Kuva 33. Alueen 1 täyttön  
nimmeistellään. NW-SE.



98 664

Kuva 34. Alueen 1 täyttön  
nimmeistellään. NW-SE.



98 666

Kuva 35. Vanhainkodin kar-  
vausalue peitetynä. N-S.



KITTILÄ 71 VANHAINKOTI

Kuva 36. Kockuoppia kairve-  
taan Ollilanojan S-puolella.  
SE-NW.

98 651



Kuva 37. Kockuoppia kai-  
vetaan Ollilanojan S-  
puolella. S-N.

98 652



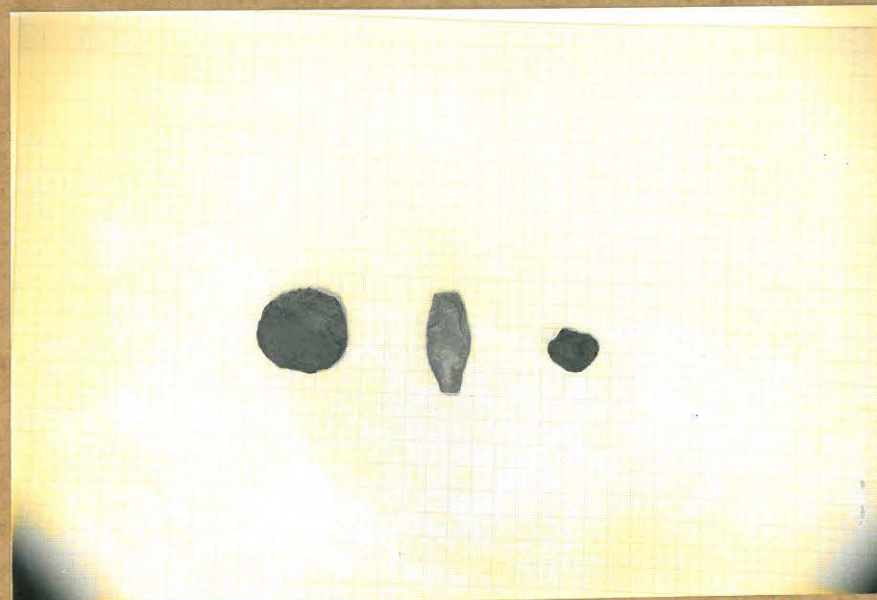
Kuva 38. Kivi veitsi.

98696



Kuva 39. Talttoja.

98697



Kuva 40. Jampiskaapimmiä ja kvartsittikäki.

98698

**Kittilän makrofossiilit 1994****Likamaaläikkä, 492.10-40 / 306.00-30**

5. krs., 2 litraa

Hiiltyneet jäänteet:

11 heinän (Poaceae) jyvää

8 saran (Carex spp.) pähkylää; 3 kuorellista (2 lajia; canescens/lapponica ja cf. pseudocyperus), 5 kuoretonta

1 1/2 riekonmarjan (Arctostaphylos alpina)

1 orvokin (Viola sp.) siemen

2 tunnistamatonta siementä

5 tunnistamatonta siemenkuoren katkelmaa, 3 eri lajia

26 puolukan (Vaccinium vitis-idaea) lehden katkelmaa

83 männyn (Pinus sylvestris) neulas pohjaa

2 männyn neulasen katk.

7 männyn kaarnan palaa

1 männyn kävyn katk.

11 kuusen (Picea) kävyn katkelmaa

kuorikatkelmia ruohovartisen kasvin varresta

Hiiltymättömät jäänteet:

2 jauhosavikan (Chenopodium album) siementä

2 ratamon (Plantago major) siementä

1 pihatattaren (Polygonum aviculare) pähkylä

1 kuusen (Picea abies) neulanen

Cenococcum sieni-itiöitä ++

**"Hauta"näytteet, 483.20/291.15**

7 krs. 2 litraa:

Hiiltyneet jäänteet:

2 saran (Carex canescens/lapponica) pähkylää

1 heinän (Poaceae) jyvää

2 sianpuolukan (Arctostaphylos uva-ursi) siemenen katk.

1 katajan (Juniperus communis) siemenen katk.

1 hernekasvin (Fabaceae, cf. Trifolium, Anthyllis) puolikas, huonokuntoinen siemen, mahd. apila tai masmalo

7 männyn (Pinus sylvestris) neulas pohjaa

2 männyn kaarnan palaa

8 krs. 2 litraa

Hiiltyneet jäänteet:

3 saran pähkylää (*Carex canescens/laponica*; 1 kokonainen, 1 kuoreton + 1 3-särmäinen kuoreton)+ kuoren katkelmia 3

2 heinän (*Poaceae*) jyvää, 2 sukua

5 männyn neulaspohjaa

3 männyn kävyn katkelmaa

9 krs. 2 litraa

Hiiltyneet jäänteet:

4 saran pähkylää; 2 kokonaista (mahd. luhtasara (cf. *Vesicaria*) ja lapinsara (*Laponica*)), 2 kuoren katkelmaa

1 mustaherukka (*Ribes nigrum*) siemen

1 tuomen (*Prunus* sp.) hedelmäluun katkelma

3 tunnistamatonta siemenen+ siemenkuoren katkelmaa, 3 lajia

2 männyn neulaspohjaa

1 männyn kävyn katk.

havupuuhiltä

kaikissa "hauta"-näytteissä kuonaa, eniten 7. kerroksessa, palanutta luuta, *Cenococcum* sieni-itiöitä ++

*Esseen - 30. 11. 1954*  
*Dagmar Jusén*

## AJOITUSSELOSTE nro 05/95

Geologian tutkimuskeskus  
Radiohiililaboratorio  
02150 ESPOO

Näytteet: Su-2557, Su-2558

Tilaaaja : Museovirasto, arkeologian osasto.

Tutkija: Petro Pesonen.

**Tutkimuskohde:** Kittilä, Vanhainkoti (67°40'10"N, 24°53'41"E, kl. 2732 11) ja Kurjenniva (67°41'25"N, 24°54'54"E, kl. 2732 12), Ounasjoen rannalla sijainneiden kivi- ja varhaismetallikautisten asuinpaikkojen koekaivaus.

**Näytteenotto:** Petro Pesonen, arkeologisella kaivauksella elok. 1994.

**Laboratoriomenetelmät:** Näytehiilet (Su-2557: pieniä puhtaita hiilenkappaleita n. 1 g; Su-2558: osittain vain ruskeaksi palanutta hiiltä isosta puusta, n. 12 g) puhdistettiin mekaanisesti ja pilkottiin. Hiilenpalaset keitettiin 2 % HCl:ssa, huuhdeltiin, pidettiin yli yön 2 % NaOH:ssa (n. 60 °C), huuhdeltiin, keitettiin uudelleen 1 % HCl:ssa, huuhdeltiin pH:iin 4-5 ja kuivattiin 105°C:ssa.

GTK:n radiohiililaboratoriossa mittausmenetelmänä on kaasuverrannollisuuslaskenta, laskentakaasuna hiilidioksidi. Mittauslaitteisto on tarkkuudeltaan huippuluokkaa (Mäntynen et al. 1987, Aikää et al. 1992), ja laboratorion ajoitustulokset on kansainvälisissä vertailuissa todettu luotettaviksi.

$\delta^{13}\text{C}$ -määritys: Juha Karhu, GTK:n kallioperäosasto.

**Tulokset:** Iät ovat konventionaalisia  $^{14}\text{C}$ -ikiä, eli ne on ilmoitettu  $^{14}\text{C}$ -vuosina BP (vuodesta 1950 taaksepäin), ne perustuvat  $^{14}\text{C}$ :n puoliintumisaikaan  $5568 \pm 30$  vuotta, ja isotooppifraktioituminen on korjattu mitatun  $\delta^{13}\text{C}$ -arvon nojalla normaaliarvoon  $\delta^{13}\text{C} = -25 \text{ ‰ PDB}$ .

$^{14}\text{C}$ -iät kalibroitiin käyttäen atk-ohjelmaa (Stuiver & Reimer 1993), jonka avulla ko. kalibraatiokäyrät voidaan myös "pehmentää" näytteen kasvuaikaa vastaavaksi. Kalibroidut iät merkitään 12. kansainvälisessä radiohiilikonferenssissa v. 1985 sovitun tavan mukaan lyhenteillä cal BP, cal BC tai cal AD (cal = kalibroitu kalenterivuosi). Kalibrointitulokset ilmoittaa ajanjakson, jonka aikana ko. näytteen puoliväli on kerrostunut/kasvanut 68 %:n ( $1\sigma$ :n) sekä vastaavasti 95 %:n ( $2\sigma$ :n) varmuudella (suluissa todennäköisin tai todennäköisimmät kalibroidut näytteen keskiosan kasvuvuodet).

Su-2557. Vanhainkoti, liesi, näyte 1 4580  $\pm$  90  
 $\delta^{13}\text{C} = -26,7 \text{ ‰}$   
Hiiltä kivikautisella asuinpaikalla ns. sirpalekivivallissa olleesta liedestä, sen "pohja"kerroksen hiilisimmästä kohdasta (x = 7509 50, y = 2537 97, z<sub>(ottosyv.)</sub> = 174,40 m mpy, ottosyv. 50 cm). Kalibroitu ikä (40 v:n kalibraatiokäyrä, leikkauspistemenetelmä): 3490-3460, 3380-3280, 3250-3110 cal BC ( $1\sigma$ ), 3620-3580, 3530-3020, 2970-2940 cal BC ( $2\sigma$ ), (3350 cal BC).

Lieden yhteydestä on löydetty ns. V-porauksellinen meripihkanappi, joka tyyppinä sijoitetaan ns. Pöljän keramiikan (n. 4800 - 3800 BP) yhteyteen. Asuinpaikalta ei ole vanhempia tai nuorempia löytöjä.

Su-2558. Kurjenniva, näyte 1 2310 ± 40  
 $\delta^{13}\text{C} = -25,9 \text{ ‰}$   
 Hiiltä Ounasjoen työntämän hiekkapenkan alle jääneestä kulttuurimaakerroksesta (x = 7511 82, y = 2538 76, z<sub>(ottosyv.)</sub> = 176,20 m mpy, ottosyv. n. 120 cm), jollaisia paikalla on useita. Kalibroitu ikä (40 v:n kalibraatiokäyrä, leikkauspistemenetelmä): 400-370 cal BC (1σ), 410-350, 290-240 cal BC (2σ), (390 cal BC).

Hiilet ovat kerroksesta, joka on ilmeisesti nuorempi (ylempänä) kuin Sär 2 - varhaismetallikautista keramiikkaa sisältänyt kerros.

**Yleinen kommentti:** Kalibrointiin käytettiin näytteen 40 vuoden kasvuaikaa vastaavaksi "pehmennettyä" kalibraatiokäyrää (kalibrointituloksessa maininta: 40 year moving average), koska on todennäköistä, että ajoitetuissa hiilenkappaleissa on lustoja pidemmältä kuin 30 vuoden ajalta. Kalibrointitulokset on pyöristetty kymmenen vuoden tarkkuuteen, koska näyttemateriaali on niin epähomogeenista, että yhden vuoden todelliseen tarkkuuteen ei mitenkään voi päästä.

#### KIRJALLISUUSVIITTEET

Mäntynen, P., Äikää, O., Kankainen, T. & Kaihola, L., 1987. Application of pulse-shape-discrimination to improve the precision of the carbon-14 gas-proportional-counting method. Int. J. Appl. Radiat. Isot. 38:869-873.

Stuiver, M. & Pearson, G.W., 1993. High-Precision Bidecadal Calibration of the Radiocarbon Time Scale, AD 1950-500 BC and 2500-6000 BC. Radiocarbon 35(1):1-23.

Stuiver, M. & Reimer, P.J., 1993. Extended  $^{14}\text{C}$  Data Base and Revised CALIB 3.0  $^{14}\text{C}$  Age Calibration Program. Radiocarbon 35(1):215-230.

Äikää, O., Mäntynen, P. & Kankainen, T., 1992. High-performance  $^{14}\text{C}$  gas-proportional counting system applying pulse-shape discrimination. Radiocarbon 34(3):414-419.

Espoo 27.3.1995



Tuovi Kankainen

Liitteet: Kalibrointitulokset (Stuiver & Reimer, 1993)  
 Ko. osat kalibrointikäyrästä

UNIVERSITY OF WASHINGTON  
 QUATERNARY ISOTOPE LAB  
 RADIOCARBON CALIBRATION PROGRAM REV 3.0.3c  
 Stuiver, M. and Reimer, P.J., 1993, Radiocarbon, 35, p. 215-230.

## Su-2557

Kittilä Vanhainkoti, liesi, näyte 1, hiiltä

Radiocarbon Age BP 4580 ± 90  
 Calibrated age(s) cal BC 3352

Reference(s)  
 (Stuiver and Pearson, 1993)  
 40 year moving average

cal AD/BC age ranges obtained from intercepts (Method A):

one Sigma**	cal BC 3491 - 3457	3375 - 3277
	3245 - 3106	
two Sigma**	cal BC 3622 - 3582	3530 - 3025
	2970 - 2938	

Summary of above:

minimum of cal age ranges (cal ages) maximum of cal age ranges:

1σ	cal BC 3491 (3352)	3106
2σ	cal BC 3622 (3352)	2938

cal AD/BC age ranges (cal ages as above)  
 from probability distribution (Method B):

% area enclosed	cal BC age ranges	relative area under probability distribution
68.3 (1σ)	cal BC 3493 - 3452	.12
	3376 - 3271	.38
	3251 - 3104	.50
95.4 (2σ)	cal BC 3621 - 3585	.02
	3528 - 3026	.97
	2965 - 2940	.01

## Su-2558

Kittilä Kurjenniva, näyte 1 (108/204), hiiltä

Radiocarbon Age BP 2310 ± 40  
 Calibrated age(s) cal BC 386

Reference(s)  
 (Stuiver and Pearson, 1993)  
 40 year moving average

cal AD/BC age ranges obtained from intercepts (Method A):

one Sigma**	cal BC 396 - 373
two Sigma**	cal BC 407 - 353 294 - 242

Summary of above:

minimum of cal age ranges (cal ages) maximum of cal age ranges:

1σ	cal BC 396 (386)	373
2σ	cal BC 407 (386)	242

cal AD/BC age ranges (cal ages as above)  
 from probability distribution (Method B):

% area enclosed	cal BC age ranges	relative area under probability distribution
68.3 (1 $\sigma$ )	cal BC 403 - 360	.80
	282 - 256	.20
95.4 (2 $\sigma$ )	cal BC 414 - 342	.64
	317 - 207	.36

References for datasets used:

Stuiver, M and Pearson, GW, 1993, Radiocarbon, 35, 1-23.

Comments:

\*\* 1 sigma = square root of (sample std. dev.<sup>2</sup>+ curve std. dev.<sup>2</sup>)

2 sigma = 2 x square root of (sample std. dev.<sup>2</sup>+ curve std. dev.<sup>2</sup>)

For cal yrs between 5500-5190 BC an offset of 25 years is possible.

NOTE: Cal ages and ranges are rounded to the nearest year which may be too precise in many instances. Users are advised to round results to the nearest 10 yr for samples with standard deviation in the radiocarbon age greater than 50 yr.



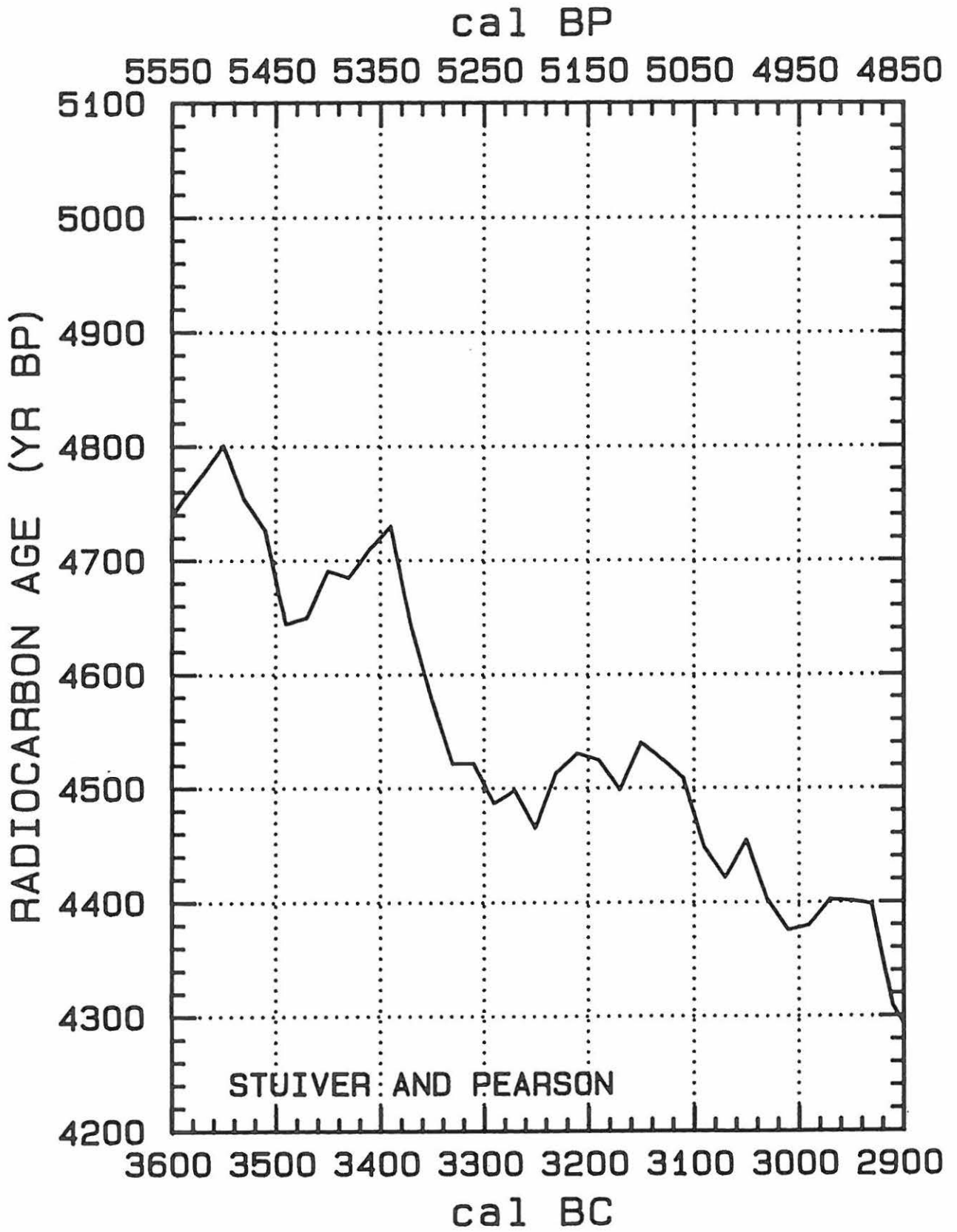


Fig. 1G

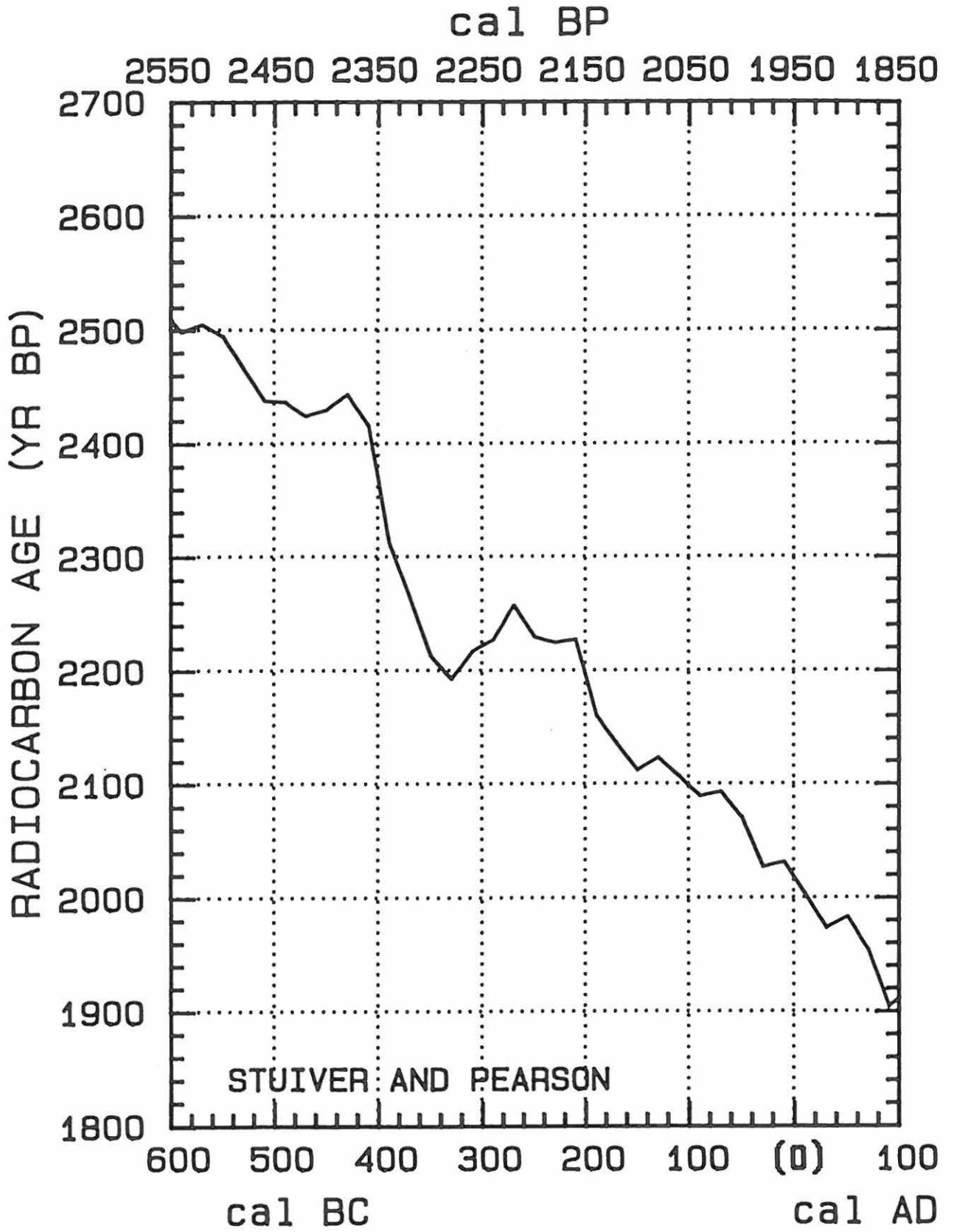


Fig. 1E

**KITTILÄ 71 Vanhainkoti (KM 28555) / P. Pesonen 1994**

Luuanalyysi 4.9.1995 Pirkko Ukkonen

Aineisto oli pieni ja hajanainen. Siitä määritettiin yhteensä 37 fragmenttia, jotka jakautuivat seuraavasti:

Castor fiber (majava)	20 fr.	
Mammalia cf. Castor (nisäkkäät vrt. majava)	3	
Mammalia cf. Rangifer (nisäkkäät vrt. peura)	1	24
Aves ? (mahd. lintu)	1	1
Esox lucius (hauki)	5	
Teleostei (kalat)	7	12

Vaikka lajilleen määritetyt nisäkäsfragmentit olivat pelkästään majavaa, oli mukana myös isomman nisäkkään, mahdollisesti jonkin hirvieläimen, luita. Näitä oli ainakin löytönumeroissa 55, 119, 122, 193, 327 ja 397.

Pirkko Ukkonen

KITTILÄ 71 Vanhainkoti (KM 28555) / P. Pesonen 1994

Luuanalyysi 4.9.1995 Pirkko Ukkonen

28555:

3	-		
8	1	radius sin. diaph. fr.	Castor fiber
	1	costa fr.	Mammalia cf. Castor
23	-		
30	-		
43	-		
55	-		
56	1	mandibula sin., capit. mand.	Castor fiber
59	-		
60	1	diaph. indet. fr.	Aves sp. ?
61	-		
62	-		
77	-		
80	-		
81	-		
82	-		
84	-		
85	-		
87	-		

89	-		
91	-		
94	-		
95	-		
98	-		
102	1	cranium, maxillare dex. fr.	Castor fiber
108	-		
109	-		
112	-		
114	-		
117	-		
119	1	cranium, maxillare dex. fr.	Castor fiber
	1	humerus sin. diaph. fr.	"
		fr. indet. yhd. n:oon 122	
122	-	fr. indet. yhd. n:o 119	
123	-		
125	-		
128	-		
130	1	phal. 1 prox. epiph.	Castor fiber
132			
134			
137	-		
138	-		

143	-		
149	1	costa prox. fr.	Castor fiber
151	-		
154	1	radius dex. prox. fr.	Castor fiber
156	-		
161	-		
167	-		
172	-		
174	-		
175	-		
177	-		
182	-		
183	-		
185	-		
188	-		
193	-		
194	-		
198	-		
204	1	costa fr.	Mammalia cf. Castor
205	-		
206	1	femur sin. dist. epiph. fr.	Castor fiber
208	-		

210	1	dens, subst. adam. fr.	Mammalia cf. Rangifer
215	-		
219	-		
222	-		
225	-		
227	-		
229	-		
232	-		
234	-		
237	-		
239	-		
242	1	ulna dex. diaph. fr.	Castor fiber
244	-		
248	-		
252	-		
255	-		
256	-		
258	-		
260	-		
266	-		
267	-		
272	-		

264	-		
276	-		
278	-		
282	-		
284	-		
285	-		
290	-		
292	-		
295	-		
296	-		
303	-		
306	-		
308	1	dentale fr.	Esox lucius
309	-		
310	-		
312	-		
313	-		
314	-		
316	-		
317	1	tibia dex. diaph. fr.	Castor fiber
320	-		
321	-		



325	-		
327	-		
330	-		
334	1	humerus sin. dist. fr.	Castor fiber
337	1	radius sin. diaph. fr.	Castor fiber
341	-		
432	-		
346	-		
348	-		
350	-		
354	-		
358	-		
360	1	phal. 3 prox. fr.	Castor fiber
363	-		
368	-		
371	-		
375	-		
377	-		
380	-		
383	-		
387	-		
390	-		

395	-		
397	1	mt dist. fr.	Castor fiber
404	-		
409	-		
410	1	phal. 2 prox. fr.	Castor fiber
413	1	mandibula sin./dex. fr.	Castor fiber
414	-		
417	-		
418	-		
420	-		
423	-		
426	-		
430	-		
432	-		
434	-		
442	1	cranium, maxillare sin. fr. fr. indet. - resentti luun pää, ilm. nakerreltu	Castor fiber
444	-		
453	-		
455	-		
456	-		
459	-		

460	1	costa fr.	Mammalia cf. Castor
	1	palatinum fr.	Esox lucius
461	-		
463	-		
467	-		
469	-		
470	1	quadratum sin. fr.	Esox lucius
	1	vertebra fr.	Teleostei sp.
471	2	palatinum fr.	Esox lucius
	3	vertebra fr.	Teleostei sp.
472	3	vertebra fr.	Teleostei sp.
473	-		
475	-		
477	1	humerus sin. dist. fr.	Castor fiber
	1	costa fr.	"
489	-		
494	-		